

แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการ
จัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นางสาวแสงทอง ภูศรี

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2789-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERSPECTIVES AND PRACTICES OF SCHOOL-FAMILY PARTNERSHIPS IN
EDUCATIONAL PROVISION: A QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDY
IN SECONDARY SCHOOLS

Miss Saengthong Poosri

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research
Department of Educational Research

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2789-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัว และโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและ คุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา
โดย	นางสาวแสงทอง ภูศรี
สาขาวิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ สุขโรจน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ สุขโรจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อมรวิชัย นาคกรทรรพ)

แสงทอง ภูศรี: แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา (PERSPECTIVES AND PRACTICES OF SCHOOL-FAMILY PARTNERSHIPS IN EDUCATIONAL PROVISION: A QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDY IN SECONDARY SCHOOLS) อ. ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญใจ สุขโรจน์, อ. ที่ปรึกษาร่วม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวีตนา สุวรรณเขตนิคม, 190 หน้า. ISBN 974-17-2789-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สํารวจแนวคิดและการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน และ กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองและครู วิธีวิจัยประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ การจัดเก็บข้อมูลในขั้นตอนแรกใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้บริหาร 28 คน ครู 181 คน ผู้ปกครอง 239 คน รวมทั้งสิ้น 448 คน จาก 28 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติภาคบรรยาย และสถิติอนุมาน คือ ANOVA และ multiple regression ขั้นตอนที่สองศึกษาภาคสนามจากโรงเรียนกรณีศึกษา 1 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง โรงเรียนกรณีศึกษามีแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน ประกอบด้วย 1) เป้าหมาย คือ การส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขเรื่องการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน 2) หลักการทำงาน คือ การปรับคุณลักษณะภายในตนที่ส่งเสริมความร่วมมือ 3) วิธีการทำงาน คือ การปรับความคิดของผู้ปกครองและครู เริ่มงานจากสภาพของนักเรียน ทำงานตามวงจร PDCA และการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน มี 3 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน การกำหนดนโยบาย และการให้ความสนับสนุน ตัวแปรทั้ง 3 ตัวอธิบายความแปรปรวนของแนวคิดฯ ได้ร้อยละ 79.60 เจตคติเป็นปัจจัยที่สำคัญ ผลจากโรงเรียนกรณีศึกษา พบว่า นอกจากเจตคติแล้ว การปฏิรูปการศึกษา การสร้างความตระหนักความเข้าใจ ความรักความห่วงใยในตัวนักเรียน และ ประสบการณ์จากการทำงานร่วมกัน ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย

3. ระดับคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนกรณีศึกษามีกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน 2 ระดับ 1) ระดับการบริหารงาน 2) ระดับการปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงานออกมาในรูปของกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียนและผู้ปกครอง การประเมินผลงานทุกฝ่ายพอใจแต่ยังมีปัญหา อุปสรรค เรื่องขั้นตอนการทำงาน

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน คือ การให้ความสนับสนุน ซึ่งอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมฯ ได้ร้อยละ 50.70 ผลการศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษา พบว่า นอกจากการให้ความสนับสนุนแล้ว การกำหนดนโยบายก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญ

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4483843927: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: SCHOOL–FAMILY PARTNERSHIPS / A QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDY

SAENGTHONG POOSRI: PERSPECTIVES AND PRACTICES OF SCHOOL–FAMILY PARTNERSHIPS IN EDUCATIONAL PROVISION: A QUANTITATIVE AND QUALITATIVE STUDY IN SECONDARY SCHOOLS.

THESIS ADVISOR: ASST.PROF.PIANGJAI SUKKAROT, THESIS COADVISOR: ASST.PROF. SUWATANA SUWANKETNIKOM, Ph.D., 190 pp. ISBN 974-17-2789-5.

The purposes of this study were (1) to explore perspectives and practices of school-family partnerships in educational provision of secondary schools under Department of General Education in Bangkok, (2) to study the factors affecting perspectives and practices of school-family partnerships. The research method was a mixed method of quantitative and qualitative method. There were 2 steps of data collection process. Firstly, 488 questionnaires were distributed to 28 administrators, 181 teachers and 239 parents of 28 schools. The data were analyzed by descriptive statistics, ANOVA and multiple regression. Secondly, 1 school was selected to conduct a case study. The research findings were summarized as follows:

1. The perspectives of school-family partnerships scores of all schools were at high level. Perspectives of school-family partnerships of case study were composed of 1) the purpose that supporting, preventing and solving the students' learning and behaviors. 2) the principle of work that improving inner characteristics for promoting team work 3) the methods of work that improving teachers and parents' idea in considering students as starting point of their tasks, working with PDCA cycle, and communicating for the best understanding among each other.

2. Three factors affecting perspectives of school-family partnerships were attitude toward school-family partnerships, policy and supporting. They accounted for 79.60% of perspective variance. Attitude was the important factor. Case study result informed that educational reform, promotion of awareness and understanding, love and concerned with students and co-operative working experience were important factors in addition to attitude.

3. The practices of school-family partnerships scores of all schools were at moderate level. Two levels of partnerships were found from the case study; administrative level and practitioner level. Results from practices shown in activities and projects for children development and parents development. Evaluation results indicated the satisfaction of the teachers and parents in general. Some problems and obstacle were noticed in working process.

4. Supporting accounted for 50.70% of variance of practices of school-family partnerships. The case study indicated that policy was an additional important factor.

Department..... Educational Research.... Student's signature.....

Field of Study..... Educational Research..... Advisor's signature.....

Academic year... 2002..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จและความเมตตาและกรุณาอย่างสูงยิ่งจากการดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ ศุขโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิวัฒนา สุวรรณเขตนิคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้เสียสละเวลาให้แนวคิดในการทำงานแบบนักวิจัย และให้คำปรึกษาในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ดูแล ห่วงใยและให้กำลังใจในการทำงาน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และรองศาสตราจารย์พวงแก้ว ปุณยภนท ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์จากการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ ดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ ที่ให้ความกรุณาในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำชี้แนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลในการวิจัยอย่างดียิ่ง ขอกราบขอบพระคุณในน้ำใจไมตรีของโรงเรียนนครณีศึกษาที่กรุณาให้ข้อมูลและการช่วยเหลือที่ดีตลอดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการมานิช จันทร์เทพ ที่ให้โอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนประสบการณ์ คณะครู-อาจารย์โรงเรียนตาคีประชาสวรรค์ที่ช่วยรับภาระงานและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนพ้องภาควิชาวิจัยการศึกษา โดยเฉพาะคุณกฤษณา คิทธิคุณจิตตานันท์ ติกุล คุณบุบผา เมฆศรีทองคำ คุณพลรพี ทูมมาพันธ์ คุณธีรวัฒน์ ฆะราช คุณวีรนุช ทองแดง คุณพูลพงษ์ สุขสว่าง คุณสุกัญญา แซ่มซ้าย คุณมนัสวีร์ โนนหัวรอ คุณสินีนาง ศรีพัฒนะพิพัฒน์ คุณสุกัญญา คล้ายทอง และ คุณราตรี เกตบุตรตา ที่ให้คำปรึกษาเป็นกำลังใจและช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทัศน คุณแม่กุหลาบ ภูศรี พี่สาวและพี่ชายที่สนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ รวมทั้งทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน.....	9
ตอนที่ 2 ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ.....	28
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ.....	46
การเลือกกรณีศึกษา.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม.....	47
แผนการศึกษาภาคสนาม.....	48
การสร้างความสัมพันธ์.....	48
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	55
ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	55
ตอนที่ 2 ลักษณะของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน.....	62
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา	73
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความ เป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา	75
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	76
ตอนที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนกรณีศึกษา.....	77
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและ โรงเรียนในการจัดการศึกษา.....	86
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้น ส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา.....	96
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	129
สรุปผลการวิจัย.....	131
อภิปรายผลการวิจัย.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	139
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก.....	147
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย.....	148
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	150
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	157

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด.....	167
ภาคผนวก จ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543.....	175
ภาคผนวก ฉ ระเบียบเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	181
ภาคผนวก ช การกำหนดเกณฑ์การประเมินงานด้านความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนของโรงเรียน.....	186
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	190

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านกฎหมาย.....	14
2.2 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านการบริหารจัดการ	14
2.3 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านการศึกษา.....	15
2.4 การดำเนินงานเพื่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา	21
2.5 ลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน.....	33
3.1 ขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแบ่งตามจำนวนนักเรียน.....	41
3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	41
3.3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้คืนจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน.....	42
3.4 สัมประสิทธิ์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่าจากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน 28 คน).....	44
3.5 คะแนนรวมระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ.....	47
3.6 แผนการศึกษาภาคสนาม.....	48
3.7 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม.....	51
4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ เพศ และขนาดของโรงเรียน.....	55
4.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ.....	56
4.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	57
4.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอน	59
4.5 ร้อยละของกลุ่มผู้ตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและ อาชีพ.....	60
4.6 ร้อยละของกลุ่มผู้ตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและรายได้ของครอบครัว.....	61
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	63
4.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน.....	64
4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน.....	65
4.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	65
4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	66
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	66
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	68
4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดโรงเรียน.....	69
4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน.....	70
4.17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	71
4.18 ผลการทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	72
4.19 ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และพิสัย (range) ของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอย.....	73
4.20 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยและคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.21 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยและคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	74
4.22 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยและคะแนนการปฏิบัติ กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน.....	75
4.23 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยและคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริม ความเป็นหุ้นส่วน.....	75
5.1 จำนวนบุคลากรโรงเรียนกรณีศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง.....	79
5.2 จำนวนครู-อาจารย์โรงเรียนกรณีศึกษาประจำฝ่าย/หมวดวิชา/งาน จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา.....	79
5.3 จำนวนนักเรียนโรงเรียนกรณีศึกษาปีการศึกษา 2545 จำแนกตามระดับชั้นและเพศ.	81
5.4 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกรณีศึกษา ปีการศึกษา 2544 จำแนก ตามสถาบันที่ศึกษาต่อ.....	82
5.5 ร้อยละของคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองจำแนกตามการประกอบอาชีพ.....	86

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาผู้เรียน.....	22
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	39
5.1 แผนผังภายในโรงเรียนกรณีศึกษา.....	78
5.2 การแบ่งสายงานบริหารโรงเรียนกรณีศึกษา.....	83
5.3 แนวคิดในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา.....	89
5.4 คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง.....	98
5.5 ลักษณะความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนกรณีศึกษา.....	101
5.6 ความสัมพันธ์ของหุ้นส่วนระดับการบริหารงานและระดับการปฏิบัติงาน.....	120

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนได้นั้นต้องให้ความสำคัญกับต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม อาทิ ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง อบอุ่น เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีศาสนาเป็นหลักธรรมประจำใจ เป็นสังคมที่มีคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้ และสังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2545) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยโดยรวม จุดเน้นที่สำคัญประการหนึ่งคือการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาด้วยการให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ความสัมพันธ์ของครอบครัวเป็นต้นทุนทางสังคมและแหล่งทรัพยากรที่สำคัญใน อันที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านระบบการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสองสถาบันคือครอบครัว ซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องรับ ผลการเรียนรู้ของเด็กโดยตรงและโรงเรียนซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อสร้าง ทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถก้าวสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ (knowledge-based economy: KBE) ได้อย่างมีความรู้เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและวัฒนธรรม ร่วมสร้างสรรค์พัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

นักการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นว่า การจัดการ การศึกษาของโรงเรียนโดยรัฐทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดูแลการศึกษาของชาติเพียงฝ่ายเดียว แบบที่เป็นมาในอดีต ประสบกับปัญหา ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ปรับตัวได้ทันต่อเศรษฐกิจและ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมของนักเรียนที่อ่อนด้อยลงตลอดจน ปัญหาทางสังคมที่มีมิติซับซ้อนมากขึ้น โรงเรียนเพียงฝ่ายเดียวดูแลและพัฒนาเด็กได้ยากลำบาก ทำให้ต้องเรียกร้องความเอาใจใส่และการมีส่วนร่วมจากสถาบันครอบครัวเพื่อมาร่วมดูแลช่วยเหลือ พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมในระยะยาวร่วมกับสถาบันโรงเรียน การดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง นั้น เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็ก กล่าวคือ ทำให้เด็กประสบความสำเร็จทั้งทางด้านการเรียนและพฤติกรรม

กรรม (Buttery & Anderson, 1999; Hoover-Dempsey, Bassler & Brissie, 1987; Swick & Francis, 1997; Cheng & Townsend, 2000; Lyons, Robbins & Smith, 1983)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี พ.ศ. 2532 จากการรับรองขององค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์โดยเด็กทุกคนทั่วทุกแห่งมีสิทธิในการได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อ พ.ศ. 2535 ก่อให้เกิดการทบทวนกฎหมายที่บังคับใช้ภายในประเทศเพื่อประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองและพัฒนาเด็ก (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, ม.ป.ป.) ทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545-2554) จึงมุ่งเน้นให้ครอบครัวมีบทบาทและภาระหน้าที่ในการดูแลขัดเกลารับผิดชอบเด็กและเยาวชนขนานไปกับองค์กรอื่นๆ โดยรัฐบาลมีความรับผิดชอบในการคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัวให้สามารถทำหน้าที่อันสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2544) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มตระหนักถึงความสำคัญและหันมาสนใจกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาพร้อมทั้งผลักดันพ่อแม่ผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการศึกษามากขึ้น ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้สิทธิและหน้าที่แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543) โดยกำหนดไว้ในมาตราต่างๆ อย่างชัดเจน ดังนี้

มาตรา 8 (2) ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของสังคมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

มาตรา 11 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตร หรือผู้ที่อยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับ

มาตรา 12 ครอบครัวมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรา 13 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยได้รับเงินอุดหนุนในการจัดการศึกษาให้ลูกและได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 24 (6) สถานศึกษาประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาผู้เรียน

มาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

มาตรา 38 คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่ การศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

มาตรา 40 ให้อำนาจผู้แทนผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษา

มาตรา 58 (2) ครอบครัวมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การผลักดันและข้อเรียกร้องของสังคมจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาทำให้บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองมีการปรับเปลี่ยนมากขึ้น และเป็นการปรับเปลี่ยนร่วมไปกับความตื่นตัวของโรงเรียนจำนวนมาก ในปัจจุบันหลายโรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยโรงเรียนจัดการศึกษาในรูปแบบอิสระมากขึ้น แต่เป็นบทบาทเชิงรับบนฐานความต้องการของโรงเรียน และครูเป็นฝ่ายผลักดัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

จากการศึกษางานวิจัยด้านความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนที่ผ่านมาพบว่า งานส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียนและตัวผู้ปกครองเองที่มีต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา (ไพฑูริย์ ทอหูน, 2526; ธีรภัทร์ เจริญดี, 2542; อุณาโลม ธิติสุทธิ, 2538; สุวัฒนา แก้วสุวรรณ, 2532; ชูชาติ พวงสมจิตร์, 2540; อนุพล มาธนะสารวุฒิ, 2543) ดังเช่น ธีรภัทร์ เจริญดี (2542) ได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียนจากผู้บริหาร และผู้ปกครอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมไม่มากนัก แต่มีความคาดหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมาก งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เน้นเฉพาะรายวิชาเดียว (ขจรพงษ์ เพชรเลิศอนันต์, 2536; วรรชิต นิสวอนนุตรพันธ์, 2540; กอบกุล รังสิยะโรจน์, 2527; ประกายศรี เคนทอง, 2533) งานของขจรพงษ์ เพชรเลิศอนันต์ (2536) แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนการสอนพลศึกษาในระดับน้อย ในขณะที่วรรชิต นิสวอนนุตรพันธ์ (2540) ศึกษาความคาดหวังของครูในการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะ พบว่า ครูคาดหวังให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการมีส่วนร่วมเรื่องการพัฒนาหลักสูตร (พจนา เทียนดารา, 2543; พูลศรี ไม้ทอง, 2543; นิกุล ประทีปชัย และ สุนันทา มุลจันทร์, 2544; อนงค์ หงสา, 2528) ซึ่งนิกุล ประทีปชัย และ สุนันทา มุลจันทร์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ เพศ วุฒิการศึกษา รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง รักชนก โสภาศิต (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับอาชีวศึกษา ระบุว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปานกลางแต่มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ (2539) ได้พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมเด็กได้ดีขึ้น นอกจากการศึกษาเชิงปริมาณแล้วยังมีงานวิจัยเชิงคุณภาพ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542; ชูชาติ พวงสมจิตร์, 2540) ผลการศึกษาของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมที่ตรงกัน และการมีส่วนร่วมยังเป็นลักษณะไม่เสมอภาค ทางด้านผลสัมฤทธิ์ที่เป็นผลมาจากการส่งเสริม

ของผู้ปกครอง พบว่า การส่งเสริมและสนับสนุนด้านบวกจากครอบครัวส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลที่ดี (คัคนางค์ มณีศรี และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2540) องค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมคือความไม่พร้อมของโรงเรียน และผู้ปกครอง โดยที่ตัวผู้ปกครองมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลา ขาดความรู้ความเข้าใจ (จักรอล เงินคำ, 2543; อนุพล มาณะสารวุฒิ, 2543)

งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับประถมศึกษาในรูปแบบความร่วมมือที่เป็นมาแต่ดั้งเดิม กล่าวคือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียนเป็นบทบาทเชิงรับบนฐานความต้องการของโรงเรียนเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) ผลของระดับการมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับไม่มาก แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนเป็นฝ่ายเสนอให้ผู้ปกครองที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจึงจำเป็นต้องหาแนวทางปรับปรุงพัฒนา ซึ่งประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมในสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษาค้นคว้ามายาวนานหลายทศวรรษ Epstein (1992) แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนจากแต่เดิมเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (parent involvement) ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน (home and school relation) มาสู่ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน (family and school partnerships) ที่เน้นความร่วมมือระหว่างกันของสองสถาบันเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยแสดงถึงความมุ่งหมายที่ดีด้วยเหตุผลสำคัญคือ 1) เน้นการร่วมกันรับผิดชอบการศึกษาของนักเรียน 2) ทำให้เกิดความตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ที่เป็นผลมาจากสมาชิกในครอบครัวไม่จำกัดแค่พ่อแม่ โดยเฉพาะถ้าเด็กไม่ได้อยู่ในความดูแลของพ่อแม่ก็จะหมายถึงคนในครอบครัวที่มีบทบาทหลักในการติดต่อกับทางโรงเรียน ดังนั้นความเป็นหุ้นส่วนจึงเป็นการปรับเปลี่ยนแนวความคิดจากแต่เดิมที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมาเป็นการเปิดโอกาสและยินดีสนับสนุนให้ครอบครัวเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยกันพัฒนานักเรียนด้วยความเสมอภาค (Swick, 1992; Hoover-Dempsey & Sandler, 1997 cited in Lazer & Slostad, 1999) เพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างแท้จริงที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนรวมทั้งครู และผู้ปกครอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ครอบครัวและโรงเรียนร่วมมือกันจัดการศึกษา โดยความร่วมมือจะเกิดประโยชน์สูงสุดหากเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมที่แท้จริง นั่นคือ ความเป็นหุ้นส่วนซึ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายังขาดองค์ความรู้ในเรื่องความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนโดยเฉพาะงานวิจัยที่ผ่านมาศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ Broderick & Mastrilli (1997 cited in Lazer & Slostad, 1999) ชี้ให้เห็นว่า ครูระดับมัธยมศึกษาไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการร่วมมือกับครอบครัวเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของระดับประถมศึกษา แต่ในความเป็นจริงแล้วนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต้องการความสนใจและ

สนับสนุนจากครอบครัวเท่ากับนักเรียนระดับประถมศึกษา (Phelps, 1999) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าความรู้ที่จะทำให้ครอบครัวและโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาสามารถร่วมกันทำงานแบบหุ้นส่วนในการจัดการศึกษา โดยประเด็นในการหาคำตอบผู้วิจัยจะทำการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพในแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาว่าเป็นไปในลักษณะใด และควรจะเป็นไปอย่างไร เพื่อให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

คำถามวิจัย

1. โดยภาพรวมผู้ปกครองและครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีแนวคิดในด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างไร และมีการปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปในลักษณะใด
2. ผู้ปกครองและครูระดับมัศึกษามีแนวคิดเรื่องความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาระหว่างครอบครัวและโรงเรียนอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
3. ผู้ปกครองและครูระดับมัศึกษามีกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้
1. เพื่อสำรวจแนวคิดและการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและครูในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองและครูที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ศึกษาเชิงปริมาณโดยการสำรวจแนวคิดและสภาพการปฏิบัติกิจกรรมในภาพรวมจากโรงเรียนจำนวน 115 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มโดยคำนึงถึง

ขนาดของโรงเรียนจำนวน 30 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนกำหนดกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 8 คนที่ สอนรายวิชาต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 10 คนที่มีระดับการศึกษาและการ ประกอบอาชีพต่างกันและศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยแบบกรณีศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการสำรวจการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ **ตัวแปรต้น** คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วน ประกอบด้วย เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน การกำหนด นโยบาย และการให้ความสนับสนุน **ตัวแปรตาม** คือ แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติ กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบกรณีศึกษา ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน และกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน ศึกษาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและแบบเจาะลึก จากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน หมายถึง การร่วมกันทำงานระหว่างฝ่ายครอบครัวคือผู้ปกครองและฝ่ายโรงเรียนคือครู ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ยึดหลักการทำงานที่เสมอภาค มีความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน 3) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA

การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 ด้าน คือ 1) การจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ 4) การบริหารงานของโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วน หมายถึง ลักษณะสำคัญของการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ที่ทำให้การพัฒนานักเรียนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมายการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ยึดหลักการทำงานที่เสมอภาค มีความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และ 3) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA

ขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ หมายถึง การที่ครูและผู้ปกครองร่วมกัน ปฏิบัติกิจกรรมตามวงจร PDCA เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนโดยการ ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน (Plan) ร่วมกันดำเนินงานตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน (Check) และ

ร่วมกันปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) โดยทางโรงเรียนต้องเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้กับผู้ปกครอง และครูให้มีความรู้ และทักษะรวมทั้งเห็นความสำคัญในการร่วมกันทำงานเพื่อนักเรียน

การปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วน หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะ สามารถร่วมกับครูจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน โดยการจัดกิจกรรม 6 ประเภท คือ 1) การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน 2) การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร 3) การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร 4) การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน 5) การให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ และ 6) การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน

การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน หมายถึง การช่วยเหลือให้ทุกคนรอบคร้วมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในเรื่องจิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็ก สุขภาพ โภชนาการ การสร้างสิ่งแวดล้อมทางบ้านที่สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร หมายถึง การออกแบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียน-ครอบครัว และ ครอบครัว-โรงเรียน เพื่อให้รับทราบกิจกรรมของโรงเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียน

การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร หมายถึง ความช่วยเหลือจากผู้ปกครองตามความสามารถและความถนัดเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของโรงเรียนหรือการช่วยเหลือพัฒนานักเรียน

การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารและแนวความคิดกับครอบครัวเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนเรื่องการบ้าน และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา

การให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การพัฒนาความเป็นผู้นำและการเป็นตัวแทนให้กับผู้ปกครองเพื่อให้สามารถเข้าร่วมการตัดสินใจในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองในการให้และใช้ทรัพยากรและบริการภายในชุมชนเพื่อสนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วน หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร ผู้ปกครองและครูที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วน คือ เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน และการส่งเสริมของโรงเรียน คือ การกำหนดนโยบาย และการให้ความสนับสนุน

เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดีของผู้บริหาร ผู้ปกครองและครูที่มีต่อการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 2 ด้าน คือ 1) เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลต่อครู ผู้ปกครอง และนักเรียน 2) เห็น

ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรม วัดโดยตรงจากข้อคำถามที่ให้ผู้บริหารครูและผู้ปกครอง ประเมินความรู้สึก

ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมแบบหุ้นส่วน หมายถึง การที่ผู้บริหาร ผู้ปกครองและครูมีความเห็นว่าการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้อง ปฏิบัติและสนับสนุนให้มีขึ้นทุกโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หาก ผู้ปกครองและครูไม่ร่วมมือกันจะไม่สามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

การกำหนดนโยบาย หมายถึง การที่สถานศึกษาจัดทำหลักการและแนวปฏิบัติ ด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนไว้เป็นแผนงานหลักในการดำเนินงานจัดการ ศึกษาของโรงเรียน

การให้ความสนับสนุน หมายถึง บทบาทของสถานศึกษาในการจัดสรรงบประมาณ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่าง ผู้ปกครองและครู

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ หมายถึง จัดอบรม ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ผู้ ปกครองและครูมีความรู้ทักษะ และเห็นประโยชน์ของการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียน

การอำนวยความสะดวก หมายถึง การจัดสถานที่ บรรยากาศภายในโรงเรียน และการติดต่อประสานงานที่รวดเร็วและเชิญชวนให้ผู้ปกครองและครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกัน ได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบแนวคิดของผู้บริหาร ผู้ปกครอง และ ครู ในด้านความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน
3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมของครูและผู้ปกครองในด้านความ เป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน
4. ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากสภาพที่เป็นอยู่จริงในด้านความเป็นหุ้นส่วนในการ จัดการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์กับ ผู้ปกครอง ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยนำไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา โดยศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เสนอสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ความสำคัญและวิวัฒนาการของความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

หัวใจของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง ผลงานวิจัยด้านครอบครัวในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครอบครัวและโรงเรียนนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนแล้วยังทำให้เกิดการพัฒนาด้านจิตใจ สังคม อารมณ์ อันส่งผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในอนาคตอีกด้วย (सानปฏิรูป, 2543) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามาร่วมพัฒนาผู้เรียนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาจะต้องให้การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มากขึ้น สาระสำคัญดังกล่าวปรากฏในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 8 (2) ครอบครัวซึ่งเป็นส่วนสำคัญของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 11 บิดา มารดา และผู้ปกครองมีหน้าที่ให้ลูกได้รับการศึกษาภาคบังคับ

มาตรา 12 ครอบครัวมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรา 13 บิดา มารดา และผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากรัฐเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูก เงินอุดหนุนเนื่องจากการจัดการศึกษาให้ลูก และการลดหย่อน/ยกเว้นภาษีค่าใช้จ่ายการศึกษา

มาตรา 24 (6) สถานศึกษาประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาผู้เรียน

มาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับครอบครัวจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

มาตรา 38 คณะกรรมการและสำนักการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

มาตรา 38 วรรคสอง ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 40 ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา

มาตรา 58 (2) ครอบครัวมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การจัดการศึกษาในระบบที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางแทนการจัดการศึกษาที่เคยใช้วัดเป็นศูนย์กลางของครอบครัวดังที่เคยมีมาตั้งแต่อดีตกาลทำให้บทบาทของครอบครัวได้ถูกลดทอนลง ภาระการจัดการศึกษา การดูแลเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งหมดถูกโอนไปไว้กับโรงเรียนแทบจะสิ้นเชิง ครอบครัวหรือพ่อแม่จะเป็นเพียงแต่ผู้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนตามความต้องการที่โรงเรียนร้องขอเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าระดับความสัมพันธ์ที่ครอบครัวมีต่อโรงเรียนในช่วงระยะเวลายาวนาน นับตั้งแต่เริ่มมีระบบโรงเรียนขึ้นในสังคมไทยนั้นเป็นไปในลักษณะผู้ให้ความร่วมมือ (cooperation) ทั้งโดยหน้าที่ตามกฎหมายบังคับ และตามเหตุแห่งการถูกเรียกร้องเพื่อเกื้อหนุนแก่การศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ความร่วมมือดังกล่าวได้แก่การที่จะต้องส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามกฎหมาย การชำระค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนด การจัดหาเครื่องแบบ สมุดหนังสือ อุปกรณ์การเรียน การช่วยดูแลเรื่องการบ้าน กวดขันเรื่องความขยันตามสมควร การแสดงความคิดเห็นตามแบบในสมุดประจำตัวของนักเรียน ทุกภาคเรียน การไปประชุมผู้ปกครองตามที่โรงเรียนมีหนังสือเชิญ เป็นต้น ต่อมาเมื่อกระแสการปฏิรูปสังคมในหลาย ๆ ด้านเริ่มก่อตัวเข้มแข็งขึ้นก่อให้เกิดมุมมองและท่าทีใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปแทนที่จะเป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนด เกือบจะทั้งหมดพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นเพียงผู้ให้ความร่วมมือ เริ่มเกิดความตระหนักกันถึงสิทธิของครอบครัวนอกเหนือจากหน้าที่ที่มีอยู่แล้ว บทบาทของครอบครัวในการจัดการศึกษาจึงถูกเรียกใหม่เป็นการมีส่วนร่วม (participation) ซึ่งมีความหมายแสดงถึงความเท่าเทียมมากกว่าและสะท้อนถึงกระบวนการมากขึ้นแทนที่จะมุ่งเฉพาะผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว มาเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยจึงทำให้เข้าถึงระดับนโยบาย แผนงาน ที่จะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในการพัฒนา โดยที่ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างไม่มีใครแตกต่างมากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

บทบาทของครอบครัวในฐานะการมีส่วนร่วมในกิจการการศึกษาของโรงเรียนเริ่มมีการศึกษากันมากขึ้น ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดประโยชน์

สูงสุดต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูจะต้องเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั่นคือความเป็นหุ้นส่วน (partnerships) ซึ่งเป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เสมอภาคเท่าเทียมโดยทั้งสองฝ่ายจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันกัน สร้างการยอมรับในความคิด ประสานวิธีการบางอย่างที่แตกต่าง และ หาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานหรือแก้ปัญหา มิใช่ความสัมพันธ์แบบเดิมที่อยู่บนฐานของความเกรงใจ ความกลัว ไม่กล้าเผชิญหน้ากัน (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

Epstein (1992) นักวิชาการด้านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ที่ศึกษาประเด็นเรื่องการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามายาวนานได้ระบุว่าการศึกษาที่ใช้คำว่าความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน (family-school partnerships) เนื่องจากเป็นคำที่แสดงถึงความมุ่งหมายที่ดีกว่าคำว่าความร่วมมือของผู้ปกครอง (parent involvement) หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน (home and school relation) ด้วยเหตุผลสำคัญคือ 1) เน้นการร่วมกันรับผิดชอบการศึกษาของนักเรียน 2) ทำให้เกิดความตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ที่เป็นผลมาจากสมาชิกในครอบครัวไม่จำกัดแค่พ่อแม่ โดยเฉพาะถ้าเด็กไม่ได้อยู่ในความดูแลของพ่อแม่ก็จะหมายถึงคนในครอบครัวที่มีบทบาทหลักในการติดต่อกับทางโรงเรียน

โดยสรุป ความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทั้งสองสถาบันจะต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงเพราะเป็นไปตามข้อบังคับในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาของประเทศ การปฏิบัติงานร่วมกันที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต้องเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั่นก็คือ ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ความหมายของความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

การทำงานที่เกิดจากการประสานความร่วมมือข้ามหน่วยงานระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์กรที่เรียกว่า **ภาคี** หรือ **หุ้นส่วน** ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า **partnerships** เป็นคำที่ใช้กันในหลายวงการ ดังนั้นการสื่อความหมายจึงแตกต่างกัน เช่น ในแบบนักธุรกิจมักจะหมายถึง โครงการร่วมทางธุรกิจ แต่ถ้าหากในฐานะรัฐบาลจะหมายถึง การร่วมรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการสร้างคำจำกัดความขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และเงื่อนไขของตน (ลักษณะ เต็มศิริกุลชัย และ สุชาติ ตังทางธรรม, 2541) แต่ทั้งนี้จะมีลักษณะคล้ายกัน 4 ประการ ดังนี้

- ประการที่ 1 ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุข้อตกลงหรือเพื่อปฏิบัติภารกิจเฉพาะ
- ประการที่ 2 มีการตกลงกันไว้ล่วงหน้าในเรื่องของพันธะและความคาดหวัง
- ประการที่ 3 ทบทวนความสัมพันธ์อยู่เสมอ และแก้ไขข้อตกลงเมื่อมีความจำเป็น
- ประการที่ 4 แบ่งปันผลประโยชน์และความเสี่ยงร่วมกัน

ในเรื่องของการจัดการศึกษาซึ่งสถาบันทางการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบมายาวนานได้เกิดมิติใหม่ของการร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งความหมายของหุ้นส่วนที่นำมาใช้ในความร่วมมือกันจัดการศึกษาระหว่างครอบครัวและโรงเรียนมีความหมายที่แตกต่างกันไปบ้างตามทัศนะของนักการศึกษา แต่ทั้งนี้ก็มีเป้าหมายร่วมกันในการที่จะพัฒนาเด็กให้ประสบความสำเร็จ โดยจะนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความเป็นหุ้นส่วน ไว้ว่า เป็นการที่ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกว่าเป็นผู้ให้การศึกษาแก่เด็กร่วมกัน

Epstein (1992) กล่าวว่า ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน (family-school partnerships) หมายถึง การเป็นพันธมิตรที่มีแบบแผนโดยมีข้อตกลงเป็นสัญญา ร่วมกันในการทำงานตามเป้าหมายที่มีร่วมกันและร่วมรับผลจากสิ่งที่ทำร่วมกัน

Rockwell, Andre & Hawley (1996) กล่าวว่า ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน หมายถึง การที่ครูร่วมมือกับผู้ปกครองใช้ความรู้และประสบการณ์แลกเปลี่ยนข้อมูล และยุทธวิธีเพื่อพัฒนาเด็ก สนับสนุนให้เด็กพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมตามความต้องการของเด็ก ครอบครัว และจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

Pelco, Jacobson & Rices (2000) กล่าวว่า ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนแบบหุ้นส่วน หมายถึง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจและหาทางเลือกที่ดีที่สุดแล้วดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค มีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาที่เท่าเทียม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา หมายถึง ครูและผู้ปกครองร่วมกันรับผิดชอบส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของครอบครัวและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้วยการ ร่วมกันทำงานในทุกขั้นตอนด้วยความเสมอภาค

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนในทัศนะของนักการศึกษาและนักพัฒนา

นักการศึกษาและนักพัฒนาหลายท่านได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน รวมไปถึงประชาชน ในกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านการศึกษา มีเหตุผลและหลักฐานเชิงประจักษ์ทำให้ตระหนักถึงประโยชน์ทั้งด้านพฤติกรรม

และความสำเร็จทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชน (ประกอบ คูปรัตน์, 2528; ชุ่นตา นพคุณ, 2528; Cheng & Townsend, 2000; Epstein, 1995) ประกอบ คูปรัตน์ (2528) ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ไว้ 4 ประการ

1. ประชาชนในฐานะเจ้าของการศึกษาจะรู้ดีว่าเขาและบุตรหลานต้องการอะไรจากระบบการศึกษา และอะไรในระบบที่เป็นอยู่แล้วเขาไม่ต้องการ
2. ความร่วมมือทางการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจ มีส่วนร่วมในชุมชนที่ตนอยู่อาศัย
3. ความร่วมมือทำให้มีโอกาสดำเนินกิจการด้านการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ความร่วมมือทางการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะว่า ในการดำเนินการเรื่องการมีส่วนร่วมนั้นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย หลักการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค หลักของความเป็นระบบควบคู่กับความหลากหลาย และ การดำเนินงานจะต้องมีประสิทธิภาพสูงสุด การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นมีความสำคัญทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยที่สามารถลดภาระและค่าใช้จ่ายของรัฐบาลลงได้ (ชุ่นตา นพคุณ, 2528; Werf, Creemers, & Guldmond, 2001) โดย Werf, Creemers, & Guldmond, 2001 ศึกษาโครงการปรับปรุงโรงเรียนในประเทศอินโดนีเซีย โดยเปรียบเทียบนวัตกรรม 4 แบบ คือ การพัฒนาครู การบริหารจัดการพัฒนาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใช้งบประมาณน้อยที่สุด

แนวคิดความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนได้รับความสนใจมากขึ้นในประเทศทางแถบเอเชีย แต่การสร้างกรอบแนวคิดและการปฏิบัติยังเป็นเรื่องยาก เนื่องจากผู้ปฏิบัติในระดับโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองและผู้นำในชุมชนยังไม่คุ้นเคย ส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่กับแนวความคิดที่ว่าเรื่องการศึกษาในโรงเรียนเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูและผู้บริหารโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองและคนทั่วไปไม่มีสิทธิเข้าไปก้าวก่าย ผู้บริหารและครูยุคเก่ายึดถือกับวิชาชีพของตนเองหากให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานในโรงเรียนถือเป็นเรื่องเสียหายแสดงว่าไม่ให้ความไว้วางใจในการทำงาน ซึ่งแสดงถึงความไม่เข้าใจลักษณะและประโยชน์ของความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นแม้จะมีการปฏิบัติทั้งในระดับโรงเรียนและครอบครัวเพื่อปรับปรุงโรงเรียนหรือพัฒนานักเรียนแต่ยังขาดประสิทธิภาพ เพราะเป็นไปตามความพอใจและไม่มีความต่อเนื่อง (Cheng & Townsend, 2000)

Tam, Cheng, & Cheung (1997 cited in Cheng & Townsend, 2000) ได้เสนอกรอบแนวคิดความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและประโยชน์ที่จะได้รับของทั้งสองฝ่าย ในมุมมองทางด้านกฎหมาย การบริหารจัดการ และทางการศึกษา ซึ่งเป็นกรอบเบื้องต้นจากการศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในมุมมองทางด้านกฎหมาย การมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้ปกครองมีสิทธิและหน้าที่ปกป้องสิทธิให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและใช้สิทธิเข้าไปรับผิดชอบในฐานะผู้ปกครองสาระสำคัญปรากฏดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านกฎหมาย

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน	โรงเรียนช่วยเหลือครอบครัว
<ul style="list-style-type: none"> • รับรู้ว่าโรงเรียนให้การศึกษากับบุตรหลานอย่างไร • รับรู้นโยบายของโรงเรียนเพื่อมีอำนาจชักจูงหรือให้การสนับสนุน • ปกป้องสิทธิบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ • ติดตามการดำเนินการและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเพื่อความมั่นใจในภาระหน้าที่ • จัดตั้งองค์การผู้ปกครองตามกฎหมายเพื่อมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียนและเป็นการยืนยันความรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> • ให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับผู้ปกครองเพื่อให้มั่นใจในประสิทธิภาพการศึกษาของครอบครัว • ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษานักเรียน • รับทราบชีวิตครอบครัวของเด็กเพื่อการปกป้องและดูแลที่เหมาะสม • ตักเตือนผู้ปกครองให้รับทราบภาระหน้าที่ของตน • ช่วยเหลือผู้ปกครองให้จัดตั้งองค์การที่มีประสิทธิภาพ

ในมุมมองด้านการบริหารจัดการ การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการเพิ่มแหล่งเรียนรู้และพลังบุคคล ผู้ปกครองสามารถร่วมรับภาระการบริหารโรงเรียน สร้างการสื่อสารที่เข้มแข็งระหว่างครอบครัวและโรงเรียน สร้างแรงจูงใจให้ครูกำกับติดตามการบริหารงานของโรงเรียนและยังช่วยเหลือโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านการบริหารจัดการ

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน	โรงเรียนช่วยเหลือครอบครัว
<ul style="list-style-type: none"> • สนับสนุนโดยให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานประจำและงานพิเศษของโรงเรียนพร้อมทั้งสนับสนุนด้านการเงิน • ช่วยเหลือด้านการบริหาร รวมทั้งด้านนโยบาย การกำกับติดตาม และสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา • ติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนในการให้ข้อมูลนักเรียนและข้อมูลของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> • ให้ความรู้และแหล่งข้อมูลการอบรม ดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดตั้งองค์การผู้ปกครอง • ยืนยันภาระหน้าที่ความร่วมมือของโรงเรียนและครอบครัวเพิ่มแหล่งเงินทุน กำลังคน และกิจกรรมความร่วมมือ • ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองถึงวิธีการ การปฏิบัติในการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัวและโรงเรียน เข้าใจความต้องการและความแตกต่างของแต่ละครอบครัวรายงานกิจการต่าง ๆ ของทางโรงเรียน พูดคุยกับผู้ปกครองในเรื่องการศึกษาของนักเรียน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน	โรงเรียนช่วยเหลือครอบครัว
<ul style="list-style-type: none"> สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในโรงเรียนด้วยการเยี่ยมเยียนโรงเรียน ห้องเรียน และเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ร่วมมือกับโรงเรียนต่อสู้กับอุปสรรคจากวัฒนธรรมท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ขอความร่วมมือผู้ปกครองเพื่อทราบวิธีการทำให้การศึกษาของครอบครัวประสบความสำเร็จ ช่วยเหลือครอบครัวต่อสู้กับอิทธิพลเลวร้ายในสังคม

ในมุมมองด้านการศึกษา ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการที่ครอบครัวให้การสนับสนุนสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนที่ดีขึ้นให้กับนักเรียน รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในมุมมองทางด้านการศึกษา

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน	โรงเรียนช่วยเหลือครอบครัว
<ul style="list-style-type: none"> ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษาของเด็กในโรงเรียนเพื่อความมั่นใจไม่ขัดกับความต้องการของครอบครัว การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้โอกาสในการเรียนรู้ องค์การทางการเรียนรู้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน การบริหารจัดการเสริมพลังให้เผชิญกับสิ่งท้าทายและความเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> โรงเรียนให้ความช่วยเหลือครอบครัวให้เด็กได้รับการศึกษาโดยรวมทั้งที่บ้านและโรงเรียน โรงเรียนให้คำแนะนำยุทธวิธีที่สามารถปฏิบัติได้และมีประสิทธิภาพในการอบรมเด็ก สร้างความมั่นใจและเสริมพลังผู้ปกครองที่จะเรียนรู้ทักษะและความรู้ใหม่ๆ พร้อมทั้งพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมให้ครอบครัวเข้ามาช่วยทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าการที่ผู้ปกครองเข้าไปให้การดูแลการเรียนของนักเรียนมากขึ้นผลการเรียนของนักเรียนก็จะยิ่งดีขึ้นด้วย ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนที่เข้มแข็งยังช่วยพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองและช่วยพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติขององค์การในโรงเรียนระยะยาวจะเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองได้ปรับปรุงการศึกษาของตนเอง เช่น การศึกษาผู้ใหญ่ หรือกิจกรรมเฉพาะที่โรงเรียนให้การสนับสนุน ผู้ปกครองสามารถใช้โรงเรียนเป็นที่ประชุมเพื่อระบุและแก้ปัญหาของชุมชน โดยสรุปแล้วโรงเรียนจะกลายเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกให้ชุมชนเพื่อช่วยเหลือให้ทุกคนในชุมชนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาของตนเอง

Epstein (1995) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อร่วมกันส่งเสริมให้เด็กมีความสำเร็จในการศึกษาได้ให้แนวคิดในเรื่องความเป็นหุ้นส่วนไว้ว่า หุ้นส่วนจะต้องมีความตระหนักถึงความสนใจและความรับผิดชอบในตัวเองร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันทำงานเพื่อสร้างโปรแกรมและโอกาสการเรียนรู้ที่ดีให้นักเรียน การที่ต้องสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเป็นเพราะเหตุผลสำคัญคือ 1) สามารถปรับปรุงโปรแกรมและบรรยากาศของโรงเรียน 2) เพิ่มทักษะและความเป็นผู้นำให้กับผู้ปกครอง 3) ประสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวในโรงเรียนและชุมชน 4) ช่วยเหลือสนับสนุนครูในการทำงาน โดยเหตุผลสำคัญดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาในโรงเรียนและในการดำเนินชีวิตต่อไปภายหลังจาก Epstein ได้ใช้ทฤษฎีอิทธิพลที่มีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน (overlapping spheres of influence) เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานให้โรงเรียนนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินงานร่วมกับผู้ปกครองตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติในประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้ทุกโรงเรียนสร้างความเป็นหุ้นส่วนให้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2000 โดยที่ทุกโรงเรียนจะต้องจัดทำโปรแกรมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วน กล่าวคือ โรงเรียนเป็นผู้สร้างทางเลือก โดยที่อาจกำหนดการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวให้ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนแทนการแยกกันทำหน้าที่ดังที่ผ่านมา กิจกรรมที่ทำร่วมกันนั้นต้องออกแบบให้สามารถผลักดัน แนวทาง สร้างพลัง และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสร้างความสำเร็จได้ด้วยตนเองโดยที่เด็กต้องเกิดความรู้สึกมีความสนใจพร้อมที่จะรับภาระในบทบาทของนักเรียนและพยายามทำงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด นอกจากนั้นครูยังต้องช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารกับครอบครัว เช่น การส่งบันทึกการติดต่อ หรือบัตรรายงาน และการติดต่อสื่อสารแบบใหม่ เช่น ปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เรื่องการบ้าน หรือการร่วมประชุมระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จะเห็นว่านักเรียนจะต้องเข้ามา มีบทบาทในความเป็นหุ้นส่วนด้วย ในการนำทฤษฎีไปปฏิบัติ จะต้องเปลี่ยนแนวคิดจากแต่เดิมครอบครัวและโรงเรียนต่างทำหน้าที่ของตนมาสู่ความร่วมมือ โรงเรียนต้องรู้จักครอบครัวของนักเรียนเพื่อช่วยในการทำงาน และครอบครัวต้องรู้ความเป็นไปในโรงเรียน โดยยึดแนวคิดที่ว่าโรงเรียนเสมือนครอบครัวและครอบครัวเสมือนโรงเรียน (family-like school, school-like families) กล่าวคือ โรงเรียนเสมือนครอบครัว เป็นการสร้างความตระหนักถึงความแตกต่างและความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกันให้เด็กสามารถไว้วางใจที่จะปรึกษาปัญหาและความต้องการกับครูได้เหมือนเป็นสมาชิกในครอบครัว ต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์กับทุกครอบครัว ไม่เพียงแต่เฉพาะครอบครัวที่สามารถติดต่อได้ง่ายเท่านั้น ส่วนครอบครัวเสมือนโรงเรียน เป็นการสร้างความตระหนักว่าเด็กเป็นนักเรียน ครอบครัวต้องเสริมแรงให้เด็กเห็นความสำคัญของโรงเรียน การทำการบ้าน และกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะและความรู้สึกประสบความสำเร็จ การปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วน ต้องอยู่บนการสร้างเคารพและไว้วางใจ (respect and trust)

ความเป็นหุ้นส่วนที่ดีต้องเกิดข้อคำถาม การโต้แย้งความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกันเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงสร้างที่เข้มแข็งและกระบวนการในการแก้ปัญหา

Epstein ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนที่ร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมหรือโปรแกรมต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพไว้ว่าจะต้องมีคณะปฏิบัติงานขึ้นมาโดยเฉพาะ ในขณะทำงานจะต้องประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักการศึกษา นอกจากนี้สิ่งสำคัญจะต้องมีนโยบายสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและจากผู้บริหารโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงาน (create an action team) ซึ่งทางโรงเรียนจะต้องริเริ่มสร้างทีมปฏิบัติการด้านความเป็นหุ้นส่วน ในการจัดทำกิจกรรม ดำเนินการทดลอง ประเมินผลการทำงาน ผู้ร่วมทีมงานควรจะประกอบไปด้วย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร และสมาชิกในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดหาแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนอื่น ๆ (obtain funds and other support) เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทั้งในด้านการพัฒนาคณะทำงาน และการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วน

ขั้นตอนที่ 3 การระบุจุดเริ่มต้น (identify starting points) ก่อนที่จะดำเนินการต้องรวบรวมข้อมูลจากครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และนักเรียน เป็นการประเมินจุดเริ่มต้นจากสภาพจริงตามกำลังและทรัพยากรที่มีอยู่อาจด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อทราบสิ่งที่ปฏิบัติอยู่จริง ความต้องการ ความคาดหวัง แล้วเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ครอบครัวและชุมชนจะช่วยสนับสนุนและปฏิบัติร่วมกันในความเป็นหุ้นส่วน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน (develop a plan) จากการรวบรวมข้อมูลและกำหนดเป้าหมายในความเป็นหุ้นส่วน คณะทำงานสามารถจัดทำโครงร่างกิจกรรมแต่ละประเภทตามความต้องการของนักเรียน และครอบครัวโดยกำหนดรายละเอียดของกิจกรรม หน้าที่รับผิดชอบ งบประมาณและการประเมินผลอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินงานตามแผน (continue planning and working) ในการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดต้องรายงานความก้าวหน้า ความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้ครูผู้ปกครองและนักเรียนรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ลักษณะของโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ

1. ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น (incremental progress) กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในด้านความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนานักเรียนมีครอบครัวเข้าร่วมและให้ความร่วมมือมากขึ้น

2. เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการเรียนการสอนและหลักสูตร (connection to curricular and instructional reform) กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเน้นการพัฒนาให้นักเรียนต้องเป็นไปตามองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรและการปฏิรูปการเรียนการสอน

3. พัฒนาคณะทำงาน (redefining staff development) จัดให้คณะทำงานได้เรียนรู้งานร่วมกับนักการศึกษาเพื่อให้มีความรู้และพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและครอบครัว ทั้งการนำไปใช้ การประเมิน และการปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วน

ศิริกาญจน์ โกลุมภ์ (2542) กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมระดับนโยบายนั้นเป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นแบบหุ้นส่วน (partner participation) คือ การเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน แต่จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบแบบแผนการมีส่วนร่วมแบบเหลื่อมล้ำ (inequity participatory) เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้เกี่ยวข้อง ถูกกำหนดบทบาทอำนาจและทรัพยากรของตนเอง และถูกกำหนดขอบเขตของการมีส่วนร่วมจากโรงเรียนทำให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีแบบแผนย่อย 3 แบบคือ

1. แบบแผนการมีส่วนร่วมชายขอบ (marginal participatory pattern) เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมโดยการร่วมงาน ให้ความร่วมมือ หรือร่วมสนับสนุนโดยอาจจะแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ไม่มีการร่วมตัดสินใจ

2. แบบแผนการมีส่วนร่วมบางส่วน (partial participatory pattern) เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนในฐานะผู้ริเริ่มงาน ผู้ร่วมงาน ผู้ให้การสนับสนุนค่อนข้างมากและบ่อยครั้ง โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือร่วมตัดสินใจในบางครั้ง

3. แบบแผนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participatory pattern) เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมค่อนข้างมากและมีอำนาจในการตัดสินใจและโดยทั่วไปแล้วกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทุกขั้นตอน โดยส่วนมากจะเป็นผู้นำในชุมชน

จะเห็นได้ว่าแบบแผนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ที่เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่เป็นแบบหุ้นส่วนซึ่งมีลักษณะของความเสมอภาค (equity participatory) ดังนี้คือ 1) ร่วมริเริ่มงาน 2) ร่วมดำเนินการ 3) ร่วมสนับสนุน 4) ร่วมแสดงความคิดเห็น 5) ร่วมงานและกิจกรรม 6) มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมด้วยการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมกันแบบเสมอภาคในลักษณะที่ทุกฝ่ายสามารถเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ (2538 อ้างถึงใน ศิริกาญจน์ โกลุมภ์, 2542) ที่ระบุว่าในการทำงานร่วมกันนั้นควรมีลักษณะความสัมพันธ์แบบเป็นหุ้นส่วน (partnerships) คือ

1. Interdependence พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รับผิดชอบร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย
2. Balance เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม เสมอภาค
3. Partner มีผลประโยชน์ร่วมกัน และผลประโยชน์นั้นไม่ขัดแย้งหากแต่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน ชูชาติ พวงสมจิตร์, 2540) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ต้องเข้าร่วมกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและอย่างไร เข้าร่วมในการนำโครงการไปปฏิบัติโดยเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เงิน วัสดุ แรงงาน หรือร่วมมือในองค์การหรือกิจกรรมเฉพาะด้าน ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาและร่วมในการประเมินผลโครงการ สอดคล้องกับ ปธาน สุวรรณมงคล (2530 อ้างถึงใน รักชนก โสภากิจ, 2542) ที่กล่าวว่าชุมชนควรมีขอบเขตของการร่วมงานกัน 4 ลักษณะ ดังนี้คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยชูชาติ พวงสมจิตร์ (2540) ได้สรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ในการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา โดยผसानแนวคิดที่สอดคล้องกันของ อคิน รพีพัฒน์ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และคนอื่น ๆ ที่ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทย และ แนวคิดของ Cohen and Uphoff โดยนำเสนอไว้ 4 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ ค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา แล้วร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการ
- ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน ร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์วิธีและแนวทางดำเนินการ รวมทั้งกำหนดแหล่งทรัพยากร
- ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยเข้าร่วมทำประโยชน์ด้านทุนทรัพย์ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารงาน หรือประสานงาน
- ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เข้าร่วมประเมินว่าโครงการที่ดำเนินมาบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อเป็นแนวทาง ปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

กิจกรรมความร่วมมือของครอบครัวและโรงเรียน

ความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนกระทำได้หลายลักษณะ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมหรือโปรแกรมต่าง ๆ Epstein (1995) ศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแล้วได้นำเสนอกิจกรรมสำคัญที่ทำให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนทุกระดับว่าจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ 1) ครูและโรงเรียนพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของความเป็นหุ้นส่วนในแต่ละระดับชั้น 2) ครูและโรงเรียนทำการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวให้เป็นปัจจุบัน 3) โรง

เรียนประสานกับครอบครัวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 4) สร้างโอกาสให้ผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านอยู่ห่างไกลโรงเรียน โดยจัดตารางเวลาและสถานที่ให้เอื้อต่อการเข้าร่วม นอกจากนี้ได้เสนอกิจกรรมในการร่วมมือ 6 ประเภท ดังนี้คือ

1. การให้ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดู (parenting) เป็นการช่วยครอบครัวให้สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนในการเรียนรู้ของเด็ก ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น การแนะนำสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กแต่ละระดับชั้น การประชุมปฏิบัติการ วิดีทัศน์ การบริการโทรศัพท์ข้อความอัตโนมัติ ที่มีรายละเอียดการอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละช่วงอายุและระดับชั้น

2. การติดต่อสื่อสาร (communicating) การออกแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างครอบครัวและโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยสื่อสารกันถึงโปรแกรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและพัฒนาการของนักเรียน ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น การประชุม การจัดทำแฟ้มสะสมงานนักเรียนประจำสัปดาห์หรือประจำเดือนส่งให้ทางครอบครัวแสดงความคิดเห็น ผู้ปกครองและนักเรียนรับรายงานพร้อมการประชุมเดือนระดับชั้น ตารางการสังเกต บันทึก โทรศัพท์ จดหมายข่าว

3. งานอาสาสมัคร (volunteering) การให้ผู้ปกครองเข้าไปช่วยสนับสนุนเป็นอาสาสมัครในงานของโรงเรียน ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น เป็นผู้ช่วยครู ช่วยดูแลนักเรียน ช่วยงานในศูนย์ครอบครัว งานดูแลความปลอดภัยให้นักเรียน การประชุมหรืองานต่าง ๆ

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (learning at home) ให้แนวคิดและข้อมูลกับครอบครัวในการช่วยเหลือการทำกรบ้านของนักเรียนรวมทั้งกิจกรรมตามหลักสูตรอื่น ๆ ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น ให้ข้อมูลทักษะที่ครอบครัวต้องมีในรายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับ นโยบายการให้การบ้าน ตารางการให้การบ้าน ปฏิทินกิจกรรมระหว่างผู้ปกครองและนักเรียน

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ให้ครอบครัวสามารถร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานของโรงเรียน พัฒนาความเป็นผู้นำ ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น การจัดตั้งองค์กร สภา กลุ่มอิสระ ผู้ปกครองให้คำแนะนำด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียน เครือข่ายครอบครัวสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว

6. การร่วมมือกับชุมชน (collaborating with community) การระบุและบูรณาการแหล่งทรัพยากรและการบริการในชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้โรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ตัวอย่างการปฏิบัติ เช่น การให้บริการต่าง ๆ ด้านสุขภาพ กิจกรรมที่จัดเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ การที่โรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้บริการชุมชน เช่น การแสดงดนตรี ศิลปะ การพัฒนาต่าง ๆ

โรงเรียนสามารถใช้กรอบกิจกรรมทั้ง 6 ประเภทนี้เป็นแนวทางสร้างการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนตามความต้องการของครอบครัวและนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนโดยผลของการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนแม้จะยึดนักเรียนเป็นจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาแต่ผลประโยชน์ส่วนที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองและครูด้วยเช่นกัน กล่าวคือผู้ปกครองจะ

เกิดลักษณะความเป็นผู้นำที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความมั่นใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและงานต่าง ๆ ของทางโรงเรียน ส่วนครูมีความสามารถในการปรับปรุง การประชุม การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง มีความเข้าใจครอบครัวแต่ละครอบครัวดีขึ้น

จากแนวคิด ทฤษฎี ที่กล่าวมาทั้งหมด โดยสรุปจะเห็นว่า แนวคิดด้านความเป็น หุ้นส่วนนั้นต้องอาศัยการทำงานแบบร่วมมือ (collaborative work) จากหลายฝ่าย ทุกแนวคิดมี ลักษณะที่คล้ายกัน 3 ประการคือ 1) มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) ยึดหลักการทำงานที่ เสมอภาค มีความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และ 3) มีขั้นตอน การดำเนินงานที่มีคุณภาพ แต่สิ่งที่ต่างกันออกไปคือการดำเนินงานจะแตกต่างกันในบางประการ ผลปรากฏดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 การดำเนินงานเพื่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการ จัดการศึกษา

แนวคิด	การดำเนินงาน
Cohen and Uphoff, 1977	4 ขั้นตอน 1) การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ 4) การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ
Epstein, 1995	5 ขั้นตอน 1) การจัดตั้งคณะทำงาน 2) การจัดหาแหล่งเงินทุน 3) การระบุดจุดเริ่มต้น 4) การจัดทำแผนปฏิบัติงาน 5) การดำเนินงานตามแผน
Tam, Cheng, & Cheung, 1997	3 ขั้นตอน 1) ร่วมงานด้านกฎหมาย 2) ร่วมงานด้านการบริหาร 3) ร่วมงานด้านให้การ ศึกษา
ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542	6 ขั้นตอน 1) ร่วมริเริ่มงาน 2) ร่วมดำเนินการ 3) ร่วมสนับสนุน 4) ร่วมแสดงความคิดเห็น 5) ร่วมงานและกิจกรรม 6) มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงาน

ลักษณะการดำเนินงานในตารางที่ 4 สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาหรือวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วม กันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Act) ผู้วิจัยจึงประยุกต์ หลักการทำงานดังกล่าวมาหลอมรวมการดำเนินงานของแต่ละแนวคิดให้มีความชัดเจน ปรากฏดัง แผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานแบบหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ปรับปรุงจาก: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา:**

เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. หน้า 13

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในลักษณะของความเป็น หุ้นส่วน ผู้วิจัยคัดเลือกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นหุ้นส่วนตามแนวคิดและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 อ้างถึงใน รักชนก ไสภาพิศ, 2542) ได้กล่าวถึงปัจจัย ที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาไว้ว่า บุคลากรที่จะทำงานพัฒนาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนต้องสร้างเงื่อนไขของบทบาทของตนให้พร้อมที่จะเข้าไปทำงานและให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยต้องมีทัศนคติและจิตสำนึกต่อประชาชนอย่างเหมาะสม เช่น การยอมรับศักดิ์ศรีของประชาชนเท่าเทียมกับตน การมีความเคารพในตัวประชาชน การพร้อมที่จะเรียนรู้จากประชาชน และให้โอกาสแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและร่วมใจกิจกรรมการพัฒนา และการส่งเสริมให้เหมาะสม ในขณะเดียวกันควรให้โอกาสผู้นำชุมชนรวมถึง บุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ

อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540) ได้เสนอเงื่อนไขหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้อย่างสอดคล้องกันว่า เงื่อนไขที่จำเป็น (necessary conditions) จะต้องประกอบไปด้วยทัศนคติ 3 ประการ

1. ทัศนคติที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้
2. ทัศนคติที่เคารพและเชื่อมั่นในศักยภาพการพัฒนาตนเองของมนุษย์
3. ทัศนคติที่เชื่อว่าความหลากหลายเป็นธรรมชาติที่แท้จริงและมีประโยชน์ในเชิง

พัฒนา

Waller & Waller (1998) กล่าวไว้ว่า ความเป็นหุ้นส่วนจะเริ่มต้นขึ้นได้ต้องดูที่เจตคติของคณะทำงานหรือความพยายามในการทำงานแบบรวมพลัง

Pelco & Ries (1999) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เจตคติและพฤติกรรมของครูที่มีต่อการ ให้ความเป็นหุ้นส่วน พบว่า ครูในระดับชั้นที่สูงขึ้นมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน แต่เข้าไปร่วมรับภาระในกิจกรรมต่าง ๆ น้อยกว่าครูระดับประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมและระดมความร่วมมือจากผู้ปกครองไว้ว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ แนวคิด ปรับวิสัยทัศน์ให้ใจกว้างยอมรับที่จะทำงานกับผู้ปกครองที่มีความ

แตกต่างกัน และอดทนที่จะสื่อสารให้เข้าใจท่ามกลางข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่

1. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองที่ยึดติดกับความเคยชินเดิม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม ความไม่คุ้นเคยกัน ทำให้ผู้ปกครองเป็นฝ่ายมารับฟังสิ่งที่ครูหรือโรงเรียนต้องการบอก ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ขณะเดียวกันครูก็ไม่มั่นใจว่าผู้ปกครองจะยอมรับความคิดเห็นของตนโดยเฉพาะเรื่องการตัดสินใจประพฤตินักเรียน

2. ขาดการสื่อสารเชิงข้อมูลความเคลื่อนไหวของโรงเรียนทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถรับรู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้

3. ผู้ปกครองมีภาระงานมากไม่มีเวลาทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนได้ ซึ่งทางโรงเรียนต้องจัดการติดต่อก่อนเวลาราชการ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4. ปัญหาทัศนคติ ความคิดที่แตกต่างกัน ความแตกต่างทางความคิดอาจเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสัมพันธภาพระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีจุดยืน ทัศนคติในการปกป้องเด็กในมุมมองที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดและหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากัน

Lazer & Slostad (1999) ให้ข้อเสนอแนะว่า ทางฝ่ายโรงเรียนจะต้องมีความเข้าใจผู้ปกครองและปลูกฝังให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบที่ทำให้ครอบครัวและโรงเรียนร่วมมือกัน โดยต้องรู้ว่า จะสร้างแรงจูงใจและทำให้ผู้ปกครองรับรู้ว่าคุณเองสามารถช่วยสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานให้กับผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกันในทุกระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม

Hoover-Dempsey & Sandler (1997 cited in Lazer & Slostad, 1999) ให้ทัศนะไว้สอดคล้องกันว่า หากครูมีความเข้าใจบทบาทและประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง จะทำให้สามารถเชิญชวนและจัดวางตำแหน่งผู้ปกครองให้เข้ามาสนับสนุนนักเรียนได้เป็นอย่างดี

Nedler & Macfee (1997 อ้างถึงใน บัทมศิริ ธีรานุรักษ์, 2539) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองจะเป็นไปได้ด้วยดี ถ้าครูให้ความสำคัญและตระหนักว่าผู้ปกครองเป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดเกี่ยวกับเด็ก ควรรับฟังในสิ่งที่ผู้ปกครองพูด การกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของเด็กทำได้โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อเด็ก

Epstein (1992) กล่าวว่า จะต้องให้การศึกษและการอบรมให้ความรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีความรู้เรื่องความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัว ซึ่งในสภาพที่เป็นอยู่มีครูจำนวนน้อยที่เข้าใจบทบาทของครอบครัวที่มีต่อการศึกษานักเรียน ส่วนใหญ่จะมองว่าการติดต่อกับผู้ปกครองนั้นเป็นเรื่องยากเพราะขาดความรู้เรื่องโครงสร้างวัฒนธรรมครอบครัวที่ต่างกัน

และขาดความรู้ทางทฤษฎีงานวิจัย การปฏิบัติที่จะทำให้การติดต่อกับครอบครัวประสบความสำเร็จ จึงเป็นเรื่องที่ครูและผู้บริหารจะต้องเข้าใจและเสริมสร้างให้เกิดทักษะในการปฏิบัติอย่างได้ผล

โดยสรุป หากครูและผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อความเป็นหุ้นส่วน จะทำให้ตระหนักว่าความร่วมมือระหว่างกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของครูและผู้ปกครอง ดังนั้นจึงร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อความเป็นหุ้นส่วน

การกำหนดนโยบาย

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 อ้างถึงใน รักชนก โสภานพิศ, 2542) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนา ในด้านการกำหนดนโยบายทางการบริหารว่าเป็นผลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบราชการหรือองค์กรพัฒนาเอกชน ควรนำมาใช้ให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติพอสมควร เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ค่อนข้างเป็นอิสระและไม่ผูกพันกับระเบียบราชการมากเกินไป

Bastiani (1995 cited in Waller & Waller, 1998) เสนอแนะว่า การจัดการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการติดต่อระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งจะต้องมีการกำหนดนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารดังต่อไปนี้

1. ดูแล สนับสนุนการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน
2. วางแผนทำงานอย่างเป็นระบบ ทบทวนความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและหาวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมหากมีความจำเป็น
3. ปรึกษาหารือกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองและตอบสนองเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นว่าข้อคิดเห็นที่นำเสนอมีผลต่อนโยบายและการปฏิบัติของโรงเรียน
4. พัฒนาการติดต่อสื่อสารทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
5. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้นเป็นงานประจำของโรงเรียน ด้วยการสร้างสรรค์และพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาให้กับผู้ปกครอง
6. ส่งเสริมความร่วมมือในการรับผิดชอบและร่วมกับสถาบันต่าง ๆ ทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการศึกษาของนักเรียน

Werf, Creemers & Guldmond (2001) กล่าวว่า การที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องถือว่าการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพเป็นงานหลักที่สำคัญด้านการบริหารจัดการ

Lazer & Slostad (1992) ให้ข้อเสนอแนะว่า การจะทำให้ผู้ปกครองและครูสามารถทำงานรวมพลังกันได้จะต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายและการปฏิบัติที่เป็นข้อจำกัด ชั้นแรกสำรวจว่าโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อดึงดูดให้ผู้ปกครองเข้ามาสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มที่ พิจารณาว่าการจัดทำนโยบายเป็นไปอย่างมีระบบหรือไม่ รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อปรับปรุงโปรแกรมความร่วมมือกับผู้ปกครอง

Epstein (1992) ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องการกำหนดนโยบายว่า จะต้องมีการปรับรู้นโยบายและผู้นำทุกระดับ พร้อมทั้งกำหนดนโยบายที่เฉพาะเจาะจงเพื่อกระตุ้นการทำงานด้านความเป็นหุ้นส่วน เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน เช่น การให้ใบประกาศกับครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำงานกับผู้ปกครอง การกำหนดให้มีประกวดการจัดทำโครงการการทำงานด้านความเป็นหุ้นส่วน โดยให้รางวัลกับโครงการที่ปฏิบัติได้ผลดี

โดยสรุป จะเห็นได้ว่านโยบายด้านความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การสนับสนุนกลยุทธ์ต่าง ๆ จะเป็นจริงขึ้นมาได้ต้องอาศัยนโยบายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญภายในโรงเรียนแต่ละแห่ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงการตระหนักว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการศึกษาในฐานะเป็นครูคนแรกของนักเรียน โรงเรียนสามารถที่จะสร้างประโยชน์ที่แท้จริงให้กับนักเรียน ถ้าสามารถทำงานเป็นหุ้นส่วนร่วมกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด จะทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะเกิดสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น (Alexander et al., 1995 cited in Waller & Waller, 1998)

การให้ความสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ให้ข้อคิดเห็นในการสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนไว้ว่า บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมและระดมความร่วมมือกับผู้ปกครองมีความสำคัญยิ่งเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัวในระยะยาว บทบาทที่สำคัญได้แก่

1. การสนับสนุนช่วยเหลือและพัฒนาความสามารถของผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูล คำแนะนำ การจัดระบบการสื่อสารที่สอดคล้อง เหมาะสม และการสร้างบรรยากาศของโรงเรียนเพื่อเอื้อให้ผู้ปกครองเข้าถึง
2. การจัดฝึกอบรมให้กับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาการรับรู้และศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องภาษา การใช้คอมพิวเตอร์ การสอนในวิชาที่สำคัญ การพัฒนาทักษะชีวิต และ สัมพันธภาพทางสังคม เพื่อถ่ายทอดให้กับบุตรหลาน
3. การพัฒนาและขยายความร่วมมืออาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานกับสถานศึกษา ให้มีความรู้ความชำนาญเพิ่มมากขึ้น
4. การทบทวนแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของนักเรียน

5. การให้บริการคำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเพื่อเสริมสมรรถนะในความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ

6. จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจให้กับนักเรียนเพื่อลดความกดดันที่จะส่งผลในระยะยาว

Wherry (1996) ให้ข้อเสนอแนะไว้สอดคล้องกัน 10 ประการถึงการที่สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนเพื่อสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าตนเองมีความสำคัญที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในโรงเรียน สร้างความตระหนักว่าผู้ปกครองเป็นครูคนแรกที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เห็นความสำคัญของการศึกษา เป็นตัวแบบที่ดีสำหรับเด็ก ผู้ปกครองจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะสร้างพฤติกรรมให้กับเด็กตามที่ต้องการได้ โดยทางโรงเรียนอาจจัดการประชุม หรือจัดทำเป็นจดหมายข่าวเพื่อสื่อสารถึงผู้ปกครอง

2. ให้คำแนะนำในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการทราบเพื่อให้การช่วยเหลือเด็กเป็นการเฉพาะว่าจะปฏิบัติตนกับบุตรหลานที่บ้านอย่างไร เช่น อ่านหนังสือด้วยกัน ชักถามเรื่องงานที่โรงเรียน พุดคุยและรับฟังปัญหา โรงเรียนอาจทำได้โดยแนะนำเป็นรายบุคคล แจกคู่มือ จัดทำเป็นวีดิทัศน์ จัดการประชุม

3. ทำให้ผู้ปกครองเห็นพ้องกับโปรแกรมการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ซึ่งจะต้องเป็นความสนใจที่มีร่วมกัน ต้องเคารพต่อความคิดเห็นความสามารถของผู้ปกครอง โดยโรงเรียนจะต้องตระหนักว่าผู้ปกครองและโรงเรียนหากรวมเป็นหนึ่งเดียวจะสามารถสร้างความเข้มแข็งในการศึกษาของนักเรียน ต้องทำงานเป็นทีมเพราะแต่ละฝ่ายมีจุดอ่อนจุดแข็งไม่สามารถทำงานเพียงฝ่ายเดียวได้ กลยุทธ์ในการปฏิบัติ คือ ประชุมอภิปรายถึงจุดแข็งของแต่ละฝ่ายว่าจะร่วมกันสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างไร สร้างเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนร่วมกันและวางแผน เพื่อบรรลุผลตามที่ต้องการ

4. ให้ข้อมูลเฉพาะตามที่ต้องการ โดยโรงเรียนจะต้องทราบว่า ผู้ปกครองกังวลและต้องการทราบสิ่งใดมากที่สุด

5. โรงเรียนต้องทราบว่าทำอย่างไรผู้ปกครองจึงจะอ่านสิ่งที่โรงเรียนส่งไปให้ที่บ้าน

6. จัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่ทำงานและสนับสนุนความร่วมมือกับผู้ปกครอง โดยส่วนใหญ่แล้วหลีกเลี่ยงที่จะทำงานกับผู้ปกครอง การให้ความรู้จะทำให้เกิดความเข้าใจ เช่น ให้ข้อมูลที่ค้นพบจากงานวิจัย ร่วมกันพัฒนาแนวคิดทั้งระบบโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

7. ให้การอบรมและสนับสนุนผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เข้าใจและไม่กลัวที่จะทำงานร่วมกับโรงเรียน เช่น ให้ข้อมูลที่ค้นพบจากงานวิจัย สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

8. สร้างความตระหนักและให้รางวัลกับการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น กิจกรรมที่มีผู้ปกครองโทรศัพท์เข้ามามากที่สุด ครูที่ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนมากที่สุด ชั้นเรียนที่มีผู้ปกครองมาเยี่ยมมากที่สุด

9. จัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อความมั่นใจในความสำเร็จ

10. ประยุกต์ใช้แนวคิดที่มีผลการปฏิบัติดีเข้ากับงานของตน โดยต้องระลึกเสมอว่าการติดต่อกับผู้ปกครองต้องเป็นไปด้วยมิตรไมตรีตั้งแต่เริ่มแรก

โดยสรุป หากบุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกันและมีงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน จะทำให้เป้าหมายในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้นักเรียนประสบความสำเร็จจะสามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาการจัดประเภทของงานวิจัย จะเห็นได้ว่าการแบ่งงานวิจัยออกเป็นหลายประเภทโดยขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ และมีการเรียกเกณฑ์ที่ใช้ต่างกัน การจัดประเภทงานวิจัยออกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535) และ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540) จัดประเภทโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากคุณลักษณะและความลึกความกว้างของข้อมูล บุญชม ศรีสะอาด (2535) แบ่งตามวิธีการศึกษา และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่ตรงข้ามกัน ลักษณะของการวิจัยทั้ง 2 ประเภทพอสรุปได้ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาความรู้ ความจริง จากการศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณ และในการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องใช้วิธีการทางสถิติ แสดงผลการวิจัยเป็นตัวเลข และข้อค้นพบสามารถสรุปอ้างอิงไปใช้ได้กว้างขวางทั่วไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาความรู้ ความจริง จากการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณลักษณะ จากสภาพจริงตามธรรมชาติอย่างละเอียด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่า สรุปรายงานโดยใช้การบรรยาย ข้อค้นพบก่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งในเรื่องที่ศึกษาจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย มิได้มุ่งสรุปอ้างอิงไปใช้ได้กว้างขวางทั่วไป

หากจะเปรียบเทียบระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าต่างระหว่างการวิจัยทั้ง 2 ประเภทของ ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล (2541) และ นิสา ชูโต (2540) ได้ข้อสรุปแบ่งออกเป็น 9 ลักษณะ ปรากฏดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

	การวิจัยเชิงปริมาณ	การวิจัยเชิงคุณภาพ
1. แนวคิด	ยึดแนวคิดปฏิฐานนิยม (positivism) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานแบบวิทยาศาสตร์ ที่เชื่อว่าวิธีการแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด คือ การใช้วิธีแบบวิทยาศาสตร์ โดยมีความเชื่อว่าความจริงเป็นหนึ่งเดียวมีตัวตนจับต้องได้ ในการศึกษาสามารถแยกออกเป็นตัวแปร เหตุและผล ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ภายใต้อสภาพการศึกษา	ยึดแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (phenomenology) ที่เชื่อว่าความจริงมีหลายระดับและส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้น และมีตัวตนในความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เน้นภาพรวม และบริบทรอบด้าน ด้วยการเข้าไปสัมผัสกับข้อมูลหรือปรากฏการณ์โดยตรง ให้ความสำคัญแก่ข้อมูลด้านความรู้สึก โลกทัศน์ ความหมาย วัฒนธรรม ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับวิธีการคุณภาพคือ การเชื่อมโยงบริบทที่เกิดขึ้นจนสภาพความจริงปรากฏ มุ่งที่จะกระตุ้นหรือก่อให้เกิดสมมติฐาน และข้อสรุปใหม่มากกว่าการพิสูจน์สมมติฐานเดิม
2. ลักษณะของข้อมูล	ข้อมูลเชิงปริมาณ มีความชัดเจน เป็นข้อเท็จจริง ตัวเลข สามารถจัดกระทำได้โดยวิธีการทางสถิติ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคม ความรู้สึก ความเชื่อ ประสบการณ์สิ่งสมของ คน ความ เป็นไปในสังคมและโลกรอบตัว
3. เป้าหมายการวิจัย	ผู้วิจัยมุ่งที่จะอธิบาย (explanation) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นเหตุผล พิสูจน์และอ้างอิงได้	ผู้วิจัยมุ่งทำความเข้าใจ (understanding) ความรู้ ความจริงที่ได้จากการศึกษา ไม่มุ่งเน้นทั่วไป
4. เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล	ใช้เครื่องมือวัดต่าง ๆ ที่ดีค่าเป็นตัวเลขได้ เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบวัดเจตคติ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต	ใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลัก เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการบันทึกเหตุการณ์
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อตอบคำถามการวิจัยหรือทดสอบสมมติฐาน	ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยโดยสังเคราะห์ ข้อมูลจากส่วนย่อยไปยังภาพรวม
6. การสรุปผลการวิจัย	รายงานผลการศึกษาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลต้องระมัดระวัง เครื่องมือที่ใช้จะต้องมีความเที่ยงและความตรง เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล รวมทั้งการควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน	รายงานผลการการศึกษาเชิงพรรณนา ไม่นิยมสาระเชิงปริมาณหรือตัวเลข ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจัยเอง จะต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้าถึงปรากฏการณ์ ไม่มีความลำเอียง เพื่อให้ได้ความรู้ข้อเท็จจริง เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

	การวิจัยเชิงปริมาณ	การวิจัยเชิงคุณภาพ
7. ผู้วิจัย	ผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลเป็นอิสระต่อกัน ผู้วิจัยต้องมีความสามารถทางสถิติ	ผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยต้องมีความละเอียดอ่อนในการสังเกต สามารถเข้าถึงสิ่งที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง มีจินตนาการที่จะสร้างแนวคิด สมมติฐานขึ้นมาใหม่ มีทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับแนวความคิดทางทฤษฎี
8. ระยะเวลา	โดยส่วนมากใช้ระยะเวลาไม่นานนัก ในการหาข้อค้นพบในการวิจัย เพราะใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ใช้ระยะเวลานานในการศึกษาหาความรู้ ความจริงเพราะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและสร้างความสัมพันธ์เพื่อการศึกษาที่ลุ่มลึก
9. คุณภาพ	ขึ้นอยู่กับ การสรุปเชิงนัยทั่วไป (generalization) และคุณภาพของการวัด ด้านความเที่ยง ความตรง และ ความเป็นปรนัย	ขึ้นอยู่กับความลึก ครอบคลุม และสะท้อนความเป็นจริงของปรากฏการณ์ วิธีการตีความและการให้ความหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูล และตัวนักวิจัย

การผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เนื่องจากว่าแต่เดิมนั้นการวิจัยเชิงปริมาณมีบทบาทโดดเด่นมาก่อนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้มีข้อโต้แย้งระหว่างการศึกษาสองแขนงนี้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่ใครจะตัดสินว่าแบบไหนดีกว่ากันย่อมไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการค้นหา เช่น หากต้องการทราบการออกเสียงของประชาชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ต้องใช้วิธีการเชิงปริมาณ เช่น การสำรวจ หรือหากต้องการศึกษาพฤติกรรมความเป็นอยู่ของผู้คน ประวัติชีวิตก็ต้องใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Silverman, 2000) และมาระยะหลังได้มีการผสมผสานวิธีโดยนำการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้เพื่อสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังเช่น ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบลักษณะสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้การวิจัยเชิงปริมาณได้ผลถูกต้องแม่นยำ ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น หรือใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดรูปแบบการวิจัย ซึ่งการผสมผสานวิธีการวิจัยมีชื่อเรียกและความหมายที่ต่างกันไปดังจะได้นำเสนอ ดังนี้

Patton (1990 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2541) ได้เสนอการผสมผสานวิธีการของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เป็นการผสมระดับวิธีการ (triangulation) หรือวิธีสามเ้า เป็นการตรวจสอบยืนยันข้อมูล มี 4 ลักษณะ คือ

1. ต่างวิธี (method triangulation) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี เพื่อตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกัน

2. ต่างแหล่งข้อมูล (triangulation of sources) ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งภายใต้วิธีเดียวกัน

3. ต่างผู้วิเคราะห์ (analyst triangulation) ใช้นักวิจัยหลายคน ต่างทัศนะและสาขา

4. ต่างทฤษฎีต่างแนวคิด (theory/perspective triangulation) ใช้แนวคิด ทฤษฎีมากกว่า 1 แนวทางในการตีความ ให้ความหมายแก่ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้

Creswell (1994: 184-189 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ทรัพย์มงคลกุล, 2541) ได้เสนอการผสมวิธีระดับกลยุทธ์ (combined qualitative and quantitative design) มี 3 รูปแบบ คือ

1. การวิจัย 2 ภาค (two-phase design) ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ นำเสนอผลเป็นเอกเทศ แต่ละตอนตอบคำถามการวิจัยต่างกัน โดยมีบทสรุปเชื่อมโยงการวิจัยทั้งเข้าด้วยกัน

2. แบบนำ-แบบรอง (dominant-less dominant design) ใช้การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นหลักแล้วนำเอาอีกแบบหนึ่งมาเสริม เพื่อขยายความตรวจสอบยืนยัน

3. แบบผสมผสาน (mixed-methodology design หรือ integrated approach) ผสมผสานทั้ง 2 กระบวนทัศน์ในทุกขั้นตอนซึ่งค่อนข้างดำเนินการได้ยาก

Tashakkori & Teddlie (1998) ได้นำเสนอการผสมวิธี (mixed method designs) โดยเพิ่มเติมจากการเสนอของ Creswell (1994) ประกอบด้วย 5 วิธี คือ

1. Sequential studies หรือ ที่เรียกว่าการวิจัยสองภาคนั้นเอง ผู้วิจัยอาจเริ่มด้วยการศึกษาเชิงปริมาณแล้วตามด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ หรือเริ่มด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพแล้วตามด้วยการศึกษาเชิงปริมาณโดยที่แยกผลการศึกษาทั้งสองส่วนออกจากกัน

2. Parallel/simultaneous studies ผู้วิจัยศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปแบบควบคู่กันในเวลาเดียวกัน

3. Equivalent status designs ผู้วิจัยใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา

4. Dominant-less dominant studies หรือการวิจัยแบบนำแบบรองนั้นเองโดยใช้การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นหลักแล้วนำเอาอีกแบบหนึ่งมาเสริม เพื่อขยายความตรวจสอบยืนยัน

5. Designs with multilevel use of approaches นักวิจัยใช้วิธีการที่ต่างกันกับระดับข้อมูลที่ต่างกัน เช่น ใช้วิธีการเชิงปริมาณกับข้อมูลระดับนักเรียน วิธีการเชิงคุณภาพระดับห้องเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การผสมวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพตามแนวคิดของ Tashakkori & Teddlie (1998) แบบ Sequential studies หรือ ที่เรียกว่าการวิจัยสองภาคตามแนวคิดของ Creswell (1994) โดยผู้วิจัยเริ่มต้นการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อสำรวจแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จากนั้นศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา โดยวิเคราะห์ผลเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนตามสภาพที่แท้จริงในด้านความเป็นหุ้นส่วนทั้งแนวคิดและการปฏิบัติของทั้งครูและผู้บริหาร

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนจำนวน 23 เรื่อง พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 3 เรื่อง ระดับประถมศึกษา จำนวน 12 เรื่อง ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 4 เรื่อง และ ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 1 เรื่อง ลักษณะของงานวิจัยทุกระดับสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วม จำนวน 1 เรื่อง (ปัทมศิริ ธีรนุรักษ์, 2539)
2. ศึกษาบทบาทการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จำนวน 11 เรื่อง (โคจิ ลักษณะ กมลศักดิ์วิกุล, 2539; จันรอล เงินคำ, 2543; ไพฑูรย์ ทอหุน, 2526; สุวัฒนา แก้วสุวรรณ, 2532; อุณาโลม ธิติสุทธิ, 2538; ครรชิต นิสวอนุตรพันธ์, 2540; ธีรภัทร์ เจริญดี, 2542; อนุพล มาณะสาระวุฒิ, 2543; เฉลิมชัย วาสะสิริ, 2533; สมชาย วิเชียรเลิศ, 2543 และ รักชนก ไสภาพิศ, 2543)
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัวกับการส่งเสริมนักเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 3 เรื่อง (อนงค์ หงสา, 2528; กอบกุล รังสิยะโรจน์, 2527 และ ลักษณะมา บุญนิมิตร, 2542)
4. ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนต่างระดับชั้น จำนวน 2 เรื่อง (พัชรี วรจรัสรังสี และ ชอนกถัน วิรัตน์โยสินทร์, 2538 และ ประกายศรี แคนทอง, 2533)
5. ศึกษาเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายปัจจัยและลักษณะเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม จำนวน 2 เรื่อง (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540 และ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542)
6. ศึกษาความร่วมมือในการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรหรือการเรียนแต่ละรายวิชา จำนวน 4 เรื่อง (ขจรพงษ์ เพชรเลิศอนันต์, 2536; พจนา เทียนดารา, 2543; นิกุล ประทีปชัย และ สุนันทา มุลจันทร์, 2544 และ พูลศรี ไม้ทอง, 2543)

ผู้วิจัยนำเสนอขอบเขตความร่วมมือและผลสรุปงานวิจัยทั้งหมดโดยย่อแบ่งตามระดับชั้น ปรากฏดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

งานวิจัย	ขอบเขตความร่วมมือที่ศึกษา	ผลการวิจัย
<p>งานวิจัยระดับก่อนประถมศึกษา</p> <p>1. ปัทมาศิริ ธีรนุรักษ์, 2539</p>	<p>พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล</p>	<p>หลังจากทดลองใช้โปรแกรม 10 สัปดาห์ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมและก่อนการทดลองใช้โปรแกรม และเห็นว่าโปรแกรมมีความเหมาะสมระดับมาก เช่นเดียวกับครูอนุบาลที่ประจำชั้น</p>
<p>2. ไศจิลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, 2539</p>	<p>ศึกษาบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน 2. การวางแผนงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 	<p>บทบาทด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนและการวางแผนงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากไม่มีโอกาสและเวลาเนื่องจากภาระในการประกอบอาชีพ</p>
<p>3. จันรอล เงินคำ, 2543</p>	<p>ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 4 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ 2. การจัดสภาพแวดล้อม 3. การประสานสัมพันธ์ 4. การบริการ 	<p>ปัญหาในการมีส่วนร่วมเกิดจากผู้ปกครองไม่มีเวลา ไม่มีความรู้ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี</p>
<p>งานวิจัยระดับประถมศึกษา</p> <p>1. ไพฑูรย์ ทอหุน, 2526</p>	<p>ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมด้านการบริหาร 2. กิจกรรมการเรียนการสอน 3. กิจกรรมแนะแนว 4. ด้านกิจกรรมพิเศษ 	<p>ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน โดยทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมน้อยถึงปานกลาง และผู้บริหาร ครูมีความคาดหวังว่าผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนตัวผู้ปกครองมีความคาดหวังที่จะเข้าร่วมระดับปานกลาง</p>

งานวิจัย	ขอบเขตความร่วมมือที่ศึกษา	ผลการวิจัย
2. อนงค์ หงสา, 2528	ศึกษาความรู้และเจตคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่สัมพันธ์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อยส่วนเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง การส่งเสริมการเรียนรู้ทุกรายวิชาอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้และเจตคติไม่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้
3. สุวัฒนา แก้วสุวรรณ, 2532	ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง 6 ด้าน 1. การเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน 2. การให้ความรู้เพิ่มเติม 3. การปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริม 4. การสนับสนุนและเสริมกำลังใจ 5. การจัดหาอุปกรณ์การเรียน 6. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้	บทบาทที่คาดหวังรวมของผู้ปกครองในเขตโรงเรียนชั้นนอกและชั้นใน ตามการรับรู้ของครูและนักเรียนไม่แตกต่างกัน คือ อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้ปกครองยังอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
4. ขจรพงษ์ เพชรเลิศอนันต์, 2536	สำรวจบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนวิชาพลศึกษา	ผู้ปกครองยังมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับน้อย และไม่มีความแตกต่างกันในผู้ปกครอง นักเรียนชายและหญิง
5. พัชรี วรจรัสรังสี และ ชอนกลิน วิรัตน์โยสินทร์, 2538	ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย 5 ด้าน 1. ความกดดัน 2. การสนับสนุนทางจิตวิทยา 3. ความช่วยเหลือ 4. การแบ่งเวลา	ผู้ปกครองประถมศึกษาตอนต้นเห็นว่ามีบทบาทด้านความกดดัน และการกระตุ้นทางสติปัญญาปานกลาง การสนับสนุนทางจิตวิทยาระดับสูง สอดคล้องตามการรับรู้ของนักเรียน ส่วนที่ไม่สอดคล้องกัน คือ ความช่วยเหลือ ผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง นักเรียนปานกลาง และการแบ่งเวลาผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนระดับต่ำ ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนปลายมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งผู้ปกครองและนักเรียน คือ ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญาและการแบ่งเวลาปานกลาง การสนับสนุนทางจิตวิทยาอยู่ในระดับสูง
6. อุณาโลม ธิติสุทธิ, 2538	ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหาร อาจารย์และผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน บทบาท ผู้บริหาร 4 ด้าน 1. การกำหนดนโยบาย	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพอาจารย์ น้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจารย์ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการส่งเสริม

งานวิจัย	ขอบเขตความร่วมมือที่ศึกษา	ผลการวิจัย
	2. การสนับสนุนการเขียนตามหลักสูตร 3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4. การส่งเสริมคุณภาพอาจารย์ด้านการเขียนและเทคนิคการสอนเขียน บทบาทอาจารย์ 2 ด้าน 1. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร บทบาทผู้ปกครอง 4 ด้าน 1. การติดตามและสนับสนุนการเขียน 2. การจัดโอกาสและให้การฝึกฝน 3. จัดหาอุปกรณ์และอำนวยความสะดวก 4. การสนับสนุนและให้กำลังใจ	บรรยายากามากที่สุด แต่ส่งเสริมเรื่องการฝึกฝนน้อยที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการวางแผนโดยคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมเน้นให้ทุกคนเข้าร่วม ส่วน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมด้านการจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ส่งเสริมด้านการติดตามสนับสนุนการเขียนของนักเรียนน้อย
7. ครรชิต นิตวอนนุตรพันธ์, 2540	ศึกษาความคาดหวังของครูต่อบทบาทของปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ 4 ด้าน 1. ความรู้ทางทฤษฎี 2. การแสดงออกด้านทักษะและเจตคติ 3. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน 4. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้	ครูศิลปศึกษาคาดหวังให้ผู้ปกครองเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะในทุกด้านมากที่สุด
8. ชูชาติ พวงสมจิตร์, 2540	วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา	กลุ่มปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมี 3 กลุ่ม 1. สภาพแวดล้อม 2. ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน 3. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน
9. ธีรภัทร์ เจริญดี, 2542	ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ด้าน 1. ด้านงานวิชาการของโรงเรียน 2. ด้านงานบริหารของโรงเรียน 3. ด้านการพัฒนาของนักเรียน 4. ด้านการติดต่อสื่อสาร	ผู้บริหาร และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเห็นว่าผู้ปกครองมีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมระดับปานกลางและมีความคาดหวังที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับมาก
10. พจนา เทียนดารา, 2543	ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในด้าน 1. การปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตร 2. การนำหลักสูตรไปใช้ 3. การประเมินผลหลักสูตร	ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ แต่มีปัญหาคือไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และเวลาว่างไม่ตรงกัน

งานวิจัย	ขอบเขตความร่วมมือที่ศึกษา	ผลการวิจัย
11. อนุพล มาณะสารวุฒิ , 2543	ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 3 ด้าน 1. หลักสูตรและการเรียนการสอน 2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร 3. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน	ในภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมแต่พบว่าปัญหาเกิดจากไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจ ความไม่พร้อมมีภาระมาก ขาดความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน
12. นิกุล ประทีปชัย และ สุนันทา มูลจันทร์, 2544	ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาจังหวัดเพชรบุรี	ผู้ปกครองที่มีอายุ เพศ วุฒิการ รายได้ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
งานวิจัยระดับโรงเรียน ขยายโอกาส		
1. เฉลิมชัย วาสะสิริ, 2533	ศึกษาบทบาท 7 ด้าน 1. การเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน 2. การให้ความรู้เพิ่มเติม 3. การสนับสนุนและเสริมกำลังใจ 4. การสนับสนุนด้านการฝึกอาชีพ 5. การจัดหาอุปกรณ์การเรียน 6. การร่วมกิจกรรมโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียน 7. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านที่ส่งเสริมการเรียน	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ปกครองตามการรับรู้ของครูและนักเรียนไม่แตกต่างกัน โดยที่เห็นว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง บทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง
2. ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542	ศึกษาเพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม	แบบแผนการมีส่วนร่วมเป็นแบบหลักลม ล้อมมี 3 แบบแผนย่อยคือ 1) ร่วมอย่างเต็มที่ 2) ร่วมเป็นบางส่วน 3) ร่วมแบบชายขอบ
3. สมชาย วิเชียรเลิศ, 2543	ศึกษาความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงของผู้ปกครองต่อคุณภาพการศึกษา 6 ด้าน 1) วิชาการ 2) กิจกรรมนักเรียน 3) บุคลากร 4) ธุรการ การเงิน และพัสดุ 5) อาคารสถานที่ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน	ความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงของผู้ปกครองต่อคุณภาพการศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก
งานวิจัยระดับมัธยมศึกษา		
1. กอบกุล รังสิยะโรจน์, 2527	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการ	สิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ

งานวิจัย	ขอบเขตความร่วมมือที่ศึกษา	ผลการวิจัย
	<p>การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 6 ด้าน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครอบครัว 2. การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 3. ความคิดเห็นต่อวิชาภาษาอังกฤษ 4. ความคิดเห็นต่อครูผู้สอน 5. สภาพห้องเรียนชั่วโมงภาษาอังกฤษ 6. กิจกรรมนอกชั้นเรียน 	<p>เรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ความคิดเห็นต่อวิชาภาษาอังกฤษ และกิจกรรมนอกชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก สภาพห้องเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบ ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครอบครัว และ ความคิดเห็นต่อครูผู้สอนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ</p>
2. ประกายศรี แคนทอง, 2533	ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน	การอบรมเลี้ยงดู และภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ปกครอง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนต่างกัน
3. ลักษณะ บุญนิมิตร, 2542	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครอง ครู และเพื่อนในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แรงจูงใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	บทบาทของผู้ปกครองและครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนบทบาทของเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ บทบาทของผู้ปกครอง ครูและเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียน และแรงจูงใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. พูลศรี ไม้ทอง, 2543	ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา ในด้าน	ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามามีส่วนร่วมช่วยประสานงาน และสนับสนุนด้านสิ่งของอุปกรณ์ ปัญหาที่พบ คือ เวลาว่างไม่ตรงกัน ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร
งานวิจัยระดับอาชีวศึกษา 1. รักชนก ไสภาพิศ, 2543	ศึกษาการมีส่วนร่วมและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม	โดยภาพรวมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ดังนี้

Phelps (1999) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดเรื่องความเป็นหุ้นส่วนของครูระดับมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของครูที่มีต่อผู้ปกครองตามการรับรู้ของครู โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) กับกลุ่มครู 2 กลุ่ม ซึ่งมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง กลุ่มละ 8 คนจากโรงเรียนต่างๆ กัน โดยศึกษา 3 ลักษณะ คือ แนวคิด บทบาท และข้อเสนอแนะจากการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความคิดว่าตนเองมีความสามารถในการใช้วิธีการขจัดปัญหา อุปสรรคในการทำงานร่วมกับผู้ปกครองได้ดีด้วยการทำให้ผู้ปกครองไว้วางใจ และเห็นว่าตนเองมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองนักเรียน

Pelco & Ries (1999) ได้ศึกษาเรื่องเจตคติและพฤติกรรมของครูที่มีต่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ในโรงเรียน 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติและความเข้าใจการเข้าไปมีส่วนร่วมในความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับครูในโรงเรียนรัฐบาลทั้ง 3 ระดับจำนวน 901 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูทุกระดับเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อความเป็นหุ้นส่วนและให้ความสนับสนุนโดยเห็นว่าช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ แต่ในเรื่องการให้ยุทธวิธีในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวให้เข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายใช้ยุทธวิธีน้อยกว่าครูระดับประถมศึกษา และให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้ปกครองน้อยกว่าครูระดับประถมศึกษา

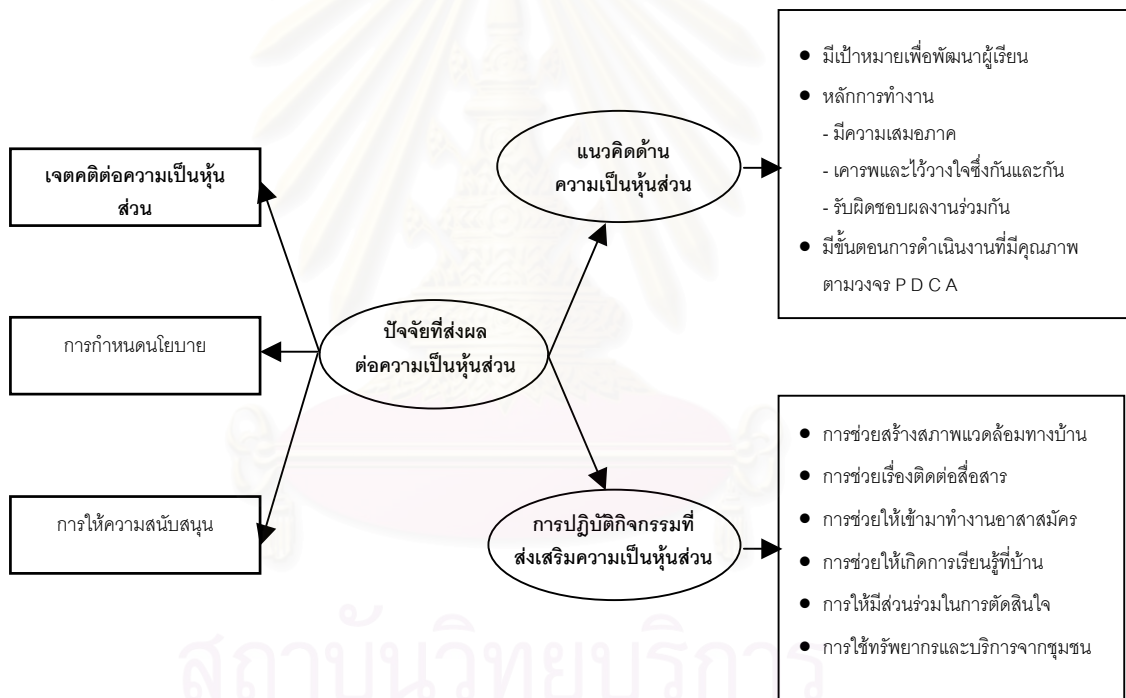
Pelco, Jacobson & Ries (2000) ได้ศึกษาแนวคิดและการปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนของนักจิตวิทยาโรงเรียน (school psychologist) จำนวน 417 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วน การให้ความสำคัญในการเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งระบุกิจกรรมที่ได้เข้าร่วมภายใน 1 รอบปี นอกจากนี้ยังศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิด การให้ความสำคัญและการปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วน ผลการศึกษาพบว่า นักจิตวิทยาโรงเรียนเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสนับสนุนและเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยกิจกรรมที่เห็นว่าสำคัญมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาครอบครัวในวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดอย่างมีนัยสำคัญ คือ ประสบการณ์ในการทำงานและ เพศ ไม่มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการให้ความสำคัญและการปฏิบัติกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนจะเห็นได้ว่า แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะ

สำคัญ 3 ประการคือ 1)มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) มีหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค เคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และ 3) มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน Epstein (1995) ได้นำเสนอไว้อย่างครอบคลุมประกอบด้วย 6 ประเภท คือ 1) การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้าน 2) การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร 3) การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร 4) การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน 5) การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 6) การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมด้านความเป็นหุ้นส่วน ประกอบด้วย เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน การกำหนดนโยบาย และการให้ความสนับสนุน กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสานวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สำรวจแนวคิดและการปฏิบัติกิจกรรมด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและครูในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองและครูที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการสำรวจแนวคิดและการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รายละเอียดในการดำเนินงานมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 115 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกำหนดโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (sampling unit) ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น (strata) มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ปรากฏดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งตามจำนวนนักเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน
ขนาดเล็ก	ต่ำกว่า 500	3
ขนาดกลาง	500-1,499	23
ขนาดใหญ่	1500-2,499	44
ขนาดใหญ่พิเศษ	2,500 ขึ้นไป	45
รวม		115

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยใช้วิธีการของ Dalenius & Houdges (1959 อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน, 2537)

$$n = \frac{N}{k} \text{ โดยที่ } N = \text{จำนวนประชากรโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา}$$

ในกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 115 โรงเรียน

$k =$ จำนวนชั้นภูมิของโรงเรียน

$n =$ จำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{คำนวณค่าได้ดังนี้ } n = \frac{115}{4} = 28.75$$

ดังนั้นจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 29 โรงเรียน จำแนกตามขนาด ปรากฏดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	ประชากร	ขนาดตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	3	$\frac{3}{115} \times 29 = 1$
ขนาดกลาง	23	$\frac{23}{115} \times 29 = 1$
ขนาดใหญ่	44	$\frac{44}{115} \times 29 = 11$
ขนาดใหญ่พิเศษ	45	$\frac{45}{115} \times 29 = 11$
รวม	115	29

*หมายเหตุ ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็กเป็น 2 โรงเรียน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างกันได้ในช่วงตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 4 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วนด้วยการสุ่มอย่างง่าย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ในแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร 1 คน ครู 8 คน และ ผู้ปกครอง 10 คน รวมโรงเรียนละ 19 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างครูและผู้ปกครองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพบว่า ครูจะร่วมมือกับผู้ปกครองแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชาที่สอน (Epstein & Duaber, 1991 cited in Epstein, 1992) ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างครูที่สอนใน 8 กลุ่มสาระวิชา ประกอบด้วย 1) ภาษาไทย 2) ภาษาต่างประเทศ 3) คณิตศาสตร์ 4) วิทยาศาสตร์ 5) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 6) สุขศึกษา และพลศึกษา 7) ศิลปะศึกษา 8) การงานอาชีพและเทคโนโลยี รวม 8 คน ในส่วนของผู้ปกครองกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียนละ 10 คน โดยพิจารณาตามระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพซึ่งจากการศึกษา พบว่า เป็นคุณลักษณะของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อความร่วมมือกับทางโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; Dornbusch & Glaslow, 1996 cited in Pelco, Jacobson & Ries, 2000)

จากกรอบการสุ่มตัวอย่างและการกำหนดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้แต่ละโรงเรียนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ อัตราการตอบกลับแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้คืนจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง			จำนวนแบบสอบถามที่ได้คืน			ร้อยละของแบบสอบถามที่ได้คืน		
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง
เล็ก	2	16	20	2	12	18	100	75.00	90.00
กลาง	6	48	60	6	43	51	100	89.58	85.00
ใหญ่	11	88	110	9	58	77	81.82	65.91	70.00
ใหญ่พิเศษ	11	88	110	11	68	93	100	77.27	84.55
รวมแต่ละกลุ่ม	30	240	300	28	181	239	93.33	75.42	79.67
รวมทุกกลุ่ม		570			448			78.60	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน ครูและผู้บริหาร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ รวมทั้งสิ้น 13 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน แบ่งเป็น 2.1 การกำหนดนโยบาย เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ 2.2 การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ คำถามปลายเปิด 1 ข้อ รวม 11 ข้อ 2.3 เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ คำถามปลายเปิด 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 11 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ คำถามปลายเปิด 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการสำรวจผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งสนทนากับผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา สัมภาษณ์ครู-อาจารย์ 2 ท่าน จากโรงเรียนราชวินิตมัธยม และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ประสานงานเครือข่ายผู้บริหาร
2. กำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถาม
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา จำนวนทั้งหมด 6 ท่าน (รายชื่อดังในภาคผนวก)

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจนตรงกัน

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งไม่ได้เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 ชุด เพื่อปรับปรุงสำนวนภาษา และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน (internal consistency of reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของครอนบาช ผลปรากฏดังตารางที่ 3.4

**ตารางที่ 3.4 สัมประสิทธิ์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรฐาน
ค่า จากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน 28 คน)**

มาตรฐานค่า	องค์ประกอบ	สัมประสิทธิ์แอลฟา
เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน	1. การเห็นประโยชน์	.86
	2. การเห็นความสำคัญ	.90
	รวม	.91
แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	1. เป้าหมายในการทำงาน	.55
	2. หลักการทำงาน	.87
	3. ขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพ	.90
	รวม	.91

7. นำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุง

8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจากกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา พร้อมทั้งสถานที่ติดต่อเพื่อการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และสอบถามเส้นทาง สายรถเมล์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านไปยังกรมสามัญศึกษา และสำนักงานสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พร้อมแบบสอบถามส่งถึงผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง

4. ในกรณีเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารเพื่อเก็บข้อมูลติดต่ออาจารย์ผู้ทำหน้าที่รวบรวมแบบสอบถาม เพื่อนัดหมายวันไปรับแบบสอบถามคืน กรณีส่งทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้ส่งซองเปล่าติดแสตมป์พร้อมที่อยู่เพื่อส่งกลับถึงผู้วิจัย

5. ภายหลังจากที่ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำการติดตามโดยใช้โทรศัพท์ และเดินทางไปติดตามด้วยตนเองในบางโรงเรียน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้นรวม 28 โรงเรียน จำนวน 448 ฉบับ (แบ่งเป็น ผู้บริหาร 28 ฉบับ ครู 181 ฉบับ ผู้ปกครอง 239 ฉบับ) คิดเป็น 78.60 % ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติภาคบรรยาย (descriptive statistics)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ลักษณะของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน โดยใช้สถิติภาคบรรยาย (descriptive statistics) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (one - way ANOVA)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression)

การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 10.0

กำหนดเกณฑ์การตัดสินระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน

3.21-4.00	มีการปฏิบัติกิจกรรมฯ อยู่ในระดับสูง
2.41-3.20	มีการปฏิบัติกิจกรรมฯ อยู่ในปานกลางค่อนข้างสูง
1.61-2.40	มีการปฏิบัติกิจกรรมฯ อยู่ในระดับปานกลาง
0.81-1.60	มีการปฏิบัติกิจกรรมฯ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ
0.00-0.80	มีการปฏิบัติกิจกรรมฯ อยู่ในระดับต่ำ

เกณฑ์การตัดสินระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน

3.26-4.00	มีแนวคิดฯอยู่ในระดับสูง
2.51-3.25	มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
1.76-2.50	มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00-1.75	มีแนวคิดฯอยู่ในระดับต่ำ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบกรณีศึกษา (case study) เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาภาคสนามเป็นระยะเวลากว่า 1 เดือน โดยการศึกษาเชิงลึก (indepth study) ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) การดำเนินงานมีรายละเอียดดังนี้

การเลือกกรณีศึกษา

ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนกรณีศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน การดำเนินการคัดเลือกกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1. สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และเครือข่ายผู้ปกครองให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง
2. มีระดับคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนจากการศึกษาเชิงปริมาณอยู่ในระดับสูง
3. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปทำงานภาคสนามเต็มเวลาราชการ ตลอดช่วงระยะเวลา 1 เดือน

จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สอบถามและขอคำแนะนำจากบุคลากร 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) ศึกษาพิเศษระดับ 8 ของกรมสามัญศึกษา แนะนำจำนวน 5 โรงเรียน 2) ผู้รับผิดชอบโครงการความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แนะนำจำนวน 4 โรง

เรียน 3) เครือข่ายผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษา วิทยาการฝ่ายผู้ปกครองในการบรรยายเรื่องความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน แนะนำจำนวน 5 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนที่ทั้งสามฝ่ายแนะนำอย่างสอดคล้องกันจำนวน 2 โรงเรียน

2. พิจารณาคะแนนรวมระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของทั้งสองโรงเรียน ปรากฏดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 คะแนนรวมระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

โรงเรียน	ค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดฯ	ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติฯ
โรงเรียน A	3.63	2.58
โรงเรียน B	3.30	2.68

จากตารางที่ 3.5 เมื่อพิจารณาแนวคิดฯ พบว่า โรงเรียน A และ โรงเรียน B มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.63 และ 3.30 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติกิจกรรมฯ พบว่า โรงเรียน A และโรงเรียน B มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.58 และ 2.68 ตามลำดับ)

3. ผู้วิจัยติดต่อท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตเข้าไปศึกษาภาคสนาม โดยบอกวัตถุประสงค์การวิจัย และความจำเป็นที่ต้องเข้าไปศึกษาเต็มเวลาในช่วง 1 เดือน ผู้วิจัยได้เข้าไปติดต่อทั้ง 2 โรงเรียนปรากฏว่าโรงเรียน A ไม่สะดวกที่จะให้ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาแบบเต็มเวลาอนุญาตเพียงแค่วันสัปดาห์กับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่ต้องการข้อมูล และเข้าไปสังเกตในคราวที่มีการประชุมเครือข่ายผู้ปกครองเท่านั้น ส่วนโรงเรียน B ยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาตามเงื่อนไขที่ผู้วิจัยขอความร่วมมือ ซึ่งหากเป็นดังนี้จะทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเลือกโรงเรียน A เป็นกรณีศึกษา เพราะการไปศึกษาเพียงบางครั้งคราวจะไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในเชิงลึก

เมื่อผู้วิจัยพิจารณาจากการดำเนินการตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อแล้ว จึงตัดสินใจเลือกโรงเรียน B เป็นโรงเรียนกรณีศึกษา เพราะมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกได้ตามที่ต้องการ

การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน และศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียน 2 ท่าน
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจในการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นภาพรวมของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนรวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อลักษณะดังกล่าว

3. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล วางแผนการศึกษาภาคสนาม และเตรียมเครื่องมือภาคสนาม ได้แก่ แนวทางการสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูล

แผนการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ และแหล่งข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 แผนการศึกษาภาคสนาม

ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล
ระยะเวลาที่ 1 7 – 28 ก.พ.46	1. พบท่านผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 เดือน 2. สร้างความสัมพันธ์และเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน 3. เก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วน 4. เก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วน	- ผู้อำนวยการ - หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน - ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครอง - ครู-อาจารย์ - ผู้ปกครอง - นักเรียน - เอกสารของโรงเรียน เช่น ธรรมนูญโรงเรียน SSR แผนกลยุทธ์ สารสนเทศ รายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน
ระยะเวลาที่ 2 22 – 25 มี.ค.46	ตรวจสอบข้อมูล และ เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม	- เอกสารต่างๆ ของโรงเรียน - ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครอง - หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน - ครู – อาจารย์ - ผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์ (rapport)

เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีเวลาจำกัดและการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยต้องเปิดเผยสถานภาพที่แท้จริง การสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนกรณีเป็นไปตามธรรมชาติ ผู้วิจัยใช้ความจริงใจ

และความเป็นครูสังกัดกรมสามัญศึกษาเหมือนกันในการผูกสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล โดยการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้บริหารและครู-อาจารย์

ผู้วิจัยเข้าสู่สนามครั้งแรกด้วยการเข้าพบท่านผู้อำนวยการ ปฏิบัติตนด้วยความอ่อนน้อม พูดคุยเพื่อขออนุญาตศึกษาข้อมูลเพื่อการทำงานวิจัย โดยยินดีช่วยงานของทางโรงเรียนตามที่โรงเรียนต้องการ ท่านผู้อำนวยการยินดีให้เข้ามาศึกษา และพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างเป็นกันเอง ส่วนครู-อาจารย์ในโรงเรียนผู้วิจัยยกมือไหว้ยิ้มทักทายเมื่อพบ พูดคุยด้วยเมื่อมีโอกาส เช่น ในโรงอาหารตอนรับประทานอาหารเช้าและกลางวัน ที่อ่านหนังสือของห้องสมุด ห้องฝ่ายปกครอง โดยผู้วิจัยได้มาช่วยงานที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านความร่วมมือกับผู้ปกครองโดยตรง

ผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ปกครองทั่ว ๆ ไป ผู้วิจัยยิ้มทักทายเข้าไปพูดคุยด้วยในช่วงที่มารอรับนักเรียนกลับบ้าน หรือตอนที่มาติดต่อธุระที่ห้องปกครอง
2. ผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้วิจัยใช้วิธีการให้ท่านผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองซึ่งเป็นผู้ประสานงานเป็นผู้แนะนำ ในคราวที่มาประชุม
3. อาสาสมัครผู้ปกครอง ซึ่งทำงานประจำที่ห้องสมุด 1 ท่าน และอีกหนึ่งแห่งคือที่ห้องพลังใจจะมีผู้ปกครองหมุนเวียนกันมาปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเข้าไปทักทาย พูดคุยด้วยถึงเรื่องการทำงานและเรื่องของนักเรียน

นักเรียน

เนื่องจากครูในโรงเรียนกรณีศึกษามีเป็นจำนวนมาก ในส่วนของนักเรียนผู้วิจัยจึงสามารถเข้าไปพูดคุยนักเรียนในช่วงพักกลางวัน หรือคาบว่างที่นักเรียนเข้าห้องสมุด โดยทำเสมือนผู้วิจัยเป็นครูคนหนึ่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ชัดเจนในแนวคิด และกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสาร มีอุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง รายละเอียดเป็นดังนี้

การสังเกต

ในการสังเกตการทำงานผู้ปกครองและครู ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าไปอยู่ช่วยปฏิบัติงานที่โรงเรียนกรณีศึกษาในฝ่ายปกครอง โดยผู้วิจัยใช้กรอบการสังเกตของ Lofland (1971 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2540) ดังนี้

1. การกระทำ (acts) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและครูในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียน เช่น การประชุมปรึกษาหารือ ปฏิสัมพันธ์ในการพูดคุย
2. กิจกรรม (activities) คือ พฤติกรรมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่จัดร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู ที่มีกระบวนการปฏิบัติที่เป็นแบบแผนในการทำงานร่วมกัน
3. ความหมาย (meaning) คือ ความเกี่ยวข้องระหว่างผู้ปกครองและครูในการทำงานร่วมกันที่บ่งบอกถึงความเป็นหุ้นส่วน
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (participation) คือ การพิจารณาบทบาทของผู้ปกครองและครูที่มีต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียน
5. ความสัมพันธ์ (relationship) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครูในการทำงานต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองหรือครูด้วยกันเอง ผู้ปกครองและครูกับนักเรียน
6. สถานที่ (setting) สถานการณ์และสภาพที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่เกี่ยวข้องจากทำงานร่วมกันของผู้ปกครอง และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล วัฒนธรรม เจตคติ ความเชื่อ

การสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเน้นการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ ให้ผู้ให้ข้อมูลตอบอย่างอิสระ
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยสนใจเป็นพิเศษ
3. การสัมภาษณ์แบบตะล่อมกล่อมเกลา เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้คำถาม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเผยข้อมูลให้ได้มากที่สุด
4. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครองและครูเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง

การวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารสำคัญของโรงเรียน คือ แผนกลยุทธ์ เอกสารการประเมินภายในสถานศึกษา สารสนเทศของโรงเรียน รายงานการประชุมของ

คณะกรรมการสถานศึกษา เอกสารของคณะกรรมการผู้ปกครองระดับต่างๆ เพิ่มระดมงานของอาจารย์ที่ปรึกษา วารสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต

การเก็บข้อมูลในภาคสนาม ปรากฏดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการวิจัย	แหล่งข้อมูล
ระยะที่ 1 7 ก.พ.46	สร้างความสัมพันธ์ แนะนำตัว และขออนุญาตเข้าศึกษา ในสนาม	ผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
10 ก.พ.46	สร้างความสัมพันธ์ ขอศึกษาเอกสารต่างๆ ของโรงเรียน วิเคราะห์เอกสาร	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน - แผนกลยุทธ์ (ธรรมนูญโรงเรียน) - รายงานการประเมินภายในสถานศึกษา (SSR) - สารสนเทศของโรงเรียน - แผนปฏิบัติงานประจำปี - การบริหารงบประมาณ - คู่มือนักเรียน - ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา - รายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา - วารสารของโรงเรียน
11 ก.พ.46	สังเกต บรรยากาศทั่วไปของโรงเรียน, การพูดคุยระหว่างผู้ปกครองและครู สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร	- ห้องฝ่ายปกครอง ห้องพลังใจ ห้องสมุด โรงอาหาร ลานพระพุทธรูปด้านหน้าโรงเรียน - ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ฝ่ายปกครอง ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครอง) - อาสาสมัครผู้ปกครอง (ทำงานห้องพลังใจ) - เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองระดับห้องเรียน ชั้นเรียน หนังสือขออนุมัติกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ
12 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาสาสมัครผู้ปกครอง (ทำงานห้องพลังใจ) - ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ฝ่ายปกครอง)

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการวิจัย	แหล่งข้อมูล
13 ก.พ.46	สังเกตการประชุม สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร	- คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองระดับ ม.1 - คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครอง 2 คน - นักเรียน (ม.ต้น) - รายงานการประชุมของคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองระดับ ม.1
14 ก.พ.46	สังเกตการประชุม สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร	- คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองระดับ ม.2 - คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครอง 2 คน - อาสาสมัครผู้ปกครอง (ทำงานห้องสมุด) - อาจารย์ 2 คน (คณิตศาสตร์และคหกรรม) - รายงานการประชุมของคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองระดับ ม.2
18 ก.พ.46	สังเกตที่ปรึกษาพบผู้ปกครอง สัมภาษณ์	- ผู้ปกครอง (ม.ต้น) - อาจารย์ (ภาษาอังกฤษ) - นักเรียน 2 กลุ่ม (ม.ต้น) - ผู้ปกครอง (ม.ต้น) - อาจารย์ (ภาษาอังกฤษ) - นักเรียน 2 กลุ่ม (ม.ต้น)
19 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (วิชาการ) - นักเรียน (ม.ต้น)
20 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- ผู้ปกครอง (ม.ปลาย)
21 ก.พ.46	วิเคราะห์เอกสาร	- แฟ้มสะสมงานอาจารย์ที่ปรึกษา
24 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาจารย์ 4 คน (พละนาถมิย 1 สังคมศึกษา 1 ฝ่ายปกครอง 2) - แม่ค้า 1 คน (ลูกเป็นศิษย์เก่า) - ศิษย์เก่า 1 คน (จบ ม.6) - ผู้ปกครอง 1 คน (ม.ต้น) - นักเรียน 2 คน (ม.ต้น)
25 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาจารย์ 4 ท่าน (หัวหน้านโยบายและแผนงาน, แนะแนว, ประชาสัมพันธ์ และ ภาษาอังกฤษ) - ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (บริการ) - นักเรียน (ม.ปลาย)

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการวิจัย	แหล่งข้อมูล
26 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาจารย์ (ภาษาอังกฤษ, แนะแนว) - อดีตผู้ปกครองอาสาสมัคร (ช่วยงานคอมฯ วิชาการและช่วยสอนสุขศึกษา) - ผู้ปกครอง (เด็กพิเศษ ม.ต้น) - นักเรียน 9 คน (เด็กพิเศษ ม.ต้น 3 คน, นักเรียน ม.2 = 3 คน, นักเรียน ม.3 = 3 คน)
27 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาจารย์ (หัวหน้าระดับ) - ผู้อำนวยการ - ผู้ปกครอง (ม.ต้น) - นักเรียน 8 คน (ม.ปลาย)
28 ก.พ.46	สัมภาษณ์	- อาจารย์ 2 คน (คณิตศาสตร์ และพุทธศาสนา) - ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ฝ่ายปกครอง)
ระยะที่ 2 22 มี.ค.46	สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร	- ผู้ปกครอง (นายกสมาคมผู้ปกครองและครู) - รายงานการประชุมของสมาคมผู้ปกครองและครู
26 มี.ค.46	สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร	- ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ฝ่ายปกครอง) - แพ้คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาจจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนี้จะทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนสุดท้าย นำข้อมูลที่ได้ออกจากการวิเคราะห์มาเขียนรายงานการวิจัย

1. การลดทอนข้อมูล (data reduction) ผู้วิจัยนำข้อมูลบันทึกภาคสนาม (full field note) มาวิเคราะห์หลังหัวข้อที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เช่น การดำเนินงาน กิจกรรม/โครงการ ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา ปัจจัยที่ส่งผล เป็นต้น

2. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้อง ความพอเพียง และความน่าเชื่อถือได้ (valid and reliable) โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) คือการได้ข้อมูลจากหลาย ๆ ฝ่าย หรือหลาย ๆ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน โดยการสอบถามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เช่น ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียนในเรื่องที่เป็นประเด็นเดียวกัน พร้อมกับสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนในโรงเรียนกรณีศึกษา จนกระทั่งได้รับความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ออกมา (shared subjectivity)

ตามที่คนในสังคมนั้นเข้าใจและรู้สึก ตัวอย่างเช่น ประเด็น ปัญหาในระยะแรก ๆ ที่ผู้ปกครองเข้ามาร่วมงานกับครูแล้วยังไม่มีความชัดเจนในบทบาทของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยรับรู้ตั้งแต่วันแรก ๆ ในสนาม โดยอาจารย์ที่ผู้วิจัยพูดคุยด้วยกล่าวว่า

“ระยะแรก ๆ ผู้ปกครองยังไม่ค่อยรู้บทบาทของตนเองว่า จะเข้ามาช่วยทำอะไร ได้มากน้อยเพียงใด”

ผู้วิจัยจึงได้พูดคุยกับผู้ช่วยผู้อำนวยการ ได้ความว่า

“ตอนแรกผู้ปกครองยังไม่มีความชัดเจนในบทบาทของตนเอง แต่เมื่อร่างระเบียบออกมาชัดเจนก็ไม่มีปัญหา”

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้พูดคุยประเด็นเดียวกันนี้กับผู้ปกครอง จึงลงสรุปว่า ข้อมูลเป็นจริง นอกจากนี้ยังตรวจสอบข้อมูลแบบถามซ้ำ คือพิจารณาข้อมูลที่เก็บมาได้ หากเป็นที่น่าสนใจก็ตรวจสอบด้วยการถามซ้ำอีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

“มีเหมือนกันช่วงแรก ๆ ที่ผู้ปกครองสับสนว่าตัวเองทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไร ”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายลักษณะ และต้องศึกษาอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องทำความเข้าใจไป เช่น เมื่อเราพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ เราสามารถวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้แล้วเจาะเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการได้ทันที หรือเมื่อพูดคุยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้แล้วต้องปรับแนวทางการถามอย่างไรเพื่อให้ได้ประเด็นที่ต้องการรวดเร็วขึ้น หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจากส่วนที่ได้ข้อมูลมาแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป แบ่งออกเป็น 2 วิธี

3.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้

3.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (typological analysis) คือการจำแนกข้อมูลออกเป็นชนิดๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎีและไม่ใช้แนวคิดทฤษฎี

3.2.1 แบบใช้ทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลออกเป็นชนิดต่าง ๆ ในเหตุการณ์หนึ่ง ๆ แยกออกเป็นการกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมและสภาพสังคมนั้น หรือสถานการณ์ เป็นแนวทางในการจำแนกในการวิเคราะห์

3.2.2 แบบไม่ใช้ทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล โดยใช้สามัญสำนึกหรือประสบการณ์ของผู้วิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสร้างข้อสรุปแล้ว ได้เรียบเรียงนำเสนอข้อมูล การวิจัยแบบพรรณนา (description) และ การพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแนวคิดและการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ลักษณะของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 28 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนเก็บข้อมูลจากบุคลากร 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ เพศ และขนาดของโรงเรียน

	เพศ	สถานภาพ			รวม
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
โรงเรียน	ชาย	50.0(1)	16.7(2)	33.3(6)	28.1(9)
ขนาดเล็ก	หญิง	50.0(1)	83.3(10)	66.7(12)	71.9(23)
	รวม	100(2)	100(12)	100(18)	100(32)
โรงเรียน	ชาย	66.7(4)	20.9(9)	41.2(21)	34.0(34)
ขนาดกลาง	หญิง	33.3(2)	79.1(34)	58.8(30)	66.0(66)
	รวม	100(6)	100(43)	100(51)	100(100)
โรงเรียน	ชาย	55.6(5)	29.3(17)	36.4(28)	34.7(50)
ขนาดใหญ่	หญิง	44.4(4)	70.7(41)	63.6(49)	62.3(94)
	รวม	100(9)	100(58)	100(77)	100(144)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เพศ		สถานภาพ			รวม
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
โรงเรียนขนาด	ชาย	36.4(4)	19.1(13)	45.2(42)	34.3(59)
ใหญ่พิเศษ	หญิง	63.6(7)	80.9(55)	54.8(51)	65.7(113)
	รวม	100(11)	100(68)	100(93)	100(172)
รวมทุกขนาด	ชาย	50.0(14)	22.7(41)	40.6(97)	33.9(152)
	หญิง	50.0(14)	77.3(140)	59.4(142)	66.1(296)
	รวม	100(28)	100(181)	100(239)	100(448)

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมในทุกขนาดของโรงเรียนมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าชาย เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพพบว่า ครูและผู้ปกครองมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าชายในทุกขนาดของโรงเรียน ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีสัดส่วนเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีสัดส่วนเพศชายมากกว่าหญิง ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าชาย

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)		สถานภาพ			รวม
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
โรงเรียน	20-29	-	-	-	-
ขนาดเล็ก	30-39	-	16.7(2)	16.7(3)	15.6(5)
	40-49	50.0(1)	58.3(7)	66.7(12)	62.5(20)
	50-59	50.0(1)	25.0(3)	16.7(3)	21.9(7)
	60-69	-	-	-	-
	รวม	100(2)	100(12)	100(18)	100(32)
โรงเรียน	20-29	-	-	2.0(1)	1.0(1)
ขนาดกลาง	30-39	-	4.7(2)	25.5(13)	15.0(15)
	40-49	66.7(4)	69.8(30)	62.7(32)	66.0(66)
	50-59	33.3(2)	25.6(11)	5.9(3)	16.0(16)
	60-69	-	-	3.9(2)	2.0(2)
	รวม	100(6)	100(43)	100(51)	100(100)
โรงเรียน	20-29	-	-	7.8(6)	4.2(6)
ขนาดใหญ่	30-39	-	8.6(5)	27.3(21)	18.1(26)
	40-49	55.6(5)	65.5(38)	57.1(44)	60.4(87)
	50-59	44.4(4)	25.9(15)	7.8(6)	17.4(25)
	60-69	-	-	-	-
	รวม	100(9)	100(58)	100(77)	100(144)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ช่วงอายุ (ปี)	สถานภาพ			รวม	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง		
โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ	20-29	-	4.4(3)	1.1(1)	2.3(4)
	30-39	-	14.7(10)	15.1(14)	14.0(24)
	40-49	54.5(6)	54.4(37)	72.0(67)	64.0(110)
	50-59	45.5(5)	26.5(18)	11.8(11)	19.8(34)
	60-69	-	-	-	-
	รวม	100(11)	100(68)	100(93)	100(172)
รวมทุกขนาด	20-29	-	1.7(3)	3.4(8)	2.5(11)
	30-39	-	10.5(19)	21.3(51)	15.6(70)
	40-49	57.1(16)	61.8(112)	64.9(155)	63.2(283)
	50-59	42.9(12)	26.9(47)	9.6(23)	18.3(82)
	60-69	-	-	0.8(2)	0.4(2)
	รวม	100(28)	100(181)	100(239)	100(448)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมและในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5, 66.0, 60.4 และ 64.0 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี และ 50-59 ปี จำนวนเท่ากัน ครูและผู้ปกครองมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.3 และ 66.7 ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดกลางผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7, 69.8, และ 62.7 ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.6, 65.5, และ 57.1 ตามลำดับ เช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.5, 54.4, และ 72.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	สถานภาพ			รวม	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง		
โรงเรียน ขนาดเล็ก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	66.7(12)	37.5(12)
	ปริญญาตรี	-	75.0(9)	27.8(5)	43.8(14)
	ปริญญาโท	100(2)	25.0(3)	5.6(1)	18.8(6)
	อื่นๆ	-	-	-	-
	รวม	100(2)	100(12)	100(18)	100(32)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ระดับการศึกษา		สถานภาพ			รวม
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
โรงเรียน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	51.0(26)	26.0(26)
ขนาดกลาง	ปริญญาตรี	33.3(2)	86.0(37)	39.2(20)	59.0(59)
	ปริญญาโท	66.7(4)	14.0(6)	9.8(5)	15.0(15)
	อื่นๆ	-	-	-	-
	รวม	100(6)	100(43)	100(51)	100(100)
โรงเรียน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	66.2(51)	35.4(51)
ขนาดใหญ่	ปริญญาตรี	22.2(2)	84.5(49)	31.2(24)	52.1(75)
	ปริญญาโท	77.8(7)	15.5(9)	2.6(2)	12.5(18)
	อื่นๆ	-	-	-	-
	รวม	100(9)	100(58)	100(77)	100(144)
โรงเรียนขนาด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	32.3(30)	17.4(30)
ใหญ่พิเศษ	ปริญญาตรี	9.1(1)	80.9(55)	55.9(52)	62.8(108)
	ปริญญาโท	90.9(10)	17.6(12)	11.8(11)	19.2(33)
	อื่นๆ	-	1.5(1)	-	0.6(1)
	รวม	100(11)	100(1)	100(93)	100(172)
รวมทุกขนาด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	49.8(119)	26.6(119)
	ปริญญาตรี	17.9(5)	82.9(150)	42.3(101)	57.1(256)
	ปริญญาโท	82.1(23)	166(30)	7.9(19)	16.1(72)
	อื่นๆ	-	-	-	0.2(1)
รวม		100(28)	100(181)	100(239)	100(448)

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมและในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.8, 59.0, 52.1 และ 62.8 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ จบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100, 66.7, 77.8 และ 90.9 ตามลำดับ ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.0, 86.0, 84.5 และ 80.9 ตามลำดับ และผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7, 51.0 และ 66.2 ตามลำดับ ส่วนผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.9

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์
ในการสอน

ประสบการณ์ ในการสอน (ปี)	ครู				รวม
	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่	โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ	
ต่ำกว่า 5 ปี	-	-	1.7(1)	1.5(1)	1.1(2)
5-10	8.3(1)	4.7(2)	6.9(4)	13.2(9)	8.8(16)
11-15	-	2.3(1)	3.4(2)	5.9(4)	3.9(7)
16-20	33.3(4)	23.3(10)	13.8(8)	16.2(11)	18.2(33)
21-25	41.7(5)	34.9(15)	43.1(25)	29.4(20)	35.9(65)
26-30	16.7(2)	30.2(13)	25.9(15)	27.9(19)	27.1(49)
มากกว่า 30 ปี	-	4.7(2)	5.2(3)	5.9(9)	5.0(9)
รวม	100(2)	100(43)	100(58)	100(68)	100(181)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูโดยรวมมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 26-30 ปี น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.9, 27.1 และ 1.1 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 26-30 ปี น้อยที่สุด คือ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.7, 33.3 และ 8.3 ตามลำดับ ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 26-30 ปี น้อยที่สุด คือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.9, 30.2 และ 2.3 ตามลำดับ ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 26-30 ปี น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.1, 25.9 และ 1.7 ตามลำดับ ส่วนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 26-30 ปี น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.4, 27.9 และ 1.5 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและอาชีพ

อาชีพ	ผู้ปกครอง				รวม
	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่	โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ	
รับราชการ	16.7(3)	37.3(19)	19.5(15)	34.4(32)	28.9(69)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11.1(2)	3.9(2)	2.6(2)	8.6(8)	5.9(14)
พนักงานบริษัทเอกชน	-	7.8(4)	10.4(8)	8.6(8)	8.4(20)
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	16.7(3)	21.6(11)	27.3(21)	28.0(26)	25.5(61)
รับจ้าง	38.9(7)	23.5(12)	21.1(17)	8.6(8)	18.4(14)
อาชีพอื่น ๆ	16.7(3)	5.9(3)	18.2(14)	11.8(11)	13.0(31)
รวม	100(18)	100(51)	100(77)	100(93)	100(239)

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองโดยรวมประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว น้อยที่สุด คือ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 28.9, 25.5 และ 5.9 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดเล็กประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมา คือ รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่น ๆ จำนวนเท่ากัน น้อยที่สุด คือ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 38.9, 16.7 และ 11.1 ตามลำดับ ผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดกลางประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง น้อยที่สุด คือ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 37.3, 23.5 และ 3.9 ตามลำดับ ผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง น้อยที่สุด คือ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.3, 21.1 และ 2.6 ตามลำดับ ผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว น้อยที่สุด คือ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และรับจ้างเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34.4, 28.0 และ 8.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและรายได้ของครอบครัว

รายได้ (บาท) (เฉลี่ยต่อเดือน)	ผู้ประกอบการ				รวม
	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียน ขนาดกลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่	โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ	
ต่ำกว่า 5,000	11.1(2)	2.0(1)	2.6(2)	3.2(3)	3.3(8)
5,000-10,000	38.9(7)	21.6(11)	31.2(24)	3.2(3)	18.8(45)
10,001-15,000	-	17.6(9)	19.5(15)	10.8(10)	14.2(34)
15,001-20,000	22.2(4)	11.8(6)	9.1(7)	6.5(6)	9.6(23)
20,001-25,000	5.6(1)	17.6(9)	15.6(12)	15.1(14)	15.1(36)
25,001-30,000	11.1(2)	7.8(4)	3.9(3)	4.3(4)	5.4(13)
30,001-35,000	5.6(1)	2.0(1)	3.9(3)	4.3(7)	5.0(12)
35,001-40,000	-	9.8(5)	5.2(4)	4.3(4)	5.4(13)
40,001-45,000	-	3.9(2)	3.9(3)	9.7(9)	5.9(14)
45,001-50,000	5.6(1)	2.0(1)	2.6(2)	9.7(9)	5.4(13)
มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	-	3.9(2)	2.6(2)	25.8(24)	11.7(28)
รวม	100(18)	100(51)	100(77)	100(93)	100(239)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการโดยรวมมีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ 20,001-25,000 บาท น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.8, 15.1 และ 3.3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าในโรงเรียนขนาดเล็กผู้ประกอบการ มีรายได้ในช่วง 5,000-10,000 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ 15,001-20,000 บาท น้อยที่สุด คือ 20,001-25,000, 30,001-35,000 และ 45,001-50,000 บาท เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.9, 22.2 และ 5.6 ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดกลางผู้ประกอบการ มีรายได้ในช่วง 5,000-10,000 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ 10,001-15,000 และ 20,001-25,000 บาท จำนวนเท่ากัน น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.6, 17.6 และ 2.0 ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ผู้ประกอบการ มีรายได้ในช่วง 5,000-10,000 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ 10,001-15,000 น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,000, 45,001-50,000 และมากกว่า 50,000 บาท จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 31.2, 19.5 และ 2.6 ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษผู้ประกอบการ มีรายได้ในช่วง มากกว่า 50,000 บาท มากที่สุด รองลงมา คือ 20,001-25,000 บาท น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,000 และ 5,000-10,000 บาท จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.8, 15.1 และ 3.2 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ลักษณะของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตัวแปร	ขนาดของโรงเรียน														
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ			รวมทุกขนาด		
	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD
1. มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน	2	2.90	0.15	6	2.77	0.20	9	2.78	0.29	11	2.96	0.14	28	2.85	0.22
2. หลักการทำงาน															
2.1 มีความเสมอภาค	2	3.32	0.22	6	3.51	0.23	9	3.37	0.20	11	3.39	0.18	28	3.41	0.20
2.2 เคารพและไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน	2	3.60	0.01	6	3.67	0.15	9	3.58	0.16	11	3.53	0.17	28	3.58	0.16
2.3 รับผิดชอบผลงานร่วมกัน	2	3.54	0.01	6	3.60	0.21	9	3.30	0.17	11	3.33	0.22	28	3.39	0.22
3. มีขั้นตอนการดำเนินงาน ที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	2	3.43	0.19	6	3.61	0.19	9	3.45	0.20	11	3.41	0.18	28	3.47	0.19
คะแนนรวมแนวคิดฯ	2	3.38	0.13	6	3.47	0.13	9	3.33	0.15	11	3.35	0.14	28	3.37	0.14

*หมายเหตุ ระดับคะแนนแนวคิดฯ 1.00-1.75 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับต่ำ, 1.76-2.50 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ, 2.51-3.25 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างสูง, 3.26-4.00 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับสูง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนอยู่ในระดับสูง (3.37) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกันทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก น้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (3.47, 3.38 และ 3.33 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาลักษณะของแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้าน ในด้านเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนพบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (2.85) โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือโรงเรียนขนาดเล็ก น้อยที่สุด คือโรงเรียนขนาดกลาง (2.96, 2.90 และ 2.77 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการทำงานที่มีความเสมอภาคพบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.41) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ น้อยที่สุด คือโรงเรียนขนาดเล็ก (3.51, 3.39 และ 3.32 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการทำงานให้ความเคารพและไว้วางใจ พบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.58) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก น้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (3.67, 3.60 และ 3.53 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการทำงาน

ที่ต้องรับผิดชอบผลงานร่วมกัน พบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.39) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดเล็ก น้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (3.60, 3.54 และ 3.30 ตามลำดับ) ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA พบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และ ใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.47) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ น้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (3.61, 3.45 และ 3.41 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน จำแนกตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

ตัวแปร	สถานภาพผู้ให้ข้อมูล											
	ผู้บริหาร			ครู			ผู้ปกครอง			รวมทุกสถานภาพ		
	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD
1. มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน	28	2.91	0.58	28	2.85	0.52	28	2.78	0.50	84	2.82	0.51
2. หลักการทำงาน												
2.1 มีความเสมอภาค	28	3.54	0.47	28	3.36	0.48	28	3.33	0.46	84	3.35	0.47
2.2 เคารพและไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน	28	3.69	0.42	28	3.56	0.47	28	3.51	0.46	84	3.54	0.46
2.3 รับผิดชอบผลงานร่วมกัน	28	3.48	0.52	28	3.34	0.56	28	3.37	0.49	84	3.36	0.52
3. มีขั้นตอนการดำเนินงาน ที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	28	3.60	0.46	28	3.46	0.46	28	3.37	0.40	84	3.42	0.43
คะแนนรวมแนวคิดฯ	28	3.48	0.35	28	3.35	0.36	28	3.29	0.34	84	3.33	0.35

*หมายเหตุ ระดับคะแนนแนวคิดฯ 1.00-1.75 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับต่ำ, 1.76-2.50 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ, 2.51-3.25 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับค่อนข้างสูง, 3.26-4.00 หมายถึง มีแนวคิดฯอยู่ในระดับสูง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนอยู่ในระดับสูง (3.33) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกันทั้งผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ครู น้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง (3.48, 3.35 และ 3.29 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาลักษณะของแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้าน ในด้านเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (2.82) โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ครู น้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง (2.91, 2.85 และ 2.78 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค พบว่า ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.35) โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ครู น้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง (3.54, 3.36 และ 3.33 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการการทำงานให้ความเคารพและไว้วางใจ พบว่า ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.54) โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ

ครูน้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง (3.69, 3.56 และ 3.51 ตามลำดับ) ในส่วนของหลักการดำเนินงานที่ต้องรับผิดชอบผลงานร่วมกัน พบว่า ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.36) โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ปกครอง น้อยที่สุด คือ ครู (3.48, 3.37 และ 3.34 ตามลำดับ) ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA พบว่า ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.42) โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ครู น้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง (3.60, 3.46 และ 3.37 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Levene Statistic ¹	p
1. มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างขนาด	0.217	3	0.072	1.576	0.221	1.739	0.186
	ภายในขนาด	1.100	24	0.046				
	รวม	1.317	27					
2. หลักการทำงาน								
2.1 มีความเสมอภาค	ระหว่างขนาด	0.089	3	0.030	0.733	0.543	0.260	0.853
	ภายในขนาด	0.976	24	0.041				
	รวม	1.065	27					
2.2 เคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน	ระหว่างขนาด	0.078	3	0.026	0.988	0.415	2.219	0.112
	ภายในขนาด	0.631	24	0.026				
	รวม	0.709	27					
2.3 รับผิดชอบผลงานร่วมกัน	ระหว่างขนาด	0.403	3	0.134	3.424*	0.033	1.581	0.220
	ภายในขนาด	0.942	24	0.039				
	รวม	1.345	27					
3. มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	ระหว่างขนาด	0.157	3	0.052	1.473	0.247	0.125	0.945
	ภายในขนาด	0.852	24	0.035				
	รวม	1.008	27					
คะแนนรวมแนวคิดฯ	ระหว่างขนาด	0.081	3	0.027	1.336	0.286	0.238	0.869
	ภายในขนาด	0.483	24	0.020				
	รวม	0.564	27					

¹ สถิติทดสอบ Homogeneity of Variance

*p<.05

จากตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ หลักการทำงานที่ต้องรับผิดชอบผลงานร่วมกัน จึงทำการทดสอบภายหลัง (post hoc analysis) ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	ขนาดของโรงเรียน	Mean	ขนาดของโรงเรียน			
			เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
2. หลักการทำงาน						
2.3 รับผิดชอบผลงานร่วมกัน	เล็ก	3.54	-	-0.05	0.24	0.21
	กลาง	3.59		-	0.29*	0.26
	ใหญ่	3.30			-	-0.03
	ใหญ่พิเศษ	3.33				-

*p<.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนในด้านหลักการทำงานที่ต้องรับผิดชอบผลงานร่วมกันมีความแตกต่างกันระหว่างขนาดของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่ต่างกันคือ โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Levene	
							Statistic ¹	p
1. มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างสถานภาพ	0.203	2	0.101	0.701	0.499	13.790	.000
	ภายในสถานภาพ	11.735	81	0.145				
	รวม	11.938	83					
2. หลักการทำงาน								
2.1 มีความเสมอภาค	ระหว่างสถานภาพ	0.720	2	0.360	3.649*	0.030	40.837	.000
	ภายในสถานภาพ	7.993	81	0.099				
	รวม	8.713	83					
2.2 เคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน	ระหว่างสถานภาพ	0.550	2	0.275	3.289*	0.042	21.956	.000
	ภายในสถานภาพ	6.777	81	0.084				
	รวม	7.327	83					
2.3 รับผิดชอบผลงานร่วมกัน	ระหว่างสถานภาพ	0.356	2	0.178	1.381	0.257	20.287	.000
	ภายในสถานภาพ	10.445	81	0.129				
	รวม	10.801	83					
3. มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	ระหว่างสถานภาพ	0.788	2	0.394	4.263*	0.017	39.475	.000
	ภายในสถานภาพ	7.482	81	0.092				
	รวม	8.270	83					
คะแนนรวมแนวคิดฯ	ระหว่างสถานภาพ	0.528	2	0.264	4.594*	0.013	21.395	.000
	ภายในสถานภาพ	4.652	81	0.057				
	รวม	5.180	83					

¹ สถิติทดสอบ Homogeneity of Variance

*p<.05

จากตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ให้ข้อมูลที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ หลักการทำงานที่มีความเสมอภาค การให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA และคะแนนรวมแนวคิดฯ จึงทำการทดสอบภายหลัง (post hoc analysis) ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	สถานภาพผู้ให้ข้อมูล	Mean	สถานภาพผู้ให้ข้อมูล		
			ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง
3. มีขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	ผู้บริหาร	3.60	-	0.16	0.23*
	ครู	3.44	-	-	0.07
	ผู้ปกครอง	3.37	-	-	-
คะแนนรวมแนวคิดฯ	ผู้บริหาร	3.48	-	0.14	0.18*
	ครู	3.34	-	-	0.04
	ผู้ปกครอง	3.30	-	-	-

*p<.05

จากตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนในด้านขั้นตอนการดำเนินงานที่มีคุณภาพ และ ค่าเฉลี่ยรวมคะแนนแนวคิด มีความแตกต่างกันระหว่างสถานภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่ต่างกันคือ ผู้บริหารกับผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน	ขนาดของโรงเรียน														
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ			รวมทุกขนาด		
	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน	2	1.63	0.16	6	1.51	0.54	9	2.04	0.34	11	1.93	0.47	28	1.85	0.46
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร	2	1.93	0.67	6	2.22	0.45	9	2.45	0.32	11	2.55	0.46	28	2.40	0.44
3. การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร	2	0.91	0.33	6	1.00	0.41	9	1.71	0.39	11	1.90	0.70	28	1.58	0.65
4. การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน	2	1.79	0.48	6	1.87	0.57	9	2.16	0.37	11	2.42	0.41	28	2.17	0.48
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2	1.91	0.52	6	1.75	0.51	9	2.29	0.44	11	2.47	0.35	28	2.22	0.49
6. การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน	2	1.94	0.34	6	1.97	0.59	9	2.54	0.37	11	2.61	0.42	28	2.40	0.50
คะแนนรวมการปฏิบัติกิจกรรมฯ	2	1.74	0.45	6	1.79	0.47	9	2.24	0.31	11	2.35	0.39	28	2.15	0.44

*หมายเหตุ ระดับคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมฯ 0.00-0.80 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับต่ำ, 0.81-1.60 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ, 1.61-2.40 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลาง, 2.41-3.20 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง, 3.21-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับสูง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนอยู่ในระดับปานกลาง (2.15) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษมีลักษณะเดียวกันกล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ น้อยที่สุด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (2.35, 2.24 และ 1.74 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 6 ประเภท กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.85) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ ใหญ่พิเศษ และ เล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.04, 1.93 และ 1.63 ตามลำดับ) ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.51) กิจกรรมการช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.40) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.22 และ 1.93 ตามลำดับ) ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและใหญ่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.55 และ 2.45 ตามลำดับ) กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.58) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.90 และ 1.71 ตามลำดับ) ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.00 และ 0.91 ตามลำดับ) กิจกรรมการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.17) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.42) ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ กลางและเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.16, 1.87 และ 1.79 ตามลำดับ) กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.22) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.47) ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ เล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.29, 1.91 และ 1.75 ตามลำดับ) กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.40) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.61 และ 2.54 ตามลำดับ) ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.97, และ 1.94 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนจำแนกตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน	สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล											
	ผู้บริหาร			ครู			ผู้ปกครอง			รวมทุกสถานภาพ		
	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD	N	Mean	SD
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน	28	2.13	1.06	28	1.61	1.01	28	1.85	1.05	84	1.77	1.04
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร	28	2.80	0.82	28	2.27	0.84	28	2.15	0.89	84	2.24	0.86
3. การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร	28	1.88	1.17	28	1.34	1.13	28	1.56	1.13	84	1.48	1.14
4. การช่วยเกิดการเรียนรู้ที่บ้าน	28	2.51	0.94	28	1.99	0.94	28	2.04	1.01	84	2.05	0.98
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	28	2.57	0.92	28	2.05	1.07	28	2.07	1.01	84	2.09	1.03
6. การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน	28	2.92	0.89	28	2.27	0.95	28	2.07	1.03	84	2.20	1.01
คะแนนรวมการปฏิบัติกิจกรรมฯ	28	2.52	0.78	28	1.97	0.84	28	1.99	0.86	84	2.02	0.85

*หมายเหตุ ระดับคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมฯ รวม 0.00-0.80 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับต่ำ, 0.81-1.60 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ, 1.61-2.40 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลาง, 2.41-3.20 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง, 3.21-4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมฯอยู่ในระดับสูง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนอยู่ในระดับปานกลาง (2.02) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.52) ในขณะที่ผู้ปกครองและครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.99 และ 1.97 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 6 ประเภท กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.77) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน (2.13, 1.85 และ 1.61 ตามลำดับ) กิจกรรมการช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.24) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.80) ในขณะที่ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.27, และ 2.15 ตามลำดับ) กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.48) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.88) ในขณะที่ผู้ปกครองและครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.56, และ 1.34 ตามลำดับ) กิจกรรม การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.05) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่อนข้างสูง (2.51) ในขณะที่ผู้ปกครองและครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.04, และ 1.99 ตามลำดับ) กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.09) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.57) ในขณะที่ผู้ปกครองและครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.07, และ 2.05 ตามลำดับ) กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน พบว่า โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.20) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.92) ในขณะที่ครู และ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.27, และ 2.07 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็น หุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน

	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Levene Statistic ¹	p
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อม ทางบ้าน	ระหว่างขนาด	1.202	3	0.401	2.084	0.129	.846	.482
	ภายในขนาด	4.615	24	0.192				
	รวม	5.817	27					
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร	ระหว่างขนาด	0.913	3	0.304	1.673	0.199	1.730	.188
	ภายในขนาด	4.367	24	0.182				
	รวม	5.280	27					
3. การช่วยให้เข้ามาทำงาน อาสาสมัคร	ระหว่างขนาด	4.185	3	1.395	4.677*	0.010	2.396	.093
	ภายในขนาด	7.157	24	0.298				
	รวม	11.342	27					
4. การช่วยเกิดการเรียนรู้ที่บ้าน	ระหว่างขนาด	1.518	3	0.506	2.603	0.075	.356	.785
	ภายในขนาด	4.664	24	0.194				
	รวม	6.182	27					
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างขนาด	2.279	3	0.760	4.207*	0.016	.817	.497
	ภายในขนาด	4.334	24	0.181				
	รวม	6.613	27					
6. การใช้ทรัพยากรและบริการ จากชุมชน	ระหว่างขนาด	2.179	3	0.726	3.750*	0.024	.885	.463
	ภายในขนาด	4.648	24	0.194				
	รวม	6.826	27					
คะแนนรวม การปฏิบัติกิจกรรมฯ	ระหว่างขนาด	1.652	3	0.551	3.726*	0.025	.394	.758
	ภายในขนาด	3.547	24	0.148				
	รวม	5.199	27					

¹ สถิติทดสอบ Homogeneity of Variance

*p<.05

จากตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า กิจกรรมที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน และค่าเฉลี่ยรวมการปฏิบัติกิจกรรม จึงทำการทดสอบภายหลัง (post hoc analysis) ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน

การปฏิบัติกิจกรรม ที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน	ขนาดของโรงเรียน	Mean	ขนาดของโรงเรียน			
			เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
3. การช่วยให้เข้ามาทำงาน อาสาสมัคร	เล็ก	0.91	-	-0.09	-0.80	-0.99*
	กลาง	1.00	-	-	-0.71*	-0.90*
	ใหญ่	1.71	-	-	-	-0.19
	ใหญ่พิเศษ	1.90	-	-	-	-
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	เล็ก	1.91	-	0.16	-0.38	-0.56
	กลาง	1.75	-	-	-0.54*	-0.72*
	ใหญ่	2.29	-	-	-	-0.18
	ใหญ่พิเศษ	2.47	-	-	-	-
6. การใช้ทรัพยากรและบริการ จากชุมชน	เล็ก	1.94	-	-0.03	-0.60	-0.67
	กลาง	1.97	-	-	-0.57*	-0.64*
	ใหญ่	2.54	-	-	-	-0.07
	ใหญ่พิเศษ	2.61	-	-	-	-
คะแนนรวม การปฏิบัติกิจกรรมฯ	เล็ก	1.74	-	-0.05	-0.50	-0.62*
	กลาง	1.79	-	-	-0.45*	-0.56*
	ใหญ่	2.24	-	-	-	-0.11
	ใหญ่พิเศษ	2.35	-	-	-	-

*p<.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับขนาดกลางและเล็ก กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ และค่าเฉลี่ยรวมการปฏิบัติกิจกรรม คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับขนาดเล็กและกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็น
หุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

การปฏิบัติกิจกรรม ที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p	Levene Statistic ¹	p
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อม ทางบ้าน	ระหว่างสถานภาพ	4.093	2	2.047	4.029*	0.021	26.288	.000
	ภายในสถานภาพ	41.150	81	0.508				
	รวม	45.243	83					
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร	ระหว่างสถานภาพ	6.996	2	3.498	9.843*	0.000	10.620	.000
	ภายในสถานภาพ	28.785	81	0.355				
	รวม	35.781	83					
3. การช่วยให้เข้ามาทำงาน อาสาสมัคร	ระหว่างสถานภาพ	4.405	2	2.203	3.050	0.053	9.518	.000
	ภายในสถานภาพ	58.493	81	0.722				
	รวม	62.898	83					
4. การช่วยเกิดการเรียนรู้ที่บ้าน	ระหว่างสถานภาพ	4.946	2	2.473	5.588*	0.005	10.910	.000
	ภายในสถานภาพ	35.846	81	0.443				
	รวม	40.793	83					
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างสถานภาพ	5.069	2	2.535	4.863*	0.010	6.809	.002
	ภายในสถานภาพ	42.218	81	0.521				
	รวม	47.287	83					
6. การใช้ทรัพยากรและบริการ จากชุมชน	ระหว่างสถานภาพ	11.752	2	5.876	12.853*	0.000	4.294	.017
	ภายในสถานภาพ	37.030	81	0.457				
	รวม	48.782	83					
คะแนนรวม การปฏิบัติกิจกรรมฯ	ระหว่างสถานภาพ	5.708	2	2.854	8.368*	0.000	9.549	.000
	ภายในสถานภาพ	27.625	81	0.341				
	รวม	33.333	83					

¹ สถิติทดสอบ Homogeneity of Variance

*p<.05

จากตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ให้ข้อมูลที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า กิจกรรมที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน และ ค่าเฉลี่ยรวมการปฏิบัติกิจกรรม จึงทำการทดสอบภายหลัง (post hoc analysis) ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบความแตกต่างของการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็น
 หุ้นส่วนระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

การปฏิบัติกิจกรรม ที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน	สถานภาพผู้ให้ข้อมูล	Mean	สถานภาพผู้ให้ข้อมูล		
			ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อม ทางบ้าน	ผู้บริหาร	2.13	-	0.54*	0.29
	ครู	1.59		-	-0.25
	ผู้ปกครอง	1.84			-
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร	ผู้บริหาร	2.80	-	0.53*	0.66*
	ครู	2.27		-	0.13
	ผู้ปกครอง	2.14			-
4. การช่วยเกิดการเรียนรู้ที่บ้าน	ผู้บริหาร	2.51	-	0.54*	0.48*
	ครู	1.97		-	-0.06
	ผู้ปกครอง	2.03			-
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ผู้บริหาร	2.57	-	0.54	0.51*
	ครู	2.03		-	-0.03
	ผู้ปกครอง	2.06			-
6. การใช้ทรัพยากรและบริการ จากชุมชน	ผู้บริหาร	2.92	-	0.68*	0.87*
	ครู	2.24		-	0.19
	ผู้ปกครอง	2.05			-
คะแนนรวม	ผู้บริหาร	2.52	-	0.56*	0.55*
การปฏิบัติกิจกรรมฯ	ครู	1.96		-	-0.01
	ผู้ปกครอง	1.97			-

*p<.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับครู กิจกรรมการช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับครูและผู้ปกครอง กิจกรรมการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับครูและผู้ปกครอง กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับผู้ปกครอง กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับครูและผู้ปกครอง และค่าเฉลี่ยรวมการปฏิบัติกิจกรรมฯ คู่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารกับครูและผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และพิสัย (range) ของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอย

ตัวแปร	\bar{X}	SD	SK	KUR	MIN	MAX	RANGE
การกำหนดนโยบาย	2.35	0.60	-0.08	-0.76	1.33	3.50	0-6
การสนับสนุน	1.88	0.30	-0.45	-0.22	1.20	2.40	0-3
เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน	3.55	0.17	0.20	-0.99	3.32	3.89	1-4
แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน	3.37	0.14	0.31	-0.91	3.12	3.63	1-4
การปฏิบัติกิจกรรม	2.15	0.44	-0.44	-0.45	1.22	2.86	0-4

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การกำหนดนโยบายมีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 2.35 การให้ ความสนับสนุนมีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 1.88 เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วนมีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 3.55 แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนมีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 3.37 และการปฏิบัติกิจกรรมมีค่ามัชฌิมเลขคณิต เท่ากับ 2.15 ความเบ้ของตัวแปรการกำหนดนโยบายและการให้ ความสนับสนุนมีค่าเป็นลบ แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนการกำหนดนโยบายและการให้ ความสนับสนุนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งและพิสัย พบว่า ทุกตัวแปรมีค่าความโด่งต่ำ แสดงว่าตัวแปรเหล่านี้มีการกระจายของคะแนนมาก

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยและคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน

ตัวแปร	IDE	PLA	SUP	ATT
IDE	1.000			
PLA	-.014	1.000		
SUP	.482**	.475**	1.000	
ATT	.826**	.252	.444**	1.000

**p<.01

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) และการให้ ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .826 และ .482 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรพยากรณ์การกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์เป็นลบและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรพยากรณ์พบว่า ตัวแปรการให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) กับการกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) และ การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) กับเจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) มีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .475 และ .444 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยและคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน

ตัวพยากรณ์	b	β	SE b	t
ATT	.681	.781	.090	7.581**
PLA	-.008	-.355	.025	-3.383**
SUP	.148	.304	.055	2.681*
R	.892		R ²	.796
a	.876		S _{est}	.069
F	31.253		Signif F	.000

**p<.01,*p<.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่าตัวแปรพยากรณ์เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) การกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) และ การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) ทั้งสามตัวอธิบายแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .781, -.355 และ .304 ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรเจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) และ การกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) สามารถอธิบายแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรการให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) สามารถอธิบายแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมการถดถอยดังกล่าวมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .892 สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 79.60

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน
ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยและคะแนนการ
ปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน

ตัวแปร	PRA	PLA	SUP	ATT
PRA	1.000			
PLA	.532**	1.000		
SUP	.712**	.475**	1.000	
ATT	.136	.252	.444**	1.000

**p<.01

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์การกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) และการให้ความสำคัญสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .532 และ .712 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรเจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การให้ความสำคัญสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) กับการกำหนดนโยบายของโรงเรียน (PLA) และ การให้ความสำคัญสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) กับเจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .475 และ .444 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยและคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมที่
ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน

ตัวพยากรณ์	b	β	SE b	t
SUP	1.057	.712	.204	5.172**
R	.712		R ²	.507
a	.164		S _{est}	.314
F	26.747		Signif F	.000

**p<.01

จากตารางที่ 4.23 พบว่ามีเพียงตัวแปรพยากรณ์การให้ความสำคัญสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .712 สามารถอธิบายความแปรปรวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 50.70

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองและครูที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวในโรงเรียนที่หน่วยงานต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และเครือข่ายผู้ปกครอง มีความเห็นสอดคล้องกันว่าประสบความสำเร็จในด้านการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง รวมทั้งมีระดับคะแนนแนวคิดและการปฏิบัติกิจกรรมด้านความเป็นหุ้นส่วนอยู่ในระดับสูงจากผลการสำรวจในเชิงปริมาณ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากโรงเรียนกรณีศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนกรณีศึกษา

1. สภาพของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน
2. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

1. เป้าหมายในการทำงาน
2. หลักการทำงาน
3. วิธีการทำงาน
4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดฯ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

1. สภาพความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา
2. ผลการดำเนินงาน
3. ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขเพื่อการปรับปรุงพัฒนา
4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมฯ

ตอนที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนกรณีศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาบริบทของโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจสภาพของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลมีดังนี้

1. สภาพของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน

โรงเรียนกรณีศึกษา เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนกลาง บริเวณใกล้เคียงโรงเรียนเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหลายหน่วยงาน บริเวณรอบ ๆ โรงเรียนประกอบด้วยชุมชน อาคารแฟลต และบ้านพักข้าราชการ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับผลกระทบด้านปัญหาสังคมและสิ่งเสียดังกล่าว ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะอยู่ไม่ไกลจากแหล่งชุมชน แต่บริเวณโดยรอบไม่มีย่านการค้า หรือแหล่งมั่วสุมของเด็กวัยรุ่นทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องการย้ายจากสภาพแวดล้อมภายนอกมากนัก

“เรียนที่นี่ยังน้อยก็เบาใจว่าไม่มีห้างสรรพสินค้าอย่างโรงเรียน... บางทีถ้าอยู่แบบนี้เพื่อนชวนไปก็อดไม่ได้ เราต้องมาคอยกังวลเรื่องหนีเรียนโดดเรียนกันอีก”

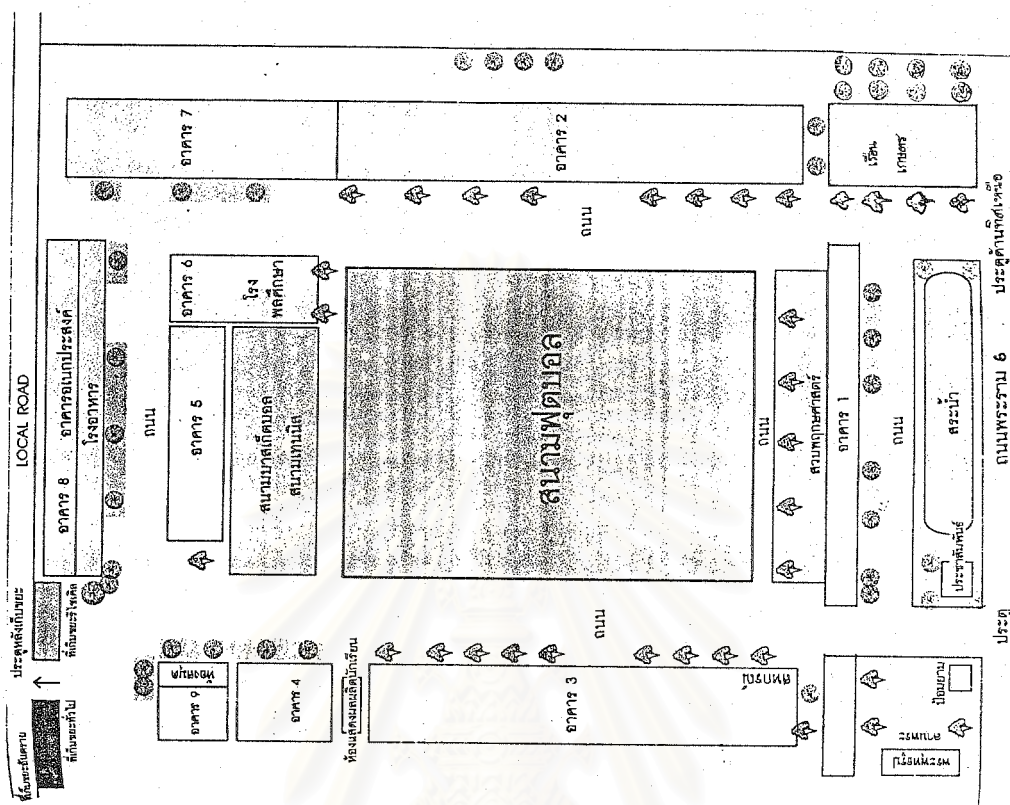
(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 27 ก.พ.46)

ผู้ที่เดินทางผ่านไปมาบริเวณสถานที่ตั้งของโรงเรียนกรณีศึกษาจะเห็นว่า มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สวยงามเป็นระเบียบ ยืนยงได้ด้วยรางวัลที่ได้รับจากเขตพญาไท รางวัลพระราชทานเหรียญทอง “พฤษาณครา หน้าบ้านหน้ามอ” เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

2. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ภายในบริเวณโรงเรียนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมเป็นระเบียบ ห้องสมุดมีระบบการให้บริการและบรรยากาศที่ดี ระบบการดูแลด้านความปลอดภัย และผลภาวะการกำจัดน้ำเสีย ชยะ มีคุณภาพ จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์กลางสิ่งแวดล้อมศึกษาของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลมาตรฐาน ISO 14001 จากบริษัท SGS Yarsley ภายใต้การรับรองของ UKAS ประเทศอังกฤษ ในฐานะที่มีการจัดการสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้ดีมีคุณภาพ สิ่งก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมีประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 20% เป็นเรือนเกษตร ลานพระ สระบัว และสนามฟุตบอลอยู่ตรงกลางล้อมรอบด้วยอาคารทั้งหมด 9 หลัง จัดเป็นห้องเรียน ห้องพัสดุ สำนักงาน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีอาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง ด้านบนใช้เป็นห้องประชุม ด้านล่างเป็นโรงอาหาร แผนผังภายในบริเวณโรงเรียนปรากฏดังแผนภาพที่ 5.1

แผนภาพที่ 5.1 แผนผังภายในบริเวณโรงเรียนนครนศึกษา

เกียรติประวัติแห่งความภาคภูมิใจของโรงเรียนนครนศึกษา

จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนนครนศึกษาที่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนมาอย่างต่อเนื่องทำให้ได้มีโอกาสต้อนรับผู้มาเยือนจากโรงเรียนหลาย ๆ แห่งจากหลายจังหวัดที่มาขอศึกษาดูงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้รับรางวัลดีเด่นด้านต่าง ๆ หลายรางวัลด้วยกัน ได้แก่ 1) รางวัลพระราชทานโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ปีการศึกษา 2522 และ 2540 2) รางวัลโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2525, 2528 และ 2529 3) รางวัลโรงเรียนที่จัดห้องสมุดโรงเรียนได้ดีดีเด่นด้านบรรยากาศห้องสมุด กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2533 4) รางวัลโรงเรียนที่พัฒนาห้องสมุดดีเด่น กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2534 5) รางวัลห้องสมุดดีเด่น จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2540 และ 6) รางวัลมาตรฐาน ISO 14001 จากบริษัท SGS Yarsley ภายใต้การรับรองของ UKAS ประเทศอังกฤษ ปีการศึกษา 2543

ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรและนักเรียน

ท่านผู้อำนวยการคนปัจจุบันได้เข้ามารับตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2544 นับเป็นผู้บริหารคนที่ 13 ที่ได้เข้ามาดูแลโรงเรียน โดยอัตรากำลังบุคลากรของโรงเรียนกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น ผู้บริหาร 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้อำนวยการ 1 ท่าน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ท่าน ครู-อาจารย์ 175 ท่าน และลูกจ้างประจำ 20 ท่าน สามารถแสดงจำนวนบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และวุฒิการศึกษา ปრაกฏดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 จำนวนบุคลากรโรงเรียนกรณีศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)		รวม
	ชาย	หญิง	
ผู้อำนวยการ	-	1	1
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	2	2	4
อาจารย์ 3	1	15	16
อาจารย์ 2	32	112	135
อาจารย์ 1	11	14	24
รวม	47	143	180
นักการภารโรง	18	2	20
ยาม	2	-	2
พนักงานขับรถยนต์	2	-	2
รวม	22	2	24

บุคลากรของโรงเรียนกรณีศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 180 คน แบ่งเป็นหญิง 143 คน ชาย 47 คน โดยส่วนมากเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 20 ปีขึ้นไป การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอก ไม่พบว่า มีครู-อาจารย์ท่านใดจบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน บุคลากรประจำฝ่าย หมวดวิชา และงานต่าง ๆ จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษา ปრაกฏดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 จำนวนครู-อาจารย์โรงเรียนกรณีศึกษาประจำฝ่าย/หมวดวิชา/งาน จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษา

ฝ่าย/หมวดวิชา/งาน	จำนวน (คน)		จำนวนรวม	วุฒิการศึกษา		
	ชาย	หญิง		ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี
บริหาร	2	3	5	-	5	-
ภาษาไทย	1	15	16	-	-	16
สังคมศึกษา	5	15	20	-	2	18
วิทยาศาสตร์	8	20	28	-	5	23

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ฝ่าย/หมวดวิชา/งาน	จำนวน (คน)		จำนวน รวม	วุฒิการศึกษา		
	ชาย	หญิง		ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี
คณิตศาสตร์	4	17	21	1	5	15
ภาษาอังกฤษ	1	20	21	-	3	18
ภาษาต่างประเทศที่ 2	0	5	5	1	2	2
พลานามัย	8	1	9	-	2	6
ศิลป ก.	2	2	4	-	-	4
ศิลป ข.	2	2	4	-	-	4
คหกรรม	0	4	4	-	-	4
ธุรกิจศึกษา	0	5	5	-	-	5
อุตสาหกรรม	6	0	6	-	1	5
เกษตรกรรม	2	1	3	-	1	2
คอมพิวเตอร์	1	3	4	-	2	2
งานแนะแนว	0	5	5	-	3	2
งานห้องสมุด	1	2	3	-	1	2
งานโสตทัศนศึกษา	1	1	2	-	2	0
งานพยาบาล	0	1	1	-	1	0
สนับสนุนงานวิชาการ	0	4	4	-	1	3
สนับสนุนงานธุรการ	0	6	6	-	-	6
สนับสนุนงานปกครอง	1	0	1	-	-	1
สนับสนุนงานบริการ	0	1	1	-	-	1
สำนักงานผู้อำนวยการ	1	1	1	-	1	1
รวม	46	134	180	2	37	141

นักเรียน

ความมีชื่อเสียงด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครองและนักเรียนทำให้สถานภาพของโรงเรียนกรณีศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมากถึง 3,656 คน ในปีการศึกษา 2545 โดยแบ่งนักเรียนเป็นระดับชั้นตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนนักเรียนจำแนกตามเพศและระดับชั้น ปรากฏดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 จำนวนนักเรียนโรงเรียนกรณีศึกษาปีการศึกษา 2545 จำแนกตามระดับชั้น และเพศ

ชั้น	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		จำนวนรวม
		ชาย	หญิง	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	10	258	263	584
มัธยมศึกษาปีที่ 2	11	313	289	602
มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	316	288	604
มัธยมศึกษาปีที่ 4	14	325	293	641
มัธยมศึกษาปีที่ 5	15	311	316	627
มัธยมศึกษาปีที่ 6	16	314	343	657
รวม	78	1,864	1,792	3,656

นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนเป็นเด็กที่มาจากชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนส่วนหนึ่งประมาณ 70% ที่เข้ามาตามนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดรับนักเรียนในรูปของสหวิทยาเขต มีการกำหนดพื้นที่บริการให้นักเรียนได้เรียนใกล้บ้าน ให้ทุนการศึกษาและดูแลนักเรียนด้วยโอกาสหรือเด็กพิเศษ เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างทั่วถึง โรงเรียนต้องรับนักเรียนจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นเรียนโดยไม่มีการสอบคัดเลือก หรืออีก 30% เท่านั้นที่มาจากการสอบคัดเลือก ทำให้โรงเรียนประสบกับปัญหาไม่สามารถรับนักเรียนได้ทั้งหมด จึงได้แก้ปัญหาโดยเพิ่มจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องให้สูงขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามาศึกษากันมากขึ้นเมื่อจำนวนนักเรียนมากขึ้นปัญหาเรื่องการดูแลของครู-อาจารย์อาจทำได้ไม่ทั่วถึงจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองมาช่วยกันให้มากขึ้น

“เด็กที่ดื้อเกเรก็มีเยอะ โรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกเด็กได้เพราะมาจากวิธีจับสลาก แต่เราไปแก้ระบบไม่ได้ ต้องช่วยกันทั้งสองฝ่าย ผู้ปกครองก็ต้องช่วยกันเอาใจใส่ลูกหลาน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“เดี๋ยวนี้โรงเรียนรัฐบาลจะไล่เด็กออกก็ไม่ได้ เด็กเกเรอย่างไรถ้าต้องการเรียนต่อ ม.4 ต้องให้เรียน ซึ่งจริง ๆ แล้วควรไปเรียนสายอาชีพมากกว่า”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“เมื่อก่อนเราคัดเด็กได้ แต่ระบบตอนนี้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เราคัดเด็กไม่ได้ จำนวนนักเรียนก็มีมากขึ้น การเรียนการสอนจึงด้อยลง ถ้าผู้ปกครองเข้าใจตรงนี้ เข้ามาช่วยกันดูแลกดดันให้ลูกหลานเอาใจใส่การเรียนให้ดีที่สุด”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 12 ก.พ.46)

ถึงแม้ว่าจะมีนักเรียนจำนวนมากขึ้นแต่คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนก็ยังเป็นที่ ยอมรับทั้งจากนักเรียน ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าที่จบการศึกษาไปแล้วต่างมีความภาคภูมิใจใน ความสามารถของนักเรียนที่จบออกไป โดยในปีการศึกษา 2544 นักเรียนที่จบระดับชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 6 สามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันต่าง ๆ ได้ ปรากฏดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกรณีศึกษา ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามสถาบันที่ศึกษาต่อ

รายการ/สถาบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สอบคัดเลือกเข้าทบวงมหาวิทยาลัยและสอบตรง	491	70.65
2. สถาบันราชภัฏ	16	2.30
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยเอกชน	184	26.47
4. ศึกษาต่อต่างประเทศ	4	0.58
รวม	695	100

“ลูกเราอยากมาเรียนที่นี่ แต่เรากลัวเขาไม่ไหว เขาบอกว่าทำไมละแม่เด็กที่นี่เขาเก่งนะ หนูอยากมาเรียน เราก็ตามใจ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 18 ก.พ.46)

“ภูมิใจในโรงเรียน เด็กรุ่นเก่า ๆ ที่จบออกไปสร้างชื่อเสียงสอบเรียนต่อเข้าเรียนสถาบันต่าง ๆ ได้มาก”

(สัมภาษณ์นักเรียน ม.ปลาย, 18 ก.พ.46)

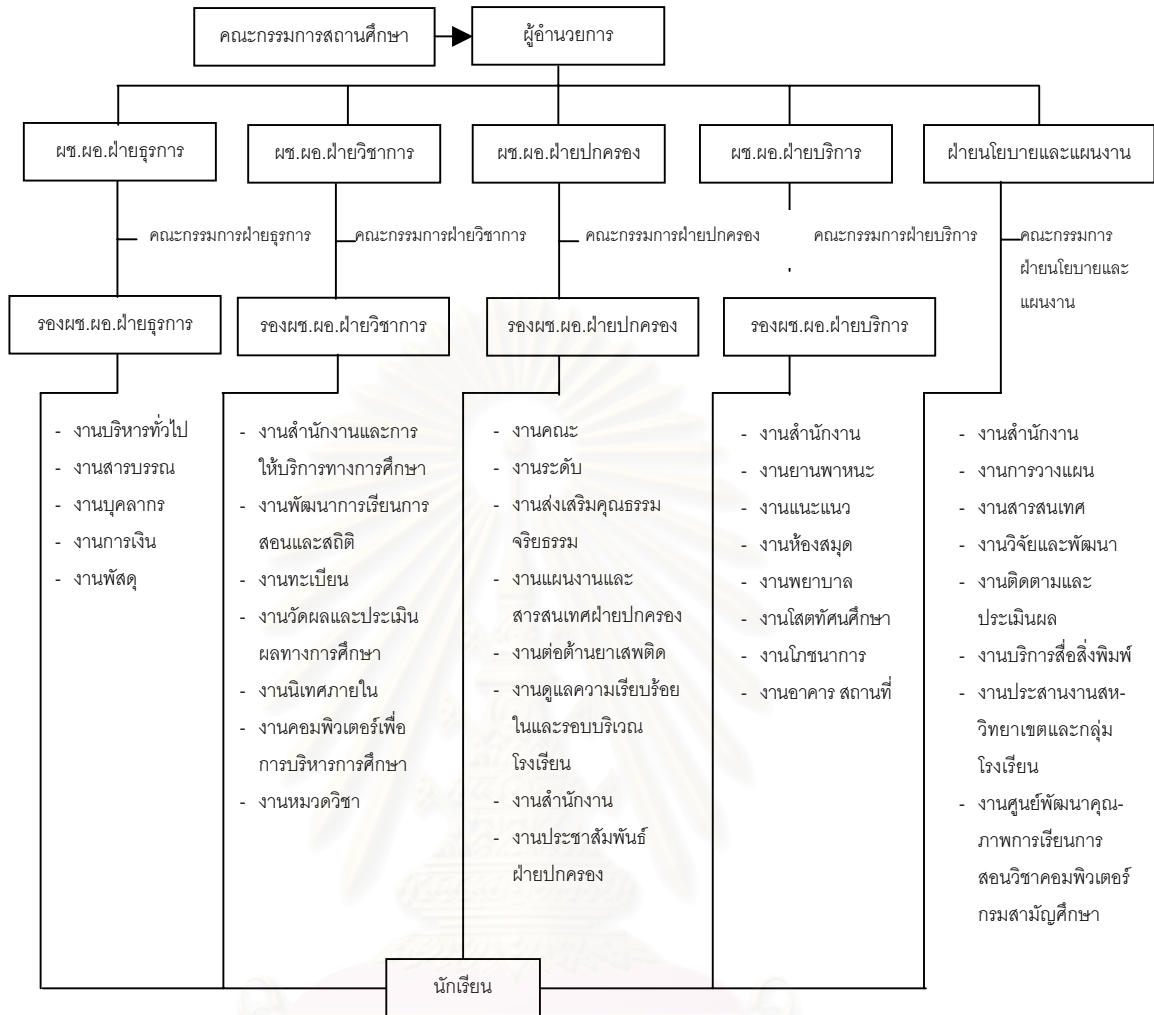
“ภูมิใจที่ได้บอกกับใคร ๆ ว่าจบมาจากโรงเรียนนี้ เด็กที่นี้จบออกไปมีคุณภาพ สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เป็นส่วนใหญ่ ถึงสอบเข้าไม่ได้ก็มีที่เรียนในสถาบันอื่น ๆ มีการมีงานที่ดีทำ เรียกว่าจบออกไปได้คุณภาพ”

(สัมภาษณ์ศิษย์เก่า, 24 ก.พ.46)

โครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียน

โรงเรียนกรณีศึกษาแบ่งสายงานการบริหารออกเป็น 5 สายงาน คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริการ และ ฝ่ายนโยบายและแผนงาน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ท่าน หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนงาน พร้อมด้วยคณะกรรมการบริหารงานในแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมนักเรียนเก่า เข้ามามีบทบาทสนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้การดำเนินงานทั้งหมดของโรงเรียนอยู่ภายใต้การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน การแบ่งสายงานปรากฏดังแผนภาพที่ 5.2

แผนภาพที่ 5.2 การแบ่งสายงานบริหารโรงเรียนกรณศึกษา

โรงเรียนโดยตัวแทนจากคณะครูทุกฝ่าย และตัวแทนผู้ปกครอง ได้ร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ และแผนกลยุทธ์ระดับองค์กรขึ้น สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและภาษาสู่สากล มีสุนทรียภาพ รักความเป็นไทย เสริมสร้างพลานามัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข บนพื้นฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม เน้นการมีสัมมาคารวะ ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และทำงานร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย

2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ทักษะกระบวนการในการแก้ปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาไทย มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการศึกษา

3. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย และส่งเสริมให้มีทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและเจตคติที่ดีในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสม

5. ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6. ส่งเสริมกิจกรรมศิลปะ ดนตรี กีฬา เพื่อพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

8. ส่งเสริมกิจกรรมให้ผู้เรียนตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า

9. ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์

1. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย จิตใจโอบอ้อมอารี มีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม

2. เป็นผู้มีความสามัคคีธรรม เคารพวิถีประชาธิปไตย มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีจิตสาธารณะรักษาสมบัติของส่วนรวม

3. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดอย่างมีเหตุผล มีทักษะการดำรงชีวิตที่รู้จักหลีกเลี่ยงสิ่งเสียดสี

จากนั้นได้กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและจัดทำแผนกลยุทธ์ระดับองค์กรหลังจากที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) โดยวางเป้าหมายของโรงเรียนไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านบริหารและทรัพยากร ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าในด้านบริหารและทรัพยากร ได้มีการวางเป้าหมายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เชิญวิทยากรจากชุมชนมาให้ความรู้กับนักเรียน มีระบบเครือข่ายผู้ปกครองทุกระดับชั้น ประสานสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและเอกชน

แผนกลยุทธ์

คณะทำงานดังกล่าวข้างต้นได้ร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ให้โรงเรียนมีความชัดเจนในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมายที่ร่วมกันวางไว้ โดยกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กรไว้ 4 ข้อ โดยมีกลยุทธ์ระดับแผนงานรองรับอีก 8 โครงการ

1. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรายวิชา 2) โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โรคเอดส์ ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสุนทรียภาพทางดนตรี กีฬา และศิลปะ โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน 3) โครงการพัฒนานักเรียนที่มีอัจฉริยภาพและส่งเสริมนักเรียนด้อยโอกาสและพิการให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. ส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) โครงการส่งเสริมให้ครูมีใช้แหล่งชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน 3) โครงการส่งเสริมพัฒนาการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาวิชาชีพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

3. พัฒนาระบบการนิเทศติดตามการรายงานผลการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบการบริหาร และพัฒนาการเรียนการสอน

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้แก่ โครงการส่งเสริมให้ชุมชน ผู้ปกครองมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้มีการวางแผนดำเนินงานโดยให้องค์กรต่าง ๆ ชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับโรงเรียน โดยดึงศักยภาพด้านต่าง ๆ ของผู้ปกครองมาช่วยในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานักเรียน

“ประเด็นที่เป็นโอกาส มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า หน่วยงานต่างๆ ให้การช่วยเหลือ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพการงาน พร้อมทั้งจะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน”

(วิเคราะห์เอกสารแผนกลยุทธ์, 22 ก.พ.46)

ในตารางที่ 5.5 เป็นการวิเคราะห์เอกสารแฟ้มคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองทั้ง 6 ระดับ ที่มีผู้ปกครองเข้ามาเป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียนทั้งนี้พบว่า คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองทุกระดับชั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 363 คน มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายโดยส่วนใหญ่รับราชการ (ร้อยละ 37.8) ทั้งในภาพรวมและระดับชั้น

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองจำแนกตามการประกอบอาชีพ

	ระดับม.1	ระดับม.2	ระดับม.3	ระดับม.4	ระดับม.5	ระดับม.6	รวม
รับราชการ	45.1(23)	28.3(15)	31.8(21)	38.6(27)	35.9(23)	47.4(28)	37.8(137)
รัฐวิสาหกิจ	3.9(2)	7.5(4)	10.6(7)	5.7(4)	9.4(6)	10.2(6)	8.0(29)
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	11.8(6)	5.7(3)	10.6(7)	14.3(10)	14.1(9)	13.5(8)	11.8(43)
รับจ้าง/รับเหมา	2.0(1)	11.3(6)	9.1(6)	5.7(4)	6.2(4)	11.9(7)	7.7(28)
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน	3.9(2)	3.8(2)	7.6(5)	11.4(8)	7.8(5)	1.7(1)	6.3(23)
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	15.7(8)	24.5(13)	6.1(4)	11.4(8)	6.2(4)	3.4(2)	10.7(39)
แพทย์/เภสัชกร	5.7(3)	-	1.5(1)	-	-	1.7(1)	1.4(5)
ค้าขาย	3.9(2)	1.9(1)	10.6(7)	4.3(3)	6.2(4)	6.8(4)	5.8(21)
ธนาคาร	2.0(1)	5.7(3)	1.5(1)	3.0(2)	4.7(3)	1.7(1)	3.0(11)
พยาบาล	-	7.5(4)	3.1(2)	1.4(1)	3.1(2)	-	2.5(9)
นักเขียน/นักแปล	2.0(1)	-	-	1.4(1)	-	-	0.6(2)
อาจารย์มหาวิทยาลัย	-	1.9(1)	-	1.4(1)	1.5(1)	-	0.8(3)
ครูเอกชน	-	1.9(1)	1.5(1)	-	1.5(1)	-	0.8(3)
อาสาสมัครผู้ปกครอง	-	-	1.5(1)	-	-	-	0.3(1)
สถาปนิก/วิศวกร	2.0(1)	-	1.5(1)	-	1.5(1)	-	0.8(3)
ทนายความ	2.0(1)	-	1.5(1)	-	1.5(1)	-	0.8(3)
มัคคุเทศก์	-	-	1.5(1)	-	-	-	0.3(1)
ผู้สื่อข่าว/ผู้ผลิตรายการ	-	-	-	1.4(1)	-	1.7(1)	0.6(2)
รวม	100(51)	100(53)	100(66)	100(70)	100(64)	100(59)	100(363)

“ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีหลากหลายอาชีพ แต่ที่มีมากส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 26 มี.ค.46)

“คนที่มาช่วยกันมีทั้งแม่ค้า หมอ ข้าราชการ นักธุรกิจ ก็มาช่วยกันตั้งกันมาอย่างห้องพลังใจก็มีผู้ปกครองที่เป็นนักออกแบบมาช่วยทำให้”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

1. เป้าหมายในการทำงาน

ความเป็นหุ้นส่วนของผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษามีเป้าหมายหลักในการทำงานอย่างชัดเจน คือ 1) ช่วยกันส่งเสริมพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และยังให้รู้จักแบ่งปัน ทำประโยชน์แก่สังคมและคนที่ด้อยโอกาสมากกว่าตนเอง 2) ช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน ทั้งด้านพฤติกรรมและการเรียน

“การศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาตินั้น โรงเรียนเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถทำให้นักเรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ได้ ผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาทั้งการเรียนและพฤติกรรม”

(วิเคราะห์เอกสารโครงการฝ่ายวิชาการ, 22 ก.พ.46)

“ต้องการช่วยกันกับผู้ปกครองพัฒนาศักยภาพในการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

“เรามองว่าครูอาจมองบางจุดได้ไม่ครบเหมือนพ่อแม่ อย่างเก่งดีมีสุข เราต้องการ ให้เป็นประโยชน์กับสังคมกับผู้อื่นด้วย ปิดเทอมมาลงชื่อไปทำประโยชน์ อ่านหนังสือให้เด็กتابอดหรืออ่านแล้วพิมพ์ใส่แผ่นดิสก์ ซึ่งครูอาจไม่มีเวลาพอที่จะทำตรงนี้ เราอยากกระตุ้นไม่ใช่ให้เด็กเรียนอย่างเดียว หรืออย่างค่ายพ่อแม่ลูกที่จัดขึ้นเพื่อให้ได้มีโอกาสได้สื่อความรู้สึกถึงกันช่วยกันจัดกิจกรรมที่ไม่ใช่เรื่องเรียนอย่างเดียว”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

2. หลักการทำงาน

ในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ทั้งผู้ปกครองและครูได้วางไว้ นั้นต่างฝ่ายจะต้องยึดหลักการสำคัญ คือ การปรับคุณลักษณะภายในตนเพื่อให้เกิดผลดีแก่การทำงานร่วมกัน ได้แก่ เพิ่มความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีความประนีประนอม ถ้อยทีถ้อยอาศัยเพื่อความราบรื่นในการทำงาน นอกจากนี้ทางฝ่ายครูยังมีความคิดเห็นที่ต่างออกไปจากผู้ปกครองในหลักการทำงานคือ ฝ่ายผู้ปกครองควรเข้ามาอย่างรู้บทบาทของตนเองในลักษณะที่ไม่เป็นการก้าวท้าวเรื่องการบริหารภายใน และเรื่องการจัดการเรียนการสอนของครู แต่ควรให้การสนับสนุน ชี้แนะ ให้แนวคิด แล้วเสนอให้โรงเรียนพิจารณาโดยการพูดคุยปรึกษาหารือ ร่วมรับผิดชอบเหมือนเป็นเจ้าของโรงเรียนเช่นเดียวกับครู

“ความไว้วางใจ ซึ่งต้องใช้เวลา ที่จะได้ได้รับความร่วมมือ ความล้มเหลวอยู่ที่ความอดทนของทั้งสองฝ่ายว่าจะมีเพียงพอหรือไม่ ทั้งสองฝ่ายต้อง open mind จะยากมากหากไม่มีความไว้วางใจ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“ถ้ามีปัญหาแล้วคุยกันเองวิพากษ์วิจารณ์ไม่เกิดประโยชน์ แข็งอย่างเดียวไม่ได้ต้องพูดคุยกันทั้งสองฝ่าย เมื่อได้พูดคุยกันปัญหาจะหมดไป”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“การทำงานร่วมกันควรเป็นแบบกัลยาณมิตร ตัดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวออกไป
ไม่ถือใหญ่ไม่ใหญ่ ก็ทำงานกันได้ด้วยความสบายใจ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 25 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองควรเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ชี้แนะ แนะนำ ให้แนวคิด ไม่ใช่มาใน
ลักษณะกำกับต้องทำแบบนี้แบบนั้น แล้วผู้ปกครองต้องระลึกว่าโรงเรียน ไม่ใช่ของ
ครูเท่านั้น การที่นำบุตรหลานเข้ามาเรียน ผู้ปกครองน่าจะเข้ามาเอื้ออาทร ดูแล รับผิดชอบ
ร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนเหมือนกับเรา”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 19 ก.พ.46)

“อยากให้เป็นอย่างอื่น ไม่ใช่เอาแต่ใจตัวเอง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าสิทธิของตัวเองเป็นอย่างไร
ไม่มาทำเกินให้ความเคารพครูบ้างในฐานะที่สอนลูกเขา ต้องมีเหตุมีผลยอมรับความ
เป็นจริงนึกถึงลูกคนอื่น ๆ ด้วย...ผู้ปกครองไม่ควรมาก้าวก่ายการบริหารภายใน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

“เรื่องการเรียนรู้การสอน การวัดผลของครูผู้ปกครองไม่ควรเข้ามาแทรกแซง”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 25 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองต้องรู้บทบาทของตัวเองอย่างชัดเจน ว่าการเข้ามานั้นมาช่วยครูในการให้
ข้อมูลรับฟังแลกเปลี่ยนกับครูเพื่อร่วมกันดูแลนักเรียน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 28 ก.พ.46)

3. วิธีการทำงาน

สิ่งที่สำคัญที่ต้องทำคือในการทำงานร่วมกันคือ การปรับความคิดและความรู้สึก
ของแต่ละฝ่ายทั้งครูและผู้ปกครองที่มาจากประสบการณ์เดิมในลักษณะที่คอยแต่จ้องจับผิดกัน
ไม่กล้าว่าโทษว่าใครถูกใครผิด แล้วการทำงานทุกอย่างจะไม่มีปัญหา จากนั้นควรตั้งต้นการ
ทำงานที่ตัวนักเรียน ผู้ปกครองและครูร่วมกันปรึกษาหารือสภาพของนักเรียนในแต่ละห้อง จากนั้น
จึงวางแผนว่าจะส่งเสริม ป้อนกันและแก้ไขนักเรียนอย่างไร โดยใช้กิจกรรม/โครงการลักษณะใด
เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ การดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการที่ร่วมกัน
กำหนดขึ้นควรประสานงานกันระหว่างผู้ปกครองและครูโดยมีผู้ปกครองเป็นหลักในการทำงาน ทั้ง
นี้ก่อนการที่จะลงมือดำเนินการควรที่จะสื่อสารให้ทั้งครูและผู้ปกครองทราบโดยทั่วกัน เมื่อดำเนินการ
แล้วเสร็จสรุปผลเพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อเผยแพร่และเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุง
พัฒนาการดำเนินงานต่อไป

“ต้องเริ่มที่ความรู้สึก ทำให้ความรู้สึกเปลี่ยน ต้องปรับความคิด แล้วการทำงานน่าจะ
จะไปด้วยกันได้ดี ไม่คอยแต่จ้องจับผิด เมื่อปรับความคิดซึ่งกันและกันได้การทำงาน
ไม่น่าจะเป็นปัญหาใหญ่ แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างมี ego ไม่มีใครยอมใครทุกคนมี

ศักดิ์ศรีกันหมด ขึ้นเหนือกว่าเธอ หากเป็นแบบนี้ไม่ว่าเอา doctor ที่มีหลักการแค
ไหนมาพูดมาทำ workshop แต่คนปฏิบัติไม่เปลี่ยนความคิดก็ไม่มีประโยชน์”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค.46)

“มันต้องทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน ปรึกษากัน เราเป็นผู้ปกครองเรารู้ว่าการที่จะ
ทำให้ลูกเชื่อฟังต้องทำให้เขาศรัทธา”

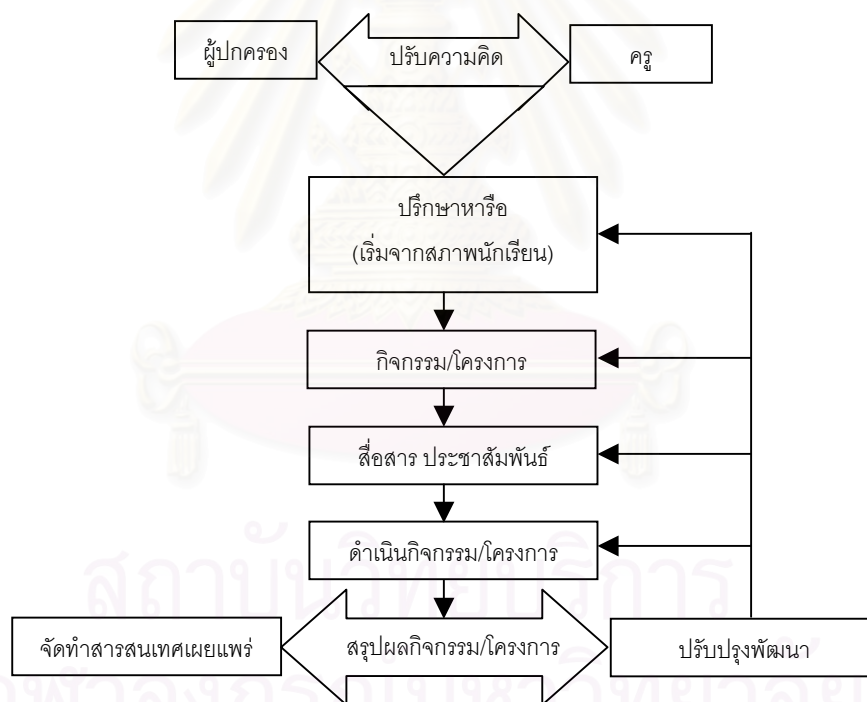
(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“แค่ทำตัวอย่างเดียวไม่พอมันต้องมีการสื่อสาร ต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและครูใน
โรงเรียนได้รับทราบอย่างทั่วถึงกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค.46)

แนวคิดในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา
สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 5.3

แผนภาพที่ 5.3 แนวคิดในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิด

แนวคิดในการทำงานแบบหุ้นส่วนเพื่อพัฒนานักเรียนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและ
ครูโรงเรียนกรณีศึกษา เกิดจากปัจจัยสำคัญ ดังนี้

เจตคติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อแนวคิดในการทำงานแบบหุ้นส่วนในการจัดการศึกษา คือ เจตคติ หากทั้งผู้ปกครองและครูมีเจตคติที่ดี เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กอย่างแท้จริง กล่าวคือครูเห็นว่าการเข้ามาของผู้ปกครองเป็นเรื่องจะทำให้การพัฒนานักเรียนมีประสิทธิภาพพอควรที่จะส่งเสริม ผู้ปกครองเห็นว่าหน้าที่จัดการศึกษาจะละทิ้งให้เป็นภาระของโรงเรียนและครูเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ ผู้ปกครองต้องสละเวลาเข้ามาช่วยกันพัฒนา

“การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ ทักษะ ทักษะคน มีคุณธรรม และมีความสุข ซึ่งการเรียนการสอนดังกล่าวมิใช่เป็นภาระของโรงเรียนและครูเท่านั้น หากแต่ตัวนักเรียนและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมมือ ร่วมพลังกัน จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์”

(วิเคราะห์เอกสารโครงการระดับ ม.2, 17 ก.พ.46)

“รู้สึกเหมือนที่นี้เป็นบ้านของเรา เวลาได้พานักเรียนไปแข่งขันอะไรที่ไหนก็ลุ้น เขาชนะมากก็รู้สึกภูมิใจไปกับเขาด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 24 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองต้องระลึกว่า โรงเรียนไม่ใช่ของครูเท่านั้น การที่นำบุตรหลานเข้ามาเรียน ผู้ปกครองน่าจะเข้ามาเอื้ออาทร ดูแล รับผิดชอบ ร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน เหมือนกับเรา ต้องเข้ามาพูดคุยปรึกษาหารือกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 19 ก.พ.46)

“โรงเรียนเป็นส่วนจำลองของสังคม ผู้ปกครอง พ่อแม่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ทั้งสองฝ่ายต้องรู้จักผ่อนผันผ่อนยาว ปรับตัวเข้าหากัน จะมองว่าใครถูกใครผิดไม่ได้ เรื่องเจตคติเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปรับเข้าหากัน การร่วมงานกันไม่ใช่บนฐานความต้องการของใครฝ่ายเดียว”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

เจตคติที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต้องใช้เวลาและการสนับสนุนอื่น ๆ อันประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในแวดวงการศึกษามากมาย โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โรงเรียนจะดำเนินการจัดการศึกษาเพียงลำพังไม่ได้จำเป็นต้องร่วมมือกับหลายฝ่ายโดยเฉพาะผู้ปกครอง และในส่วนของผู้ปกครองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายทางการศึกษาได้เปิดโอกาสให้มีหน้าที่และสิทธิ

ในการเข้ามาจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาบุตรหลานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเอง

“ในยุคปัจจุบันเรื่องของการจัดการศึกษา โรงเรียนจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน ชุมชนที่ใหญ่และสำคัญที่สุดคือผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองเข้ามาช่วยกันพัฒนา การพัฒนามีหลายด้านที่สำคัญคือด้านนักเรียน ผู้ปกครองเป็นฝ่ายที่เข้ามาประสานมือกับโรงเรียนในการช่วยกันดูแลนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเรียน เรื่องของกิจกรรม อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้า ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาที่ได้กำหนดไว้แล้ว สิ่งเหล่านี้สำคัญ”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“เราเข้ามาตาม กฎหมายปฏิรูป มาเพื่อช่วยกันพัฒนาลูกหลาน ช่วยให้ได้เรียนรู้ในชีวิตจริง อย่างเราพาเด็ก ม.ต้นไปดูที่ สวทช เพื่อให้เด็กได้ไปดูการทำงานจริง ๆ ของนักวิทยาศาสตร์ ปกติจะมีแต่เด็ก ม.ปลายไปดูแต่เราเห็นว่าหากรอให้โตก็สายเสียแล้วเราก็อ้างกฎหมายนี้แหละซึ่งเขาก็อนุญาต”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองจำเป็นต้องเข้ามาแล้วเพราะมันเป็นกฎหมาย ต่อไปก็ต้องร่วมงานกันขนาดร่างกฎระเบียบเลย เช่นลงโทษนักเรียนทำอย่างไร”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 12 ก.พ.46)

2. การสร้างความตระหนักและความเข้าใจ

การสร้างความตระหนักในบทบาท สิทธิหน้าที่ของผู้ปกครองที่จำเป็นต้องเข้ามาดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับคณะครู-อาจารย์ในโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนกรณีศึกษาได้เห็นถึงผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย จึงได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ฝ่ายปกครองได้ร่วมกับคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนกรณีศึกษา ดังนี้

จัดการประชุม

จัดให้มีทั้งในระดับโรงเรียนและห้องเรียนเพื่อชี้แจงนโยบาย แผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง และแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน

“มีประชุมผู้ปกครองเทอมละ 1 ครั้ง แต่ถ้าหากมีเรื่องอะไรเป็นพิเศษก็จะนัดประชุมกับที่ปรึกษาต่างหาก”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 18 ก.พ.46)

“แต่ก่อนมีประชุมเทอมละ 1 ครั้ง แต่เดี๋ยวนี้มี 2-3 ครั้ง เปิดเทอมมาโรงเรียนจะจัดประชุมแจ้งเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 24 ก.พ.46)

“โดยส่วนตัวจะรู้และทราบตลอด เท่าที่ดูอาจารย์พยายามติดต่อพูดคุยกับผู้ปกครองให้ช่วยกันดูแลนักเรียนเสมอ จะเห็นบ่อย ๆ ว่าที่ปรึกษาจะติดตามเรื่องการเรียนรู้ในห้องที่ลูกชายเรียนอยู่ ประชุมทุกเทอม ปีนี้มาประชุม 2-3 ครั้ง อาจารย์จะบอกว่าควรทำอะไร”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 26 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองเป็นกรรมการห้องเรียนระดับของพี่ พี่อยู่ ม.3 เป็นมาตั้งแต่ตอนพี่อยู่ ม.1 แล้ว คุณแม่มาประชุมทุกครั้ง”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 26 ก.พ.46)

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจ ปรึกษาหารือกำหนดทิศทางการทำงานในแต่ละระดับ จัดขึ้นตามความต้องการและสภาพความพร้อมของแต่ละระดับ ดังเช่น การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ บทบาทของกรรมการผู้ปกครองเพื่อพัฒนาลูกกรรกร่วมกับโรงเรียน

“เนื่องจากคณะกรรมการผู้ปกครองนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งเป็นตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากบรรดาผู้ปกครองแต่ละห้องมีความตระหนักดีว่า การที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของโรงเรียนสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนในระดับชั้นได้เต็มทีนั้น จำเป็นที่คณะกรรมการฯ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียน และผู้ปกครองในระดับชั้นร่วมกันกับคณะครูอาจารย์ ได้ร่วมเรียนรู้เพื่อคิดค้นสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และสร้างความเป็นเอกภาพในการทำงานด้วยความสามัคคี จึงสมควรจะได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการขึ้นเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในปีการศึกษา 2545”

(วิเคราะห์เอกสารระดับ ม.2, 10 ก.พ.46)

จัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับผู้ปกครองในการพัฒนา ดูแลนักเรียนร่วมกับครูได้ดียิ่งขึ้น จัดตามความต้องการและสภาพของแต่ละระดับ โดยเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ทางหลักจิตวิทยา ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียน เช่น “เลี้ยงลูกอย่างไรห่างไกลภัยสังคม” “รู้จัก รู้ใจ ลูกวัย Teen” “ก้าวทันโลก ก้าวทันลูก” “เทคนิคพื้นฐานทางจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาแก่ลูก”

“คณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตระหนักถึงปัญหาสังคมในปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ... จึงเป็นความจำเป็นที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ไข ป้องกัน ส่งเสริมและพัฒนาให้บุตรหลานของเราเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพตามนิยามว่าด้วย ดี เก่ง สุข ซึ่งจะส่งผลให้เขาเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไปในอนาคต ดังนั้นคณะกรรมการฯ จึงได้จัดโครงการอบรมผู้ปกครองหลักสูตรเทคนิคพื้นฐานทางจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาแก่ลูกขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีทักษะพื้นฐานในการสื่อสารที่มีคุณภาพและมีทักษะพื้นฐานในการช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระส่วนหนึ่งของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่เด็กและเยาวชนต่อไป ”

(วิเคราะห์เอกสารโครงการระดับ ม.1, 13 ก.พ.46)

สื่อสิ่งพิมพ์

การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์มีหลายรูปแบบ ทั้งวารสารของโรงเรียนที่จัดทำในภาพรวมของโรงเรียน ภาคเรียนละ 2 ฉบับ และยังจัดทำในรูปแบบของจดหมายข่าวในนามของสมาคมผู้ปกครองและครูฯ เพื่อแจ้งข่าวสารเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังมีสื่อประชาสัมพันธ์ของแต่ละระดับที่จัดทำขึ้นเพื่อสื่อสารข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจกันในระดับอีกด้วย

“กรณีแผ่นพับใบปลิว แจ้งข่าวสารให้ทราบบทบาทผู้ปกครอง จะทำในรูปแบบของเครือข่ายผู้ปกครองแต่ละระดับชั้นหรือห้องเรียน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 25 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองมาประชุมตอนต้นเทอม ทราบเรื่องคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เพราะมีการทำทำเนียบแจกนักเรียนไปให้ผู้ปกครอง”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 18 ก.พ.46)

“พ่อแม่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครองเพราะรู้ตัวว่าไม่มีเวลา เขางานยุ่ง พ่อแม่จะทราบข่าวคราวกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของทางโรงเรียนจากวารสาร บางทีก็เป็นเอกสารแจ้ง แล้วก็มีสารของระดับ ม.2”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 24 ก.พ.46)

“สมาคมฯ เป็นตัวกลางสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เรามีจุดสื่อสารสื่อสัมพันธ์เป็นการบอกข่าวสารกับครูและผู้ปกครองเพิ่มขึ้นเพราะวารสารของโรงเรียน นานกว่าจะออก เทอมละ 2 ฉบับ นอกจากนั้นก็ยังมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ แล้วก็มีปิดประกาศที่หน้าห้องสมาคมฯ และ ช่องทางที่ 4 มีผู้รับฟังความคิดเห็น”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค.46)

นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งศูนย์ผู้ปกครองสัมพันธ์ โดยการดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นโครงการที่มุ่งหวังการติดต่อ ติดตามความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านกิจกรรมของสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียนตลอดจนประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อมูลอันจำเป็นต่าง ๆ โดยมีสำนักงานประสานงานโดยเฉพาะในบริเวณโรงเรียน

3. ความรักและความห่วงใย

ความรักและความห่วงใยของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลาน และ ครู-อาจารย์มีต่อศิษย์ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันประสบความสำเร็จ เพราะต่างมีบุคคลที่ต้องรักและเป็นห่วงคนเดียวกันจึงต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ

“ปัญหาสังคมในปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ รวมทั้งปัญหาความก้าวร้าวรุนแรง เหล่านี้ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนอันเป็นบุตรหลานที่รักของเรา... จึงเป็นความจำเป็นที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ไข ป้องกัน ส่งเสริมและพัฒนาให้บุตรหลานของเราเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพตามนิยามว่าด้วย ดี เก่ง สุข ซึ่งจะส่งผลให้เขาเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไปในอนาคต ”

(วิเคราะห์เอกสารโครงการระดับ ม.1, 13 ก.พ.46)

“เรามองว่าครูอาจมองบางจุดได้ไม่ครบเหมือนพ่อแม่ อย่างเก่งดีมีสุข เราต้องการ ให้เป็นประโยชน์กับสังคมกับผู้อื่นด้วย ปิดเทอมมาลงชื่อไปทำประโยชน์ อ่านหนังสือให้เด็กตาบอดหรืออ่านแล้วพิมพ์ใส่แผ่นดิสก์ ซึ่งครูอาจไม่มีเวลาพอที่จะทำตรงนี้ เราอยากกระตุ้นไม่ใช่ให้เด็กเรียนอย่างเดียว หรืออย่างค่ายพ่อแม่ลูกที่จัดขึ้นเพื่อให้ได้มีโอกาสได้สื่อความรู้สึกถึงกันช่วยกันจัดกิจกรรมที่ไม่ใช่เรียนอย่างเดียว”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“เราประชุมปรึกษากันมองเห็นว่าทุกวันนี้ปัญหาถึงวิงก็ตามไม่ทัน ต้องหาทางป้องกันไม่ให้เกิด เริ่มให้เด็กเขาได้เห็นก่อนว่าหากมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วมันเป็นอย่างไร เช่น

พาไปดูสถานพินิจ เด็กติดยา ผู้หญิงท้องแล้วผู้ชายไม่รับสารพัดปัญหา ให้เขาได้เห็นชีวิตที่ผิดพลาดแล้วมันเป็นอย่างไร”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“นี่เป็นผู้ปกครองอีก 1 รายที่ฟังทราบว่าลูกแต่งตัวออกจากบ้านแต่ไม่ได้มาโรงเรียน อาจารย์เองก็คิดว่าไม่สบายจึงไปเยี่ยมทั้งผู้ปกครองและครูจึงทราบว่านักเรียนไม่มาโรงเรียนสอบสวนได้ความว่าไปเล่นเกม ไม่ใช่เบียร์คนเดียวหรอกที่ติดเกม มันเป็นปัญหาของเด็กหลาย ๆ คนทั้งประเทศก็ว่าได้ ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนมีมากต่างกันไปมีหลายราย มีทั้งติดเกม แกล้งป่วย แกล้งเพื่อน สมาชิกชั้น มีปัญหาครอบครัว เช่น ผู้ปกครองขอมาเลี้ยงตอนแรกยังไม่รู้ เป็นเด็กเรียบร้อยพอมารู้ความจริงพฤติกรรมเริ่มเปลี่ยน หรือเด็กพ่อแม่แยกกันอยู่กับพ่อไม่ยอมพูดคุยกับแม่เพราะได้รับข้อมูลจากพ่อว่าแม่ไม่ดี หรือเด็กพ่อแม่เสียชีวิต อยู่กับปู่ย่าแก่ ๆ มาโรงเรียนหรือไม่ก็ไม่สนใจใคร ...หากเราไม่ช่วยบ้านก็ไม่ happy โรงเรียนก็ไม่ happy แล้วเด็กจะไปอยู่ตรงไหนในโลก”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 18 ก.พ.46)

“เมื่อเราต้องเลี้ยงลูกคนเดียวกัน ต้องเข้ามาช่วยกัน ต้องทำโดยสัญชาตญาณของพ่อแม่ สละเวลาบ้าง จิตใจคนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องดูแล ธรรมชาติของเด็กยิ่งซับซ้อน พูดคำน้อยกับลูกแต่ทักทาย ปรากฏตัวให้เห็นในวันสำคัญ การสัมผัสสำคัญ ในการจะหล่อหลอมให้เขามีจิตใจอ่อนโยน มีความรักที่แท้จริง ต้องร่วมมือกัน เราชักคนคนเดียวกัน ต้องมาร่วมกันเลี้ยง”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 26 ก.พ.46)

4. ประสบการณ์จากการทำงานร่วมกัน

จากการร่วมกันทำงานทำให้ผู้ปกครองและครูได้พบกับปัญหา อุปสรรค ได้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการทำงานร่วมกันของแต่ละฝ่าย จึงเรียนรู้ว่าการที่จะบรรลุเป้าหมายด้วยความราบรื่นเกิดความเข้าใจและความร่วมมือที่แท้จริงจากทั้งสองฝ่ายนั้นควรจะต้องใช้หลักการและวิธีการทำงานอย่างไร

“ครูกับผู้ปกครองต้องปรับเข้าหากัน ประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาต่างฝ่ายไม่ไว้วางใจกัน ครูมองว่าผู้ปกครองเข้าไปก้าวก่าย จึงมีบางส่วนยังไม่เปิดใจ ในขณะที่ผู้ปกครองก็ยังไม่ยอมจะตำหนิครู ส่วนมากจึงจับผิดครู การทำงานจึงมีอุปสรรค ทางฝ่ายผู้ปกครองก็ต้องเปิดใจให้กว้างว่าไม่ใช่หน้าที่ของครูฝ่ายเดียว ลดความรู้สึกเดิม ๆ ประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่ใช่ตัวตัดสินเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค.46)

“เราต้องเป็นฝ่ายเข้าหาและใกล้ชิดครู เข้าไปปรึกษาขอคำแนะนำ ส่วนในการทำงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองต้องเป็นหลักต้องช่วยกัน ครูไม่มีเวลาหรือ ว่างงาน ล้นมือ เด็กแต่ละห้องมีจำนวนมากตั้ง 50 คน น่าจะน้อยลงเหลือแค่ 25 คนด้วยซ้ำ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 23 มี.ค.46)

“ถ้าเราไปวางมาตรการต่าง ๆ เอาไว้ไม่เกิดประโยชน์ ถ้าเราเป็นฝ่ายกำหนดผู้ปกครอง จะ Anti แต่ควรวางหลักการไว้แล้วให้ทั้งสองฝ่ายเข้ามาช่วยกันคิดว่าทำแบบไหนดี เหมาะหรือไม่ ควรหรือไม่ เขาจะมีความพอใจ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

1. สภาพความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา

ความเป็นหุ้นส่วนในระดับการบริหารงานของโรงเรียน

จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตามมาตรา 40 เรื่องการบริหารสถานศึกษา กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของ สถานศึกษา จากกฎหมายดังกล่าวทำให้มีการจัดทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (รายละเอียดในภาคผนวก ๑) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทาง ด้านการบริหารงานของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2545 โรงเรียนกรณีศึกษาได้จัดตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ ทรงคุณวุฒิ ประเภทละ 2 ท่าน ตามระเบียบกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาประชุมอย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง จากการศึกษาเอกสารรายงานการประชุมพบว่า ในภาคเรียนที่ 2 มีการประชุม รวม 2 ครั้งคือช่วงต้นภาคเรียน วันที่ 31 ต.ค.45 และช่วงปลายภาคเรียน วันที่ 10 ก.พ.46 โดยใช้ เวลาหลังราชการประชุม เรื่องที่ทำการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเรื่องการวางแผนและติดตามการ ดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร การปรับโครงสร้าง หลักสูตร การวัดและประเมินผลตามหลักสูตร และทบทวนปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนรวมทั้งหา แนวทางในการแก้ไข

“ตัวอย่างการพิจารณาปัญหาของโรงเรียนเรื่องการสอนภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ ชาวต่างประเทศที่โรงเรียนต้องจ่ายค่าจ้างสอนเกินงบประมาณที่ได้ จึงมีการเสนอแนว

ทางแก้ไขปัญหาคือ 1) ควรให้ผู้ปกครองทำประชาพิจารณ์ในเครือข่ายผู้ปกครองว่า ยินดีให้บุตรหลานเรียนเสริมภาษาอังกฤษเพื่อป้องกันการเกิดปัญหา 2) ให้โรงเรียน ทำแบบสอบถามนักเรียนว่าเห็นด้วยหรือไม่กับการเรียนเสริมจากอาจารย์ชาวต่างประเทศในภาคเรียนที่ 1 และนำผลการประเมินติดบอร์ดให้เห็นผลการประเมินชัดเจน และในแบบประชาพิจารณ์ควรมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งลงชื่อให้ชัดเจน 3) ให้แยกบัญชีเงินค่าเรียนภาษาอังกฤษ โดยทำเป็นบัญชีเครือข่ายผู้ปกครอง”
(วิเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา, 10 ก.พ.46)

ถึงแม้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นคณะบุคคลที่คอยกำหนดแนวดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนแต่ไม่ได้กระทำที่เรียกว่า “สั่งการ” แต่การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย แผนกลยุทธ์ในระดับองค์กรเกิดขึ้นจากการรับฟังเสียงของ ผู้ปกครอง คณะครู-อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

“ในส่วนของ การกำหนดนโยบายเรามีการสัมมนากัน 3 วัน เชิญผู้ปกครองมาด้วย เครือข่ายผู้ปกครองทั้ง 6 ระดับเขาเลือกกันมาเอง เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นอาจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ ท่านก็ มาช่วยแนะนำเสนอความต้องการของผู้ปกครองว่าอยากได้อะไรต้องการอะไร”
(สัมภาษณ์อาจารย์ฝ่ายแผนงาน, 25 ก.พ.46)

ความเป็นหุ้นส่วนในระดับการปฏิบัติงานของโรงเรียนกรณีศึกษา

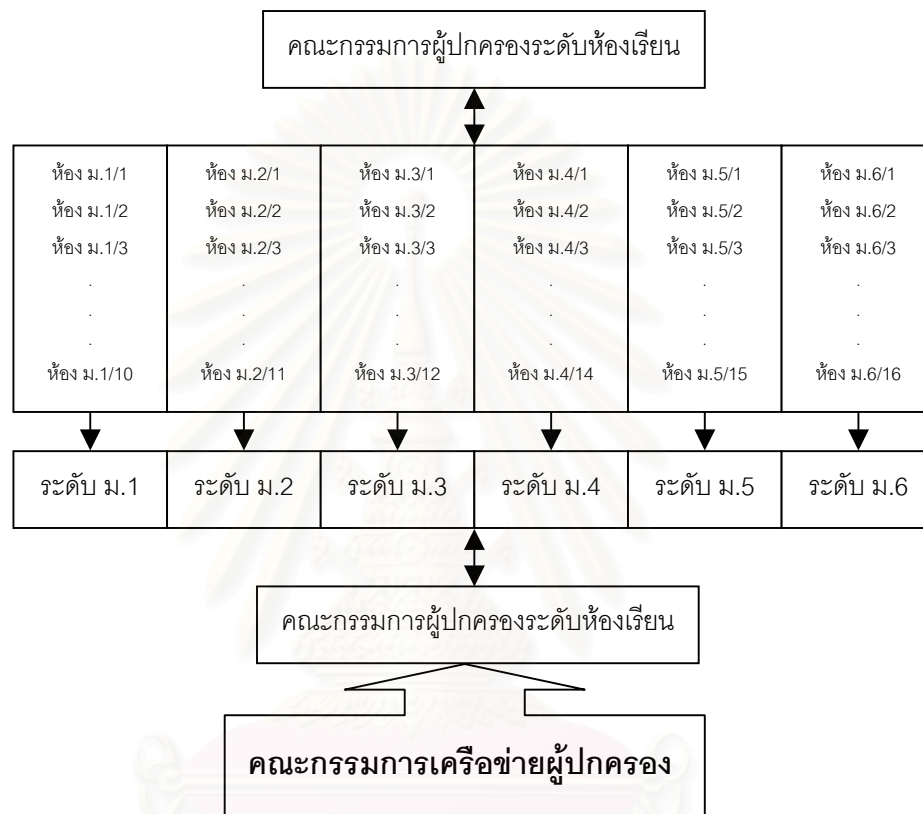
คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูของโรงเรียนกรณีศึกษาที่ชัดเจนที่สุดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน คือความร่วมมือในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาหลายปีแต่ไม่ได้มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติออกมาอย่างชัดเจนจนกระทั่งปีการศึกษา 2545 จึงได้มีการร่างระเบียบเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนนโยบายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียกระเบียบนี้ว่า “ระเบียบเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อให้ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

ในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองจะประกอบด้วย 1) คณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียน ที่มาจากการเลือกตั้งภายในแต่ละระดับห้องเรียน จำนวนห้องเรียนละ 5 คน ดำรง

ตำแหน่งประธาน รองประธาน ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และเลขานุการ 2) คณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน มาจากประธานคณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียนทุกห้องในระดับชั้นนั้นมาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ คล้ายกับคณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียนแต่มีจำนวนมากกว่าและสามารถเพิ่มตำแหน่งต่าง ๆ ตามความเห็นของคณะกรรมการผู้ปกครองแต่ละระดับ

แผนภาพที่ 5.4 คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

“คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองแต่ละระดับมีความตั้งใจสูงในการเข้ามาช่วยเหลือ นักเรียนเมื่อไรก็ตามที่โรงเรียนมีงานกิจกรรมต่าง ๆ การสานสัมพันธ์ง่ายที่สุดแทนที่จะให้ครูบอกผู้ปกครองผ่านนักเรียน การสื่อสารจะถึงผู้ปกครองบ้างไม่ถึงบ้าง บางครั้งนักเรียนก็ลืม แต่เราบอกผ่านเครือข่ายผู้ปกครอง เขามีกรรมการห้องละ 5 คน 1 คนดูแลสื่อสารกับอีก 10 คน มีที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อกัน การทำงานจึงง่ายขึ้น”
(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“ระบบเครือข่ายผู้ปกครองในรูปของคณะกรรมการห้องเรียน ห้องเรียนละ 5 คน มาจากการเลือกตั้งของห้องเรียนนั้น ๆ ประธานทุกห้องในแต่ละระดับจะต้องเข้าไปเป็นคณะกรรมการระดับชั้นเรียนแล้วเลือกกรรมการ 1 ท่านเป็นประธาน แต่ละระดับจะเสนอกิจกรรม/โครงการ ที่ร่วมกันคิดขึ้นเสนอโรงเรียน อาจทำในภาพรวมของระดับชั้น หรืออาจเป็นห้องเรียนหรือเป็นกลุ่มก็ได้”
(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“ทำงานในรูปของคณะกรรมการ ชั้นแรกเลือกกรรมการก่อน มีวาระ 3 ปี คณะกรรมการระดับชั้นที่มาจากทุกห้องมาทำงานร่วมกัน คิดวางแผนทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ อาจทำเป็นห้อง เป็นระดับ คิดมาแล้วเสนอคณะกรรมการ”

(สัมภาษณ์อาจารย์หัวหน้าระดับ, 27 ก.พ.46)

สมาคมผู้ปกครองและครู

อีกองค์กรหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปด้วยดี คือ สมาคมผู้ปกครองและครูมีบทบาท ดังนี้

1. สนับสนุนนโยบายของโรงเรียน
2. สนับสนุนทรัพยากรและเงินทุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ตรวจสอบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและพัฒนากิจกรรมของโรงเรียน
4. ให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน
5. สนับสนุนให้ผู้ปกครองและครูร่วมมือกันเพื่อการศึกษาและสวัสดิภาพของนักเรียน
6. สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถโดยเปิดโอกาสให้เพิ่มพูนความรู้

และประสบการณ์

7. ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจรรยาบรรณตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
8. ประสานงานระหว่างประชาชนทั่วไปกับโรงเรียนเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน

กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่สมาคมฯ เข้ามาเกี่ยวข้องมักจะพบว่า เกี่ยวข้องกับการเข้ามาให้ความสนับสนุนในรูปของการให้งบประมาณสนับสนุนเสมอ กล่าวคือ สมาคมฯ จะเป็นองค์กรหลักในการระดมทุนเพื่อนำมาสนับสนุนการดำเนินงานที่ไม่สามารถเบิกจ่ายจากระบบราชการได้แต่มีความจำเป็นในการจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน การระดมทุนของสมาคมฯ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง คือการจัดทอดผ้าป่าการศึกษา เพื่อนำรายได้มาพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อนักเรียน ลักษณะของการให้ความสนับสนุนของสมาคมฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. งานสร้างความสัมพันธ์ ดังเช่น การสนับสนุนการจัดพิมพ์วารสารของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน การช่วยงานกุศลต่าง ๆ การจัดพวงหรีดไปเคารพศพบิดา มารดาและครอบครัวของครู-อาจารย์ คณะกรรมการสมาคมฯ และนักเรียน

2. มอบทุนการศึกษา ดังเช่น การให้ทุนนักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี กีฬาเด่น และนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน การให้ทุนนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามโครงการพ่อแม่อุปถัมภ์ โดยร่วมมือกับโรงเรียนในการคัดเลือกนักเรียนและประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อหาผู้ร่วมอุปถัมภ์นักเรียน

3. สนับสนุนกิจกรรม/โครงการด้านการส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังเช่น การสอนเสริมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย โครงการปลอด 0 ร มส. สนับสนุนค่าใช้จ่ายการแข่งขันกีฬา การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา

4. สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง บำรุง ซ่อมแซม และค่าน้ำมันรถ ดังเช่น ปรับปรุงอาคารสถานที่ ค่าแรงทำความสะอาดห้องนํ้านักเรียน

5. สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

“งานที่ทำตอนมาที่นี่คือทอดผ้าป่าการศึกษาในนามของสมาคมผู้ปกครองและครู ก็ใช้ การสานต่อทางเครือข่ายผู้ปกครองบอกผ่านประธานระดับ ซึ่งก็เป็นประธานของ สมาคมฯ ด้วย ขยายไปยังกรรมการระดับ ระดับต่อไปห้องเรียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“การเสนอกิจกรรม/โครงการก็จะมีอยู่ 2 หน่วยงานหลัก คือเครือข่ายผู้ปกครองและ สมาคม ผู้ปกครองและครู ก็เสนอผ่านมาที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการแล้วก็ผู้บริหาร หรือหาก เป็นเรื่องหนักหนาก็เข้าที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา มีช่องทางในการเข้ามา อยู่แล้ว การประสานความร่วมมือจะยุติที่เครือข่าย สมาคมฯระดับหนึ่ง สุดท้ายที่คณะกรรมการสถานศึกษา”

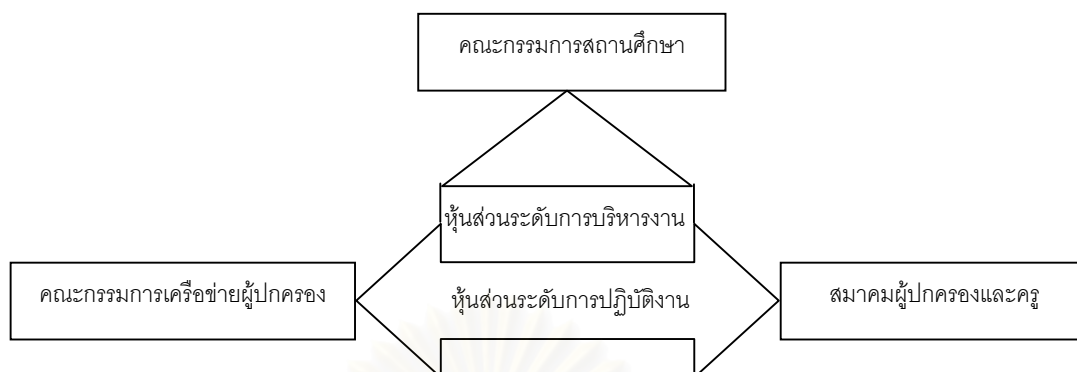
(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

“สมาคมฯให้ความสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ เพราะค่าใช้จ่ายตามรายหัวนักเรียนที่รัฐจัดให้ไม่เพียงพอ งบฯ ที่ได้ก็นำมาใช้ได้ เฉพาะการจัดการเรียนการสอนปกติ พวกอุปกรณ์ใหม่ ๆ สื่อต่าง ๆ ไม่ได้รับการ สนับสนุนเท่าที่ควร เงินก็เก็บไม่ได้เหมือนในอดีต สมาคมฯจึงต้องช่วยสนับสนุน นี่ คือบทบาทหลัก อีกประการหนึ่งคือ เป็นตัวกลางระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ซึ่ง ในโรงเรียนจะมีการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง การจัด กิจกรรมก็จะมี 3 ส่วนด้วยกัน คือ 1) กิจกรรมที่จัดกันเป็นห้อง เช่นงานสังสรรค์กิน เลี้ยงปีใหม่ 2) จัดในระดับ เช่น จัดสอนเสริม แล้วแต่ว่าจะคิดจัดกิจกรรมอะไรกัน มี งบประมาณดำเนินการให้ระดับละ 15,000 บาท 3) กิจกรรมที่สมาคมฯดำเนินการเอง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการสมาคมฯ, 22 มี.ค.46)

ลักษณะความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและทางโรงเรียนจึงสามารถสรุปได้ว่า มีการประสานสัมพันธ์กัน 2 ระดับ โดย 3 องค์กรหลัก คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหุ้น ส่วนในระดับนโยบาย และ หุ้นส่วนในระดับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นผู้วางแผนและดำเนินกิจกรรม 2) สมาคมผู้ปกครองและครู เป็นผู้ระดมทุนและให้การ สนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงาน แสดงความเป็นหุ้นส่วนได้ดังแผนภาพที่ 5.5

แผนภาพที่ 5.5 ลักษณะความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนกรณีศึกษา

2. ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานด้วยการทำงานแบบหุ้นส่วนอยู่ในรูปแบบของกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียน 2) กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ปกครอง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษา ร่วมกับทางโรงเรียน ผลจากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปกิจกรรม/โครงการแต่ละประเภทได้ ดังนี้

กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ และผู้ปกครองในระดับชั้นต่าง ๆ ได้ร่วมกันพัฒนากิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน โดยอาจจัดในภาพรวมของระดับชั้น หรือห้องเรียน สามารถสรุปลักษณะและตัวอย่างกิจกรรม/โครงการของแต่ละระดับ ดังนี้

1. ทักษะศึกษา

ผู้ปกครองและครู-อาจารย์ แต่ละระดับชั้นประสานงานกับหน่วยงานภายนอกจัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เมื่อมีกิจกรรมหรือนิทรรศการของแต่ละหน่วยงานที่น่าสนใจเป็นการเพิ่มประสบการณ์เปิดโลกทัศน์ให้กับนักเรียน

“ตัวอย่างรายการพานักเรียนไปทัศนศึกษาในรอบปีการศึกษา 2545 มีดังนี้ ระดับ ม.2 1) ชมงานเสมา'45 เปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐานและสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 19 2) เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และสวนสนุก dream world ระดับ ม.3 จัดทัศนศึกษาในวันเด็กที่โรงเรียนนายร้อย จปร. ระดับ ม.4 จัดทัศนศึกษา ณ อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า หวังภาอ ประจวบคีรีขันธ์ และน้ำตกไทรโยค กาญจนบุรี”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

2. ส่งเสริมช่วยเหลือทางวิชาการ

ผู้ปกครองและครูร่วมกันจัดกิจกรรมประเภทสอนเสริม ทบทวนบทเรียน โดยการขอความร่วมมืออาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน นอกจากนั้นยังเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ในแต่ละสาขาวิชามาเป็นครูอาสาสมัคร

“ตัวอย่างการดำเนินงานมีดังนี้ ระดับ ม.1 ดูแลนักเรียนเรื่องการส่งงานตามที่อาจารย์มอบหมายในแต่ละรายวิชา ระดับม.2 จัดโครงการทบทวนบทเรียนเพื่อลูกรัก และโครงการปรับพื้นฐานคณิตศาสตร์เพื่อลูกรัก ระดับ ม.3 จัดโครงการสอนพิเศษวิชาคณิตศาสตร์ ระดับ ม.4 จัดกลุ่มเพื่อนติวเพื่อน วิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และภาษาอังกฤษ”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

3. แนะนำอาชีพ

ผู้ปกครองและครูร่วมกันประสานงานกับบุคคลที่ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ กัน ซึ่งโดยส่วนมากเป็นผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้มาบอกเล่าประสบการณ์การทำงาน และการเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับตนเองในอนาคต

“ตัวอย่างการดำเนินงานมีดังนี้ ระดับ ม.2 จัดโครงการบอกกล่าวเล่าประสบการณ์อาชีพครั้งที่ 1 เป็นการเชิญชวนให้นักเรียนเข้าร่วมฟังและสอบถามปัญหาที่นักเรียนสนใจใคร่รู้ ทั้งในเรื่องการเตรียมตัวก่อนสมัครเรียน การเรียนและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ จากบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ อย่างกันเอง เช่น กว่าจะเปิดคุณหมอสถาปนิก วิศวกร และมัณฑนากร มาพูดคุย ระดับ ม.3 จัดโครงการแนะนำแนวการศึกษาต่อทั้งในสายอาชีพและสายสามัญ รวมถึงการเลือกแผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

4. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

นอกจากเก่ง ดี มีสุข แล้ว ผู้ปกครองและครูยังต้องการให้นักเรียนรู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์กับผู้ที่ด้อยโอกาส และเป็นการสอนนักเรียนให้เห็นถึงความโชคดีของตนเองที่มีโอกาสดีกว่าผู้อื่น พร้อมทั้งให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ของผู้ที่ดำเนินชีวิตผิดพลาด

“ตัวอย่างการดำเนินงานมีดังนี้ ระดับ ม.2 จัดกิจกรรมอดเสียดเสียด ไล่เทปแต่เธอ ผู้พิการทางสายตา เยี่ยมเด็กที่สถานพินิจ ระดับ ม.4 เยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านพักคนชราบางแค และทุกระดับมักจะจัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารเด็กที่บ้านเด็กอ่อนพญาไท”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

5. มอบทุนการศึกษา

จัดสรรทุนการศึกษาให้นักเรียนเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในโรงเรียน
กรณีศึกษาส่วนหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายของบุตรหลาน

“ตัวอย่างการดำเนินงานมีดังนี้ สมาคมผู้ปกครองและครูประสานงานกับทางโรงเรียน
โดยอาจารย์ฝ่ายแนะแนวจัดโครงการพ่อแม่อุปถัมภ์ มอบทุนให้นักเรียนจำนวนทุน
ละ 3,600 บาท ต่อปี จ่ายเป็นรายเดือน เดือนละ 400 บาท ในปีการศึกษา 2545 มี
นักเรียนในโครงการทั้งสิ้น จำนวน 52 คน ระดับ ม.3 จัดมอบทุนโดยใช้งบประมาณ
ที่มีผู้ปกครองบริจาคเพื่อโครงการสอนพิเศษคณิตศาสตร์แล้วมีเงินส่วน
เหลือจึงให้เป็นทุนแก่นักเรียนในระดับชั้น ม.3 ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทุนละ 2,000
บาท จำนวน 10 ทุน”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้นและเอกสารของสมาคมฯ, 13 ก.พ.46)

6. เสริมสร้างทักษะชีวิต

ผู้ปกครองและครูมีความเห็นว่าการดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัย
มีความจำเป็นสำหรับนักเรียน จึงได้จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนได้มีความรู้และ
ทักษะในดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน

“ตัวอย่างการดำเนินงานมีดังนี้ ระดับ ม.1 จัดบรรยายเรื่อง EQ ให้กับนักเรียน
ระดับ ม.2 จัดโครงการบรรยายพิเศษ เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ในวัยรุ่น โครงการห้องพลังใจ
และสายด่วนเติมพลังใจในรั้วสามเสน เป็นบริการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแก้ไขเชิง
จิตวิทยาแก่นักเรียนที่มีปัญหาในเบื้องต้น ส่วนนักเรียนทั่วไปมีบริการทดสอบบุคลิก
ภาพและความถนัด การผ่อนคลายความเครียดโดยการทดสอบจากโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ ระดับ ม.4 จัดโครงการส่งเสริมศิลปะป้องกันตัว กิจกรรมพัฒนาความ
ฉลาดทางอารมณ์และสังคม โดยการฝึกมารยาทการรับประทานอาหารแบบตะวันตก
ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ และการเสริมสร้างทักษะชีวิตและพัฒนาสัมพันธภาพ”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

นอกจากนั้นครูและผู้ปกครองยังร่วมกันจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น
จัดงานวันพ่อ วันแม่ เพื่อระลึกถึงบุญคุณของบุพการี มอบใบประกาศให้นักเรียนในวันเกียรติยศ
จัดงานในวันสำคัญทางศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ จัดเลี้ยงอาหารนักเรียนในงานวันเด็ก ปีใหม่ และ
เทศกาลอื่น ๆ

ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ

จัดเลี้ยงอาหารนักเรียน
ในวันเด็กโดยผู้ปกครองแต่ละ
ระดับชั้นจัดเตรียมทำอาหาร
มาเอง

ตอบปัญหาชิงรางวัล
และเลี้ยงอาหารนักเรียนใน
วันครบรอบ 1 ปีห้องพลังใจ

จัดพิธีทำบุญตักบาตร
ในวันขึ้นปีใหม่โดยนักเรียน
นำอาหารมาร่วมกันถวาย
แด่พระสงฆ์

“วันพ่อวันแม่ ผู้ปกครองเข้ามาร่วมมาก วันเกียรติยศที่จัดให้นักเรียนที่สร้างชื่อเสียง
พ่อแม่เขาก็อยากมาดูลูกประสบความสำเร็จได้รับใบประกาศ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ปกครอง

กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ปกครอง มีการจัดทั้งในระดับภาพรวมของโรงเรียน
และจัดร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองในระดับชั้นต่างๆ โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็น
หุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน ลักษณะของการจัดกิจกรรมครอบคลุมกิจกรรมที่
ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนทั้ง 6 ประเภท และในแต่ละประเภทมีกิจกรรมย่อยๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้าน

ผู้ปกครองและครูมีความตระหนักว่าครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุข สมาชิกในครอบครัวต้องมีความรัก ความเข้าใจกัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวต้องเข้าใจความต้องการของบุตรหลาน ในทางกลับกันบุตรหลานก็ต้องรับรู้ถึงความห่วงใยเอื้ออาทรที่คนรอบข้างมอบให้ จึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยการจัดค่ายสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานให้ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้ทำ ความรู้จักเพื่อน ๆ ต่างครอบครัวเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจและความคุ้นเคยทั้งผู้ปกครองและนักเรียน ทั้งนี้ทำให้ผู้ปกครองได้รู้จักกับผู้ปกครองและเพื่อนของบุตรหลานนำไปสู่การดูแลที่ใกล้ชิดจากการมีเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็ง

“ตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมมีดังนี้ ระดับ ม.1 จัดงานพบปะสังสรรค์ วันครอบครัว โดยจัดแต่ละห้อง ตั้งชื่องานต่าง ๆ กันไป เช่น Family day ม.1/1 วันครอบครัวอบอุ่น ม.1/2 วันครอบครัวแข็งแรง ม.1/4 วันพบปะสังสรรค์ ม.1/7 ระดับ ม.2 จัดกิจกรรม ค่ายครอบครัวสามเสน'45 จัดเดินทางไปพักแรมที่เขาค้อใหญ่ เป็นกิจกรรมสืบเนื่องมาจากระดับ ม. 1 กิจกรรมค่ายประกอบด้วย กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ เดินป่าอนุรักษ์ สัมผัสกับธรรมชาติ นันทนาการ เยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

1.2 การเสริมสร้างความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดู การที่ผู้ปกครองจะมีความสามารถดูแลบุตรหลานให้เติบโตเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยาเพื่อการให้ปรึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้านที่อบอุ่นช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีพร้อมจะเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

“ตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมมีดังนี้ ระดับ ม.1 จัดโครงการอบรมผู้ปกครองหลักสูตร เทคนิคพื้นฐานทางจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาแก่ลูก ระดับ ม.2 จัดโครงการสัมมนา บทบาทผู้ปกครองเพื่อพัฒนาลูกกร่วมกับโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ร่วมกันเรียนรู้ เข้าใจสภาวะการณ์ของลูกวัยรุ่น ร่วมกันพัฒนาแผนกิจกรรมเพื่อดำเนินการร่วมกับโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ลูก ๆ ผลจากการสัมมนานอกจะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้และเข้าใจความต้องการของบุตรหลานมากขึ้นแล้วยังได้ร่วมกันคิดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนจากความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และสภาพปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน สรุปเป็นกิจกรรม 4 ด้าน 1) ด้านการศึกษา ประกอบด้วยโครงการแนะแนว การศึกษาจากรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน จัดทบทวนและทำแบบฝึกหัด โดยอาสาสมัครนักเรียนและผู้ปกครองเป็นพี่เลี้ยง 2) กิจกรรมเพื่อสังคม

ประกอบด้วย การบำเพ็ญประโยชน์ เช่นเลี้ยงอาหารเด็กกำพร้า ทัศนศึกษานอกสถานที่เชิงอนุรักษ์ 3) กิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ อาจนิมนต์พระมาเทศน์ หรือพาไปสถานเลี้ยงคนชราปลูกฝังเรื่องความกตัญญู 4) สำนวญความต้องการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูก ระดับ ม.6 จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ ดังนี้ 1) เตรียมลูกก้าวไกล...ด้วยใจพ่อแม่ 2) การบริหารเวลาเพื่อมุ่งความสำเร็จ 3) กลยุทธ์การเลือกคณะวิชา”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร

ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูมีหลายช่องทางด้วยวิธีการที่หลากหลายหลายช่วยให้การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนมีความชัดเจนและทั่วถึงผู้ปกครองมากขึ้น โดยลักษณะการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

2.1 จัดทำระบบข้อมูลของผู้ปกครอง โดยจัดทำเป็นระดับห้องเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้จัดเก็บ เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ยังมีเบอร์โทรศัพท์ภายในของโรงเรียนทุกหมวดฝ่ายลงใน web site ของโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารให้กับผู้ปกครอง

2.2 การจัดประชุม การจัดการประชุมมีหลายรูปแบบด้วยกัน ได้แก่ 1) การประชุมผู้ปกครองทั้งโรงเรียน จัดขึ้นทุกต้นภาคเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและแนวดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบและร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ 2) การประชุมผู้ปกครองห้องเรียน (classroom meeting) มักจะจัดควบคู่กับการประชุมผู้ปกครองทั้งโรงเรียน กล่าวคือ เมื่อฝ่ายบริหารชี้แจงเรื่องต่าง ๆ จากนั้นให้ผู้ปกครองพบที่ปรึกษาเพื่อร่วมกันปรึกษาหารือวางแผนการจัดกิจกรรมของแต่ละห้อง ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว อาจมีการนัดหมายเพิ่มเติมแล้วแต่ความสะดวกและความต้องการของแต่ละห้องเรียน 3) การประชุมคณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียน 4) การประชุมคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน 5) การประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งการประชุมใน 3 รูปแบบหลังนี้เป็นการทำงานในระบบเครือข่ายผู้ปกครอง ตามระเบียบให้มีการจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ในสภาพการปฏิบัติจริงบางระดับมีการประชุมเดือนละ 2-3 ครั้ง เพื่อปรึกษาหารือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดทำจดหมายข่าวของแต่ละระดับเผยแพร่ข่าวสารทางโรงเรียนและคณะกรรมการระดับให้ผู้ปกครองรับทราบ

2.3 การเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง จัดให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแฟ้มสะสมงานของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำความรู้จักกับครอบครัวของนักเรียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2.4 เผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยมีการจัดทำ ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชั้นเรียน มีทั้งวารสาร จดหมายข่าว ลงปฏิทินปฏิบัติงานใน web site นอกจากนี้ยังมีการติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนระดับห้อง 5 คนเป็นผู้รับผิดชอบ ติดต่อกับผู้ปกครองอีก 10 คน

“โรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองมาประชุมมาคุยกันช่วงต้นเทอม เชิญมาทุกระดับผู้ปกครองใช้โอกาสนี้พบครูผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ทุกคนต้องมาในวันนี้อยู่แล้ว เราจัดให้หรือที่เรียกว่า classroom meeting จัดทุกต้นเทอม กลางเทอม ผู้บริหาร คุยนโยบายจากนั้นผู้ปกครองแยกไปพบที่ปรึกษา”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 26 ก.พ.46)

“คุยกับผู้ปกครองตั้งแต่ต้นเทอม ผู้ปกครองมาประชุมและพบอาจารย์ที่ปรึกษา เราจะถามว่าลูกแต่ละคนเป็นอย่างไร จะมีเบอร์โทรศัพท์ผู้ปกครองทุกคน แล้วก็ให้เบอร์ฯ เรากับผู้ปกครองสามารถติดต่อปรึกษาได้ตลอด”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 28 ก.พ.46)

“เรามีการทำแฟ้มระบบดูแลซึ่งสอดคล้องกับระบบเครือข่าย ให้ครูกับผู้ปกครองได้ประชุม พบปะ มีปฏิสัมพันธ์กัน ออกไปเยี่ยมบ้านบ้าง ประชุมผู้ปกครองระดับชั้นเรียน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง, 11 ก.พ.46)

“แล้วแต่กรณีบางรายก็นัดบางรายแอบไปไม่ให้รู้ตัว บางรายก็จับนักเรียนใส่รถขับไปหาผู้ปกครองด้วยกันเลย อย่างรายนี้เขาหายไป 2 วันเรานึกว่าป่วยกะว่าจะไปเยี่ยม จึงได้ไปรู้กันว่าแต่งตัวนักเรียนออกจากบ้านไปโรงเรียนแต่ไปร้านเกม”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 18 ก.พ.46)

“แทนที่จะให้ครูบอกผู้ปกครองผ่านนักเรียน บางครั้งเด็กลืมไม่บอก แต่เราบอกผ่านเครือข่ายฯ เขามีกรรมการห้องละ 5 คน 1 คนดูแลสื่อสารกับอีก 10 คน 1:10 มีที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อถึงกันเขาจะโทรบอกต่อกัน”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“ตัวอย่างการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ โรงเรียนจัดทำวารสารของโรงเรียน ภาคเรียนละ 2 ฉบับ สมาคมผู้ปกครองฯ จัดทำในรูปของจดหมายข่าวเพิ่มเติม ระดับ ม.1 จัดทำสาร ม.1 ระดับ ม.2 จัดทำจดหมายข่าวสาร..ถึงผู้ปกครอง ระดับ ม.4 จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เล่าแจ้งแถลงไข เป็นต้น”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

3. การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร

มีผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาช่วยงานในโรงเรียนกรณีศึกษา 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ช่วยงานประจำในโรงเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ งานห้องสมุด และงานสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู

3.2 ช่วยงานประจำแบบผลัดเปลี่ยนกัน ได้แก่ งานให้คำปรึกษาของห้องพลังใจ

3.3 ช่วยงานเป็นบางครั้งคราว ได้แก่ การอ่านข้อสอบให้นักเรียนพิเศษเรียนร่วม ที่พิการทางสายตา การช่วยสอนเสริมในบางรายวิชา การช่วยควบคุมนักเรียนไปทัศนศึกษา

“ตอนที่ลูกมาเข้าเรียนครั้งแรกในชั้น ม.1 ทางโรงเรียนได้จัดให้มีประชุมผู้ปกครอง มีเรื่องแจ้งให้ทราบในที่ประชุมว่าต้องการผู้ปกครองเข้ามาทำงานอาสาสมัครในงานพยาบาล เราก็คิดว่ามีด้วยหรือเรื่องตรงนี้ จากนั้นได้เข้ามาพูดคุยกับทางโรงเรียน เมื่อโรงเรียนทราบความสามารถ การศึกษาของเราซึ่งน่าจะเหมาะกับงานของห้องสมุด จึงได้เข้ามาทำงานแบบเต็มเวลาราชการ โดยที่ไม่มีค่าตอบแทน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“อย่างตอนนี้เราก็มีอาสาสมัคร อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ สอนภาษาญี่ปุ่น”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

“มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์อยู่กั้วลั้วแล้วรู้จักกับอาจารย์เลยมาช่วยทำงานได้อยู่ใกล้ชิดลูกด้วย มาช่วยได้ 1 เทอมมีอาจารย์ early กันมากขาดผู้สอนแล้ววิชาสุขศึกษาขาดอยู่ 2-3 คาบโรงเรียนจึงให้ช่วยสอนก็ไปเรียนเพิ่มเติมที่สวนดุสิต ประกาศนียบัตรบัณฑิต เรียนอยู่ปีครึ่ง”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 26 ก.พ.46)

“ห้องพลังใจเกิดขึ้นจากการทำงานของคณะกรรมการผู้ปกครองระดับ ม.1ปีการศึกษา 2544 มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมพลังกายพลังใจของผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการเล่าเรียนของนักเรียนผู้ปกครองร่วมกันจัดสร้างโดยใช้งบประมาณส่วนตัวรวมทั้งดำเนินการอบรมผู้ปกครองที่จะมาทำงานอาสาสมัครประจำที่ห้องพลังใจเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจึงส่งมอบให้โรงเรียน”

(วิเคราะห์เอกสารโครงการห้องพลังใจ, 13 ก.พ.46)

“ใกล้สอบแม่เพื่อนก็จัดการเรื่องตัวให้ เชิญรุ่นพี่จากลาดกระบังมาสอนวิทยาศาสตร์ มาสอนในคาบแนะแนว”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 26 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองบางคนเก่งก็เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 14 ก.พ.46)

4. การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน

การที่ผู้ปกครองมีความรู้ในระบบการเรียนการสอน ก้าวทันวิชาการความรู้ที่ทันสมัย ช่วยให้การพัฒนานักเรียนไม่หยุดยั้งอยู่ที่โรงเรียนเท่านั้น ผู้ปกครองสามารถกระตุ้นนักเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น ผู้ปกครองและครูได้ดำเนินการจัดกิจกรรมดังนี้

4.1 แจ้างระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้ปกครอง โดยการจัดทำคู่มือนักเรียน แจ้างกับผู้ปกครองโดยตรงในการประชุมระดับห้องเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองยังร่วมกันจัดทำสรุปสาระตามหลักสูตรใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนเผยแพร่กับผู้ปกครองด้วยกันอย่างทั่วถึง

4.2 จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ช่วงปิดภาคเรียน โดยจัดการเข้าค่ายในรายวิชาต่าง ๆ มีผู้ปกครองเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมดเองจากการเข้ามาอบรมเรียนรู้วิธีการจากครู

4.3 ศึกษาดูงานทางวิชาการ โดยผู้ปกครองแต่ละระดับชั้นจะรวมตัวกันไปชมนิทรรศการทางวิชาการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเรียนรู้ความก้าวหน้าในวงวิชาการต่าง ๆ

“ปีการศึกษานี้เป็นปีแรกที่นักเรียนชั้น ม.1 จะต้องเรียนตามหลักสูตรใหม่ ผู้ปกครองหลายท่านก็มีความกังวล โดยเฉพาะการประเมินผลการเรียนที่ต่างไปจากเดิม ทางคณะกรรมการฯ ได้จัดทำสรุปในเรื่องนี้ให้แต่ละห้องนำไปเผยแพร่”

(วิเคราะห์เอกสารระดับ ม.1, 13 ก.พ.46)

“โดยส่วนตัวจะรู้และทราบตลอด เท่าที่ดูอาจารย์พยายามติดต่อบอกให้ผู้ปกครองทราบให้ช่วยกันดูแลเสมอ จะเห็นบ่อย ๆ ว่าที่ปรึกษาจะติดตามเรื่องการเรียนรู้ในห้องที่ลูกชายเรียนอยู่”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 26 ก.พ.46)

“โครงการค่ายคณิตศาสตร์ ระดับ ม.2 ผู้ปกครองมาช่วยกันจัดเองก่อนที่จะจัดได้มีการอบรมผู้ปกครองเรื่องการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แนวใหม่ให้ผู้ปกครอง แล้วไปจัดเตรียมอุปกรณ์ อยู่ประจำฐานต่าง ๆ กันเอง”

(ข้อมูลจากการสังเกตการประชุมระดับ ม.2, 14 ก.พ.46)

“มันเหนื่อยจริง ๆ นะ พี่รู้ว่าการสอนมันยากอย่างนี้เอง ต้องพูดอธิบายเรื่องเดียวซ้ำ ๆ กับนักเรียนตั้งหลายกลุ่ม แถมบางที่เวลายังไม่หมดเรื่องพูดหมดซะแล้ว เด็กมองหน้าว่าทำไมเงียบไป... ยังอยากให้มันจะแต่จะทำรูปแบบอย่างไรขอไปปรึกษากับอาจารย์ดูก่อนดีกว่า”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองระดับ ม.1 และ ม.2 ได้จัดศึกษาชมงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 19 และนิทรรศการงานเสมา '45 เปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

(วิเคราะห์เอกสารระดับชั้น, 13 ก.พ.46)

5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

กิจกรรมในรูปแบบนี้มีการดำเนินอย่างเด่นชัดดังได้กล่าวถึงแล้วในเรื่องสภาพความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย กิจกรรม/โครงการส่วนใหญ่เกิดจากการร่วมคิดและตัดสินใจของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง สนับสนุนงบประมาณโดยสมาคมผู้ปกครองและครู ภายใต้การกำหนดทิศทาง และแนวปฏิบัติจากคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มาจากการรับฟังความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การจัดกิจกรรมสรุปได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

5.1 มีส่วนร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษา

5.2 มีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

5.3 มีส่วนร่วมในคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู

“ทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ มาประชุมร่วมกัน ผู้ปกครองและหัวหน้าระดับหรือที่ปรึกษา วางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 27 ก.พ.46)

“สมาคมฯ ให้ความสำคัญสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ อย่างที่ทราบกันว่าค่าใช้จ่ายตามรายหัวนักเรียนที่รัฐจัดให้ผมจำไม่ได้ว่าเท่าไรเป็นเงินที่จำกัดไม่เพียงพอที่จะนำมาจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้เหมือนในอดีต งบฯ ที่ได้ก็นำมาใช้ได้เฉพาะการจัดการเรียนการสอนปกติ พวกอุปกรณ์ใหม่ ๆ สื่อต่าง ๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร เงินก็เก็บไม่ได้เหมือนในอดีต สมาคมฯ จึงต้องช่วยสนับสนุน นี่คือบทบาทหลัก อีกประการหนึ่งคือ เป็นตัวกลางระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ซึ่งในโรงเรียนจะมีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนของแต่ละห้องและแต่ละระดับ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค..46)

“นโยบายของโรงเรียนมาจากความต้องการของผู้ปกครองด้วยที่มากำหนดร่วมกันไว้ และการดำเนินงานของโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำกับการ”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 28 ก.พ.46)

6. การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน

โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าและจัดทำกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ยินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนเป็นอย่างดี โดยมีลักษณะของกิจกรรม ดังนี้

6.1 การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเชิญมาให้ความรู้แก่นักเรียน

6.2 การระดมความสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากร โดยการจัดกิจกรรมระดมทุนต่าง ๆ เช่น เดินวิ่งการกุศล ทอดผ้าป่าการศึกษา

6.3 ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยนำนักเรียนไปฝึกงานในสถานประกอบการต่าง ๆ หรือให้นักเรียนได้ไปบำเพ็ญประโยชน์ในสถานรับเลี้ยงเด็กอ่อนบ้านพญาไท เป็นต้น

“การที่ผู้ปกครองมาช่วยโรงเรียนดีขึ้นเยอะมาก เราได้ภูมิปัญญาของผู้ปกครองที่มีความรู้ในสาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ นำความคิดของผู้ปกครองเข้ามาช่วยโรงเรียนได้มาก ทั้งทางด้านการเงินด้วย ความช่วยเหลือต่าง ๆ จะเข้ามาเอง”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 28 ก.พ.46)

“โรงเรียนได้จัดซื้อคอมพิวเตอร์ จำนวน 112 เครื่อง ด้วยเงินบริจาคจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยจัดซื้อเป็น 2 ลักษณะ ... วงเงินในการจัดซื้อประมาณ 3 ล้านบาท มีบริษัทแสดงความจำนงยื่นซอง จำนวน 17 บริษัท”

(วิเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา, 25 มี.ค.46)

“ผู้ปกครองจะเข้ามาในลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น การพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ ดึงผู้ปกครองที่มีความสามารถเข้ามาเป็นวิทยากร หรือพานักเรียนเข้าไปศึกษาในชุมชน ส่งเด็กไปฝึกงาน หารายได้พิเศษ พวกคหกรรม โครงการต่าง ๆ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 25 ก.พ.46)

จากกิจกรรม/โครงการทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงการจัดลักษณะและยกตัวอย่างมาเพียงบางส่วนเท่านั้นไม่สามารถนำมากล่าวได้หมดทุกกิจกรรม เพราะทุกห้องเรียนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง ไม่มีการกำหนดตายตัวว่าทุกห้องต้องจัดกิจกรรมเดียวกันเหมือนกันทั้งหมดหากแต่เกิดจากการที่อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ปกครอง ในห้องเรียนนั้นปรึกษาหารือกันว่านักเรียนในแต่ละห้องมีสภาพเป็นอย่างไร ต้องส่งเสริมแก้ไข และป้องกันอะไร ด้วยกิจกรรมลักษณะใด หรือสอบถามนักเรียนว่าต้องการให้จัดกิจกรรมแบบใด เช่นในกรณีที่เป็นนักเรียนห้องเก่งมีลักษณะของการแข่งขันสูง กิจกรรมที่ทำร่วมกันจะเป็นลักษณะคลายความเครียด กระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นเพื่อลดการแข่งขัน หรือกรณีที่เป็นนักเรียนห้องที่เรียนอ่อนหรือต้องดูแลเรื่องความประพฤติเป็นพิเศษ ลักษณะกิจกรรมจะเปลี่ยนไป อาจเป็นการสอนเสริมในรายวิชาต่าง ๆ กิจกรรมเสริมสร้างวินัย เป็นต้น การดำเนินงานของแต่ละห้องเรียน ที่ปรึกษาจะเก็บรวบรวมไว้เป็นแฟ้มสะสมงานของห้องตามแนวการดำเนินงานของผู้ปกครอง ซึ่งมีทั้งข้อมูลการทำงาน หลายส่วน ทั้งข้อมูลนักเรียน การเยี่ยมบ้าน การจัด classroom meeting และ กิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละห้อง

รูปภาพหลากหลายกิจกรรมที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจเพื่อการพัฒนานักเรียน

กิจกรรม classroom meeting
ประชุมปรึกษาหารือระหว่าง ผู้ปกครอง
และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแลกเปลี่ยน
ข้อมูลนักเรียนและร่วมกันคิดกิจกรรม
เพื่อพัฒนาเด็กในแต่ละห้อง

กิจกรรมครอบครัวสุขสันต์
เพื่อกระชับความสัมพันธ์พ่อ-แม่-ลูก
พร้อมเสริมสร้างระเบียบวินัยให้กับ
เด็กไปพร้อมกัน

รู้จักแบ่งปันด้วยกิจกรรม
ปันน้ำใจให้น้อง ณ บ้านเด็กอ่อน
พญาไท

“ลักษณะการทำงานจะเริ่มที่ตัวเด็กก่อน พี่จะดูศึกษานักเรียน แล้วจะคุยกับผู้ปกครอง
เราให้ผู้ปกครองนำเสนอ ให้เขาได้คุยได้ถกกันว่าช่วยกันในการป้องกันแก้ไขปัญหา
ของลูกเขาอย่างไรคนที่ลูกมีพฤติกรรมเหมือน ๆ กันได้แลกเปลี่ยนให้กันฟังถ่ายทอด
ทัศนะความคิดซึ่งกันและกันโดยเราเป็นคนกลางคอยแนะนำช่วยบอกแนวทาง
นโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เขาสงสัย เมื่อคุยกันเรียบร้อยก็สรุปออกมาว่าห้องนี้
ต้องการปรับพฤติกรรมและส่งเสริมเด็กด้านใดบ้าง เช่น เห็นว่าเด็กขาดระเบียบวินัย
เรียนอ่อน ก็เสนอมาเป็นกิจกรรม ที่จัดกันไปแล้วก็มี 1) เพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการ
เรียนโดยจัดกลุ่มนักเรียนที่บริเวณบ้านใกล้กันที่ผู้ปกครองมีความรู้สามารถสอนเสริม

ให้ได้ในรูปของการสอนเสริมโดยผู้ปกครองเป็นกลุ่ม 2) กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย ผู้ปกครองและนักเรียนอาจารย์ที่ปรึกษามาร่วมเชิญวิทยากรมาช่วยจัดกิจกรรมมาจากการที่ผู้ปกครองเห็นว่าลูกขาดระเบียบวินัยและการช่วยเหลือเรื่องงานบ้านและไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกัน จึงได้มีโครงการนี้เกิดขึ้น มาร่วมกันจัดกิจกรรมพ่อแม่ลูกได้มีเวลาอยู่ด้วยกันทานอาหารร่วมกันและฝึกวินัยให้เด็กไปด้วย ผู้ปกครองก็ได้รู้จักเพื่อนลูกและผู้ปกครองด้วยกันเอง”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 28 ก.พ.46)

กิจกรรมระดับสัมพันธ์จัดบริเวณสวนรถไฟ จตุจักร ซึ่งมีผู้ปกครอง-นักเรียน-อาจารย์ที่ปรึกษาหลายห้องเรียนมาจัดกิจกรรมเพราะการเดินทางและสถานที่สะดวก

ผู้ปกครอง-ผู้ปกครองและอาจารย์ที่ปรึกษาได้พูดคุยทำความเข้าใจทัศนคติเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการดูแลนักเรียนกันมากขึ้น

นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนได้ กระชับสัมพันธ์ความเป็นเพื่อนให้แน่นแฟ้น

“การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์จะลดปัญหาการแข่งขันในการเรียนได้ เราจะจัดไปพบปะสังสรรค์ที่ไปมาแล้วก็สวนรถไฟ หรือต่างจังหวัดก็เขาใหญ่ ตามความสมัครใจ

พอได้พูดคุยทำความเข้าใจกันก็จะกลายเป็นเพื่อนกันไป พ่อแม่ได้รู้จักเพื่อนลูกผู้ปกครองด้วยกันก็รู้จักกัน ทีนี้ก็โทรคุยปรึกษาเรื่องลูก ต่างคนต่างช่วยกันแบ่งปันมากขึ้น”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 27 ก.พ.46)

“เรามีการทำแฟ้มระบบดูแลซึ่งสอดคล้องกับระบบเครือข่าย ให้ครูกับผู้ปกครองได้ประชุมพบปะ หรือที่เรียกว่า classroom meeting ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ออกไปเยี่ยมบ้านบ้าง ประชุมผู้ปกครองระดับชั้นเรียน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง, 11 ก.พ.46)

“แล้วแต่กรณีบางรายก็นัดบางรายแอบไปไม่ให้รู้ตัว บางรายก็จับนักเรียนใส่รถขับไปหาผู้ปกครองด้วยกันเลย อย่างรายนี้เขาหายไป 2 วันเรานี้ก็ว่าป่วยกะว่าจะไปเยี่ยม จึงได้ไปรู้กันว่าแต่งตัวนักเรียนออกจากบ้านไปโรงเรียนแต่ไปร้านเกม”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 18 ก.พ.46)

การประเมินผลการปฏิบัติงาน

ในการประเมินผลการปฏิบัติงานโรงเรียนตามแผนกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาซึ่งตรงตามระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ 7 โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพและแนวทางการตรวจสอบการดำเนินงาน (รายละเอียดในภาคผนวก)

ผลการประเมิน

การประเมินผลภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการตามมาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาศึกษา ผลการประเมินเป็นดังนี้

ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ	สรุปผลการประเมิน
1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและร่วมกันจัดและพัฒนาศึกษา	ดี	ดี
2. กำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการศึกษา	ดี	
3. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน การดำเนินและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน	ดี	
4. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน	ดี	

“การประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการซึ่งเป็นนโยบายด้านความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ สรุปว่าโรงเรียนดำเนินงานด้านนี้ได้ผลดี มีจุดเด่นในเรื่องที่ผู้ปกครองมีความพร้อมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก แนวทางการพัฒนา คือ ประสานความคิดของคณะกรรมการผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นให้เป็นไปในแนวทางที่ตรงกันด้วยการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ภายในระดับชั้น”

(วิเคราะห์เอกสารรายงานผลการประเมินตนเอง, 10 ก.พ.46)

ซึ่งผลการประเมินคงมิได้เป็นเพียงหลักฐานเพื่อการตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนหรือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาเท่านั้น แต่เป็นสภาพความเป็นจริงของงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานของหลายฝ่ายที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรค และใช้ความอดทนในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

“มาถึงบัดนี้ ความรัก ความผูกพันระหว่างอาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครองของ ม.4/2 ได้สานใยถักทอเครือข่ายผู้ปกครองให้แน่นแฟ้นมากขึ้นแล้ว คงแทบไม่มีผู้ใดโต้แย้งหากจะขอสรุปว่า ม.4/2 ของเราได้ประสบความสำเร็จในการบริหารงานเครือข่ายผู้ปกครองอย่างงดงาม ด้วยความร่วมมือร่วมใจจากทุก ๆ ท่าน”

(วิเคราะห์เอกสารจดหมายข่าว ม.4/2, 17 ก.พ.46)

“ถ้าถามว่าเครือข่ายฯ ของโรงเรียนเราเต็มร้อยหรือไม่ ต้องบอกว่าดีระดับหนึ่งแต่ยังไม่ถึงร้อย...การทำงานก็พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เข้มแข็งกว่าปีที่ผ่านมาเป็นระบบมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“พอใจ เรียกว่า 90% ที่เดียว ครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือที่ดีตลอด จากการที่ได้ทำงานเป็นประธานห้องเรียนในคณะกรรมการตัวแทนผู้ปกครอง”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองกับครูร่วมมือกันดี แต่ก่อนมีประชุมเทอมละ 1 ครั้ง แต่เดี๋ยวนี้มี 2-3 ครั้ง เปิดเทอมมาโรงเรียนจะจัดประชุมแจ้งเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ... เด็กมีปัญหาอะไรก็จะแจ้งผู้ปกครอง แจ้งเรื่องการมาเรียนของนักเรียนทุกเดือน มีหนังสือไปถึงผู้ปกครองว่าเดือนนี้ลูกมาเรียนขาดเรียนกี่วัน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 24 ก.พ.46)

“ต้องบอกว่าดีมาก ไม่มีปัญหาใด ๆ ผมกล้าพูดได้เลยว่าเราเป็นโรงเรียนเดียวหรือเปล่าที่มีการดำเนินงานเครือข่ายผู้ปกครองอาจจะไม่ใช่โรงเรียนเดียวที่มีแต่เป็นโรงเรียนเดียวที่เครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 22 มี.ค.46)

“การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนที่ผ่านมา พอใจค่ะ ส่วนใหญ่จะติดต่อโดยประธานกรรมการเครือข่ายฯ ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาระดับสายชั้น และผู้ช่วยฝ่ายปกครอง”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 24 ก.พ.46)

“ที่ปรึกษากับผู้ปกครองคุ้นเคยกันดี สัมพันธ์กันดี ผู้ปกครองก็มาช่วยงาน มีห้องพลังใจ”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 26 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองกับอาจารย์ที่ปรึกษาติดต่อกันบ่อย ถ้ามีนักเรียนขาดส่งงานอาจารย์จะโทรฯ ตาม นักเรียนก็ปรับปรุงพฤติกรรมดีขึ้น ผู้ปกครองกับอาจารย์ร่วมมือกันดี ทุกอย่างที่เป็นอยู่ดีแล้ว”

(สัมภาษณ์นักเรียน, 26 ก.พ.46)

3. ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ขอบเขตการทำงาน

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ก่อนหน้าที่จะมีระเบียบออกมาทั้งฝ่ายผู้ปกครองและครูประสบกับปัญหาเรื่องขอบเขตการทำงาน โดยมีกระแสว่าผู้ปกครองเข้ามาล้ำเส้นการทำงานของครู ฝ่ายผู้ปกครองจึงเกิดข้อสงสัยว่าแล้วทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหนอย่างไร จึงจะเรียกว่าไม่เข้าไปล้ำเส้นครู ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เข้าใจในช่วงแรก

“ผู้ปกครองไม่ควรเข้ามาก้าวก่ายการบริหารภายใน พอถูกเขาเป็นแบบนี้เขาก็จะมาเสนอแนะให้โรงเรียนทำแบบนั้นแบบนี้เพื่อสนองลูกเขาให้ทำตามที่ยอยากได้ แต่ครูต้องมองที่เด็กส่วนใหญ่ทุกคน”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

“ในบางครั้งบทบาทของผู้ปกครองก็มากเกินไป อาจเป็นเพราะผู้ปกครองไม่เข้าใจบทบาทของตัวเอง จึงมองเหมือนว่าเข้ามาก้าวก่ายงานครูมากเกินไป เช่นเรื่องการสอนคะแนนเด็กทำไมเป็นแบบนี้ ผู้ปกครองต้องรู้บทบาทของตัวเองชัดเจนว่าเข้ามาช่วยครูในการให้ข้อมูลรับฟังแลกเปลี่ยนกันเพื่อร่วมดูแลนักเรียน ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 28 ก.พ.46)

“ระยะแรกยังเป็นองค์กรใหม่ในโรงเรียนเก่า บุคลากรของโรงเรียนยังมองว่าผู้ปกครองวุ่นวาย แต่ก็นั้นแหละบางอย่างเราไม่รู้ว่าโรงเรียนมีอะไรให้เด็ก แต่เรารู้ว่าเราต้องการอะไรให้กับลูกหลานเรา เมื่อเวลาผ่านไป เราไม่เข้าไปวุ่นวาย ไม่ได้ไปบอกว่าครูคนไหนสอนดีสอนไม่ดี ทำอะไรคาบเกี่ยวกับใครก็ประสาน จัดอบรมสัมมนาผู้ปกครองก็

ประสานกับโรงเรียน ถามว่าร่วมมือกับครูดีหรือไม่ ทุกวันนี้เรารู้ขอบเขตทุกอย่างก็เป็นไปด้วยดีเวลาที่ผ่านไปอาจารย์ก็มีความรู้สึกดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะเรามาเพื่อให้ประโยชน์”
(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“มีเหมือนกันแรก ๆ ที่เรายังไม่ชัดเจนในบทบาทของผู้ปกครอง เราก็สงสัยว่าจะทำอะไรได้แค่ไหน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

เมื่อเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากทั้งฝ่ายครูและผู้ปกครองโดยครูบางส่วนมองว่าผู้ปกครองเข้ามาในลักษณะก้าวร้าวงานสอนของครู และการบริหารภายในโรงเรียนมากเกินไป ฝ่ายผู้ปกครองก็สับสนในบทบาทของตัวเองว่าผู้ปกครองควรดำเนินงานอย่างไรจึงจะไม่ใช่การก้าวร้าวงานของครู แม้กระแสที่เกิดขึ้นจะมาจากกลุ่มบุคคลจำนวนน้อย แต่ทางฝ่ายบริหารมองเห็นว่าหากไม่มีความชัดเจนในการดำเนินงานอาจทำให้เกิดปัญหาลุกลามไปได้ จึงได้นำความต้องการของครูและผู้ปกครองมาจัดทำเป็นระเบียบเครือข่ายผู้ปกครอง โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายไว้กว้าง ๆ คือ 1) เสนอแผนงาน กิจกรรมต่อโรงเรียนเพื่อสนับสนุนหรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ประสานงานติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในห้องเรียนหรือระดับชั้น เพื่อแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนหรือของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

“อะไรก็ตามที่เริ่มใหม่ การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญ ตัวกลางที่ทำได้คือผู้บริหาร จะต้องรับรู้ความคิดของผู้ปกครองและครู อยู่ตรงกลาง ประสานให้ได้ ผู้ปกครองเขาต้องการแค่ไหน อย่างไร ส่วนครูกลัวผู้ปกครองมาล้ำเส้น เราต้องทำหน้าที่ชี้แจงว่าเป็น พรบ.การศึกษาใหม่นะ ผู้ปกครองเขามีสิทธิตรงนี้ แต่ทั้งนี้เราต้องสร้างกรอบหรือบทบาทในการทำงาน ว่าแค่ไหน อย่างไร ให้ครูได้รับรู้ด้วย ชี้แจงให้เข้าใจ ดูแลให้อยู่ในกรอบ ปัญหาจะหมดไป แต่อย่างไรก็ตามถ้าในการทำงานมีปัญหาผู้ประสานเป็นบุคคลสำคัญ ผู้บริหารหรือตัวแทนต้องดูแล อย่างระบบเครือข่ายผู้ปกครอง ตรงนี้ผู้ประสานมอบให้หัวหน้าระดับ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง การทำกิจกรรมมีเป็นระดับชั้นให้ดูแลกัน เราทำตรงนี้ค่อนข้างได้ผล ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันลดลงผู้ปกครองและครูหันมาช่วยพัฒนาเด็กมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

“ได้พูดคุยกับหัวหน้าระดับว่าต้องประสานงานกับผู้ปกครอง ประสานงานนะไม่ใช่ประสานงา”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“โรงเรียนได้เริ่มงานด้านนี้มาก่อนหน้านี้ เมื่อผมย้ายมาก็ได้มาร่างระเบียบให้ชัดเจน ในปีนี้เริ่มมีรูปแบบที่ชัดเจน คือผู้ปกครองเข้ามาอย่างรู้บทบาท ถ้าชัดเจนก็ดี แต่ถ้าก้าวก่ายก็ไม่ได้ ซึ่งจริง ๆ แล้วอาจมีบางคนเท่านั้นแต่ในภาพรวมผู้ปกครองโรงเรียนนี้ให้ความร่วมมือดีมาก”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“มีหน้าที่บางตรงผู้ประสานระดับหัวหน้าระดับซึ่งเป็นผู้ประสานงานเบื้องต้น ต้องทำให้ผู้ปกครองวางใจด้วยเพื่อที่ผู้ปกครองจะไม่ยึดติดกับเราคนเดียวเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในเบื้องต้น เพราะฉะนั้นต้องเลือกหัวหน้าระดับที่ประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครองได้ด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 28 ก.พ.46)

ขั้นตอนการทำงาน

ในการแก้ปัญหาเรื่องขอบเขตการทำงานได้ทำให้เกิดขั้นตอนการทำงานที่ต้องปรึกษาหารือกันหลายฝ่ายเพื่อให้การสื่อสารข้อมูลทั่วถึง ซึ่งใช้วิธีการผ่านเรื่องเสนอไปตามลำดับชั้น จากที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ผู้ช่วยฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จนถึงผู้อำนวยการอนุมัติ จึงทำให้ผู้ปกครองที่ไม่คุ้นเคยกับระบบราชการอาจรู้สึกว่าจะไม่มีความสะดวกในการทำงาน ซึ่งทางฝ่ายโรงเรียนก็รับทราบและหาทางแก้ไขต่อไป

“ทุกอย่างเราเริ่มจาก *learning by error* ทำเรื่องผ่านไปถึงผู้บริหาร ผู้บริหารสั่งลงมาคนปฏิบัติบอกทำไมถึงยังไม่เคยรู้เรื่องนี้มาก่อนเลยเขาไม่ให้ความร่วมมือเราก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะฉะนั้นตอนนี้เราก็ผ่านให้ครบทุกขั้นตอน เราอยากให้เร็วก็เดินหนังสือเอง ความสัมพันธ์ต้องเริ่มตั้งแต่ที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ถ้าที่ปรึกษาไม่เอาด้วยกิจกรรมที่จะทำก็พับแล้ว ต้องผ่านเรื่องไปตามสายงาน ผอ.อนุมัติทุกคนรอดตัวหมด”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“ระบบราชการก็ล่าช้า พวกเราประเภท คิดไวทำไวเพราะปัญหาเด็กมันรอไม่ได้นะ ไม่มีพรุ่งนี้สำหรับเด็ก”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“ในการทำงานของผู้ปกครองหากข้ามขั้นตอนจะทำให้เกิดปัญหา มันเป็นธรรมชาติของคนนะคะยอมไม่ต้องการให้ใครลูกล้ำ แต่ถ้าถ้อยที่ถ้อยอาศัยพูดคุยกันปัญหาที่คลี่คลาย”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“เรื่องขั้นตอนการปฏิบัติก็เหมือนกัน ต้องผ่านหลายขั้นตอน ผ่านที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ผช.ปกครอง ให้ผอ.อนุมัติ ยุ่งยากเหมือนกัน จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 12 ก.พ.46)

นอกจากปัญหาเรื่องขอบเขตการดำเนินงานที่ได้รับการแก้ไขแล้ว และขั้นตอนการทำงานที่กำลังหาแนวทางแก้ไขยังมีเรื่องที่ได้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เห็นว่ายังมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง คือ เรื่อง เจตคติของครู-อาจารย์และผู้ปกครองบางส่วน งบประมาณ จำนวนบุคลากร และการประเมินผลการดำเนินงาน

“มีแต่นโยบาย เงินไม่ค่อยมีเงินก็เก็บจากเด็กไม่ได้ งบประมาณก็น้อยถ้าเป็นงบประมาณจากกรมฯ ไม่พอหรอก ต้องระดมทุน ทรัพยากรจากผู้ปกครองช่วยกัน แล้วบุคลากรก็ยังไม่เพียงพอกำหนดอัตรากำลังครูสูงไป 1:25 น่าจะลดลง 1:20 ห้องเรียนหนึ่งบางที่นักเรียน 55 คนดูแลไม่ทั่วถึง ไหนจะงานสอนแล้วงานอื่น ๆ อีก”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“เป็นช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลง เรื่องของเจตคติของแต่ละฝ่าย ยังดูเชิงกันอยู่ ครูบางส่วนยังปิดตัวเอง ผู้ปกครองก็เลยยังดูเชิงว่าจะปฏิบัติอย่างไรดี แต่มีแนวโน้มดีขึ้นมาก จากประสบการณ์การทำงานโรงเรียนในฐานะที่มาทำงานเครือข่ายจนเป็นระบบผู้ปกครองโรงเรียนนี้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนดีมาก แต่ในส่วนของโรงเรียนยังต้องปรับเจตคติของครู และการทำงานยังไม่เป็นระบบ ในด้านการกำกับติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานที่คิดว่าเป็นจุดอ่อนอยู่”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 28 ก.พ.46)

การดำเนินงานแม้ไม่ได้ระบุขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนแต่สามารถเทียบเคียงได้กับการทำงานตามวงจร PDCA กล่าวคือ มีการวางแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนดข้อตกลงในรูปแบบของระเบียบคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ที่มาจากการต้องการของทั้งฝ่ายครูและผู้ปกครอง จากนั้นวางเป้าหมายการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยมีเป้าหมายการทำงานเพื่อ ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียน กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยจะต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เมื่อร่วมกันคิดค้นกิจกรรม/โครงการขึ้นมาต้องผ่านการปรึกษาวางแผนกับอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอเรื่องมายังหัวหน้าระดับ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง และท่านผู้อำนวยการเป็นผู้ลงนามอนุมัติกิจกรรม/โครงการนั้น ๆ กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละภาคการศึกษา จัดให้มีงบประมาณสนับสนุน และมีผู้รับผิดชอบงานเป็นกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ มีหน้าที่ในการทำงานชัดเจน การดำเนินงานตามแผน แต่ละห้องเรียนและระดับชั้น ดำเนินงานโดยมีการประชุม วางแผน ดำเนินการ ระบุปัญหาและอุปสรรค ร่วมกันแก้ไขให้มีการดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ลุล่วงไปได้ มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานครั้งต่อไป จัดทำเป็นสารสนเทศเผยแพร่ไปยังผู้ปกครองและครูโดยรวมในรูปแบบของการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

“ขอบเขตจะแค่นี้ก็ได้ ต้องคุยกันก่อนถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติว่าเป็นไปได้เหมาะสมหรือไม่ มาปรึกษาหารือวางแผนร่วมกัน บางกิจกรรมต้องใช้งบประมาณมากหรือขาดต่อระเบียบโรงเรียนก็เป็นไปไม่ได้ เช่น ผู้ปกครองอยากใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สอนเสริมให้ลูกในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนโดยส่วนรวมเรียนคอมฯ หลายคาบมันก็ทำไม่ได้ จึงต้องมาวางแผนร่วมกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

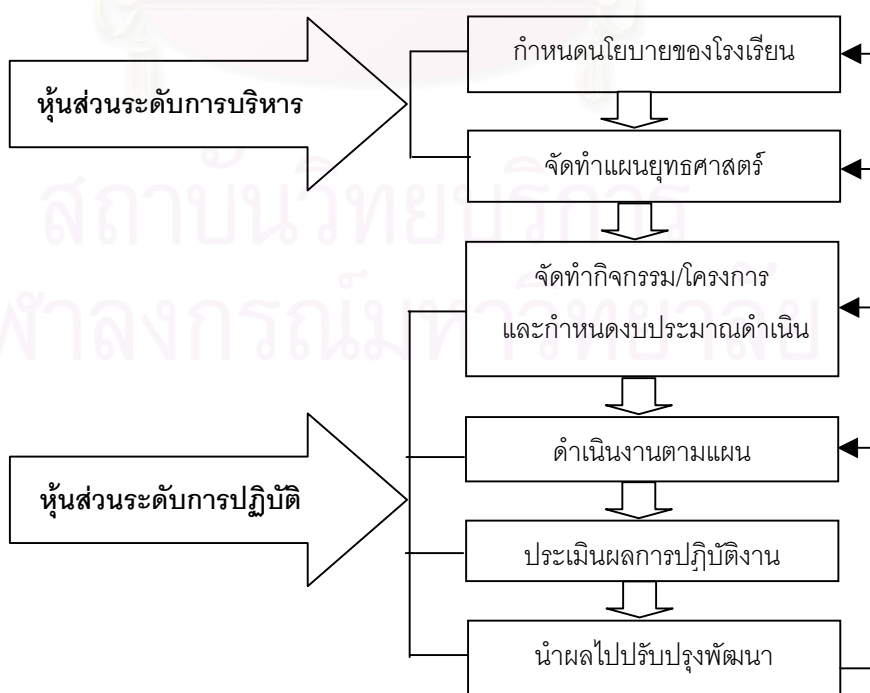
ส่วนในภาพรวมการทำงานของคณะกรรมการผู้ปกครองนักเรียนทุกระดับชั้น ท่านผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองได้มองเห็นการทำงานของระดับชั้นต่าง ๆ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นทั้งจากการที่ท่านลงไปคลุกคลีกับงานด้านนี้และจากการรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละระดับชั้น นำมาสะท้อนการทำงานเพื่อวางแผนงานในการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป

“ถ้าถามว่าเครือข่ายฯ โรงเรียนเราเต็มร้อยหรือไม่ ต้องบอกว่าดีระดับหนึ่งแต่ยังไม่ถึงร้อย แล้วเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติก็เหมือนกัน ต้องผ่านหลายขั้นตอน ผ่านที่ปรึกษาหัวหน้าระดับ ผช.ปกครอง ให้ผอ.อนุมัติ ยุ่งยากเหมือนกันจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 12 ก.พ.46)

สรุปได้ว่าสภาพการทำงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างผู้ปกครองและครูโรงเรียนกรณีศึกษาจะสอดคล้องประสานกันทั้งในระดับการบริหารและระดับการปฏิบัติงาน สามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 5.6

แผนภาพที่ 5.6 ความสัมพันธ์ของหุ้นส่วนระดับการบริหารงานและระดับการปฏิบัติงาน

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วน

การกำหนดนโยบาย

จากการที่กรมสามัญศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และความมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรที่มีความพร้อมสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา ยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญคือความร่วมมือของครูกับผู้บริหาร ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ปกครองและครู ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการที่จะร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด โรงเรียนกรณีศึกษาได้ดำเนินงานของโรงเรียนโดยร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน ในการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนให้ชุมชนมีโอกาสเข้ามาสนับสนุนบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสภาพการบริหารงานของโรงเรียนกรณีศึกษา ใช้หลักการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการ โดยโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะบุคคลที่ดูแลระบบการบริหารมีการประชุมคณะกรรมการภาคเรียนหลายครั้ง เพื่อรับทราบและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับโรงเรียน มีองค์กรที่สำคัญ 2 องค์กร คือ สมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมนักเรียนเก่า เป็นองค์กรที่ช่วยระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาช่วยโรงเรียน

จากการที่ทางโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายด้านความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนออกมาชัดเจน และผู้บริหารให้ความสำคัญ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจึงต้องขานรับนโยบายของโรงเรียนและผู้บังคับบัญชา โดยมีทัศนคติและมุมมองที่ต่างกันออกไป มีทั้งที่เห็นชอบด้วยมองว่าเป็นการแบ่งเบาช่วยเหลือกันในการดูแลนักเรียน และบางส่วนที่ยังต้องทำใจในการยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

“ในยุคนโยบายการศึกษา การพัฒนาโรงเรียนควรรนำชุมชนเข้ามา มีบทบาท ช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยกันสร้างสรรค์เยาวชน ซึ่งเป็นบุตรหลานของเราให้ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน จะเป็นทั้งผู้สนับสนุน ติดตาม ดูแล การดำเนินงานของโรงเรียน”

(วิเคราะห์เอกสารรายงานการประชุมสมาคมผู้ปกครองและครู, 20 ก.พ.46)

“ตั้งแต่มีระบบการบริหารจัดการแบบ SBM โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน เป็นเรื่องที่ดี ส่วนในเรื่องความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน ที่โรงเรียนกรณีศึกษาผู้ปกครองให้ความร่วมมือดีมาก”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 19 ก.พ.46)

“พอใจก็มี บางส่วนก็อดอัด ถ้ามองว่าเราทำงานแล้วเขาเข้ามาช่วยก็เบาแรง โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ปกครองช่วยผลักดันมาก การทำงานสะดวกขึ้น ส่วนตัวครูเองรุ่นหนุ่มสาวทำใจได้ ถ้ารุ่นอาวุโสแล้วก็จะอดอัดหน่อยการเปลี่ยนแปลงไม่มีใครชอบ มักจะได้รับการต่อต้าน แต่เมื่อเป็นนโยบายทุกคนก็ต้องทำใจยอมรับและปฏิบัติ”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 27 ก.พ.46)

“ความรักลูกความห่วงใยของผู้ปกครองอาจจะทำให้ดูเหมือนเข้ามาก้าวร้าวกับการทำงานของครู ทำให้ครูทำงานไม่เป็นปกติเกิดความระแวงระวังตัว ครูผู้สอนก็ไม่มั่นใจในตนเองดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เต็มที่กังวลว่าจะไปกระทบนักเรียนแล้วผู้ปกครองจะมาเอาเรื่อง แต่นั่นแหละหากครูมีความมั่นใจว่าทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดก็ไม่มีปัญหา”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

“ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทของตัวเอง ผู้ปกครองห้องพี่ไม่มีปัญหาอะไร เขารู้ว่าทำอย่างไรให้ลูกมีการเรียนดีขึ้น”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 24 ก.พ.46)

“โดยส่วนตัวแล้วพอใจที่มีทางเลือกสำหรับเด็กและช่วยแบ่งเบาบางงานบางที่เราก็ไม่มีเวลาอย่างเรื่องจัดบอร์ดอะไรเขาก็ทำดี”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 26 ก.พ.46)

“เราทำกันมาเป็น 10 ปีแล้ว ตั้งแต่ท่านผู้อำนวยการท่านก่อนๆ ท่านบอกว่าผู้ปกครองเขาสามารถเดินเข้ามาดูการเรียนการสอนของลูกเขาได้ เราเปิดรับเรื่องนี้มาก่อนที่จะมีการปฏิรูปการศึกษาเสียด้วยซ้ำทำกันมานานแล้ว ครูมากกว่า 80% ยอมรับ”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน

โรงเรียนได้จัดทำโครงการ และกำหนดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนโดยฝ่ายปกครอง ตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ซึ่งตรงกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการในมาตรฐานที่ 7 การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. โครงการพัฒนาระบบเครือข่ายผู้ปกครอง งบประมาณ 70,400 บาท
2. โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งบประมาณ 12,000 บาท
3. โครงการผู้ปกครองพบครูเพื่อลูกรัก งบประมาณ 10,000 บาท
4. โครงการชุมชนสัมพันธ์ งบประมาณ 10,000 บาท

5. โครงการจัดทำคู่มือนักเรียน วารสารของโรงเรียน จดหมายข่าว โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสมาคมผู้ปกครองและครู

นอกจากนี้สมาคมผู้ปกครองและครูยังสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการผู้แทนผู้ปกครองทุกระดับชั้น ระดับละ 15,000 บาท ซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและครู ช่วยให้อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

“อย่างการจัดกิจกรรมเมื่อก่อนจัดบ่อยมากประชุมทุกเสาร์-อาทิตย์ ค่าอาหารว่าง บางทีหัวหน้าระดับต้องจ่าย ในขณะที่ครูหยุดเสาร์-อาทิตย์ก็ต้องการพักบ้าง ทางโรงเรียนต้องกำหนดว่าขอให้จัดวันเสาร์ วันอาทิตย์หยุด แล้วตอนนี้สมาคมฯ เข้ามาสนับสนุนการทำกิจกรรมของทุกระดับให้งบประมาณระดับละ 15,000 บาท”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 25 ก.พ.46)

“งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อช่วยเหลือในการบริหารงานของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน ระดับละ 15,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ 1) อาหารว่างและเครื่องดื่มในการประชุมระดับชั้น 2) การจัดกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ 3) การถ่ายเอกสาร โฉนด ซึ่งสามารถใช้เครื่องที่โรงเรียนก็ได้ ถ้าผู้ปกครองจะช่วยเรื่องกระดาษ”

(วิเคราะห์เอกสารระดับ ม.1, 13 ก.พ.46)

นอกจากการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณแล้ว ยังต้องมีการอำนวยความสะดวกในเรื่องสถานที่และการติดต่อประสานงาน สิ่งสำคัญยิ่งคือ คุณลักษณะของผู้บริหาร และผู้ประสานงานที่จะทำให้การทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายผู้ปกครองและฝ่ายโรงเรียน ประสบความสำเร็จเกิดความเป็นหุ้นส่วนกันได้ ผู้ทำหน้าที่ประสานกับทั้งสองฝ่าย จะต้องมีความประนีประนอมเป็นพิเศษเพื่อให้เกิดความเชื่อถือพึงพาได้และความไว้วางใจ และอีกบุคคลหนึ่งที่สำคัญยิ่งในโรงเรียน คือ ผู้บริหารที่จะต้องยืนอยู่ตรงกลางระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

“ถ้าผู้ปกครองไม่มีการรวมกลุ่มโรงเรียนต้องเป็นฝ่ายกระตุ้น งานพวกนี้โรงเรียนต้องทำ อย่างเราที่เริ่มได้เพราะท่านผู้อำนวยการและผู้ช่วยฝ่ายปกครองสนับสนุน ท่านเคยทำงานเยาวชนสัมพันธ์ ท่านผู้อำนวยการเปิดช่องให้เราว่า อะไรก็ตามถึงแม้เป็นประโยชน์กับเด็กเพียงคนเดียวก็เป็นสิ่งที่ดี”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“โชคดีที่เรามีผู้บริหารสนับสนุน หลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นได้เพราะท่านผู้ช่วยฝ่ายปกครองเราก็กุญแจที่ท่านไว้ตลอด ถ้าเขาไม่ให้ความร่วมมือเราจะไม่วันนี้”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“เป็นไปยากที่จะให้ทุกคนคิดเหมือนกัน คนที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารที่จะต้องทำความเข้าใจ คนอื่นพูดสักเท่าไรไม่เข้มแข็งเท่าผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารเห็นว่าดี ครูก็ต้องปฏิบัติตาม บุคลิกภาพของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเข้าถึงผู้ปกครองได้จะได้รับความร่วมมือดีมาก เท่าที่ผู้บริหารฟังเสียงผู้ปกครอง อะไรที่เป็นความคิดมาจากผู้ปกครองท่านเห็นดีก็ทำเลย เช่นการเปิดแผนการเรียนญี่ปุ่น”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 26 ก.พ.46)

“ขวัญและกำลังใจของครูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ผู้บริหารจะต้องให้ความยุติธรรม ความเป็นธรรม ให้ครูได้ใช้ความสามารถได้เติบโตในสายงานได้แสดงความคิดเห็นแสดงความสามารถ แล้วผู้บริหารต้องมองเห็นคนทำงานให้กำลังใจชมเชยคนทำงาน ยกย่องงานหนักแค่ไหนทุกคนก็ทุ่มเท หากขวัญกำลังใจดีงานทุกอย่างจะเป็นไปได้”

(สัมภาษณ์อาจารย์, 27 ก.พ.46)

“ถ้าในการทำงานมีปัญหาผู้ประสานเป็นบุคคลสำคัญ ผู้บริหารหรือตัวแทนต้องดูแลอย่างระบบเครือข่ายผู้ปกครอง ตรงนี้ผู้ประสานมอบให้หัวหน้าระดับ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง การทำกิจกรรมมีเป็นระดับชั้นให้ดูแลกัน เราทำตรงนี้ค่อนข้างได้ผล ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันลดลงผู้ปกครองและครูหันมาช่วยพัฒนาเด็กมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ, 27 ก.พ.46)

การให้ความสนับสนุนจากผู้ปกครอง

การให้ความสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ เพราะความคิดของครูฝ่ายเดียวย่อมไม่สนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างครอบคลุมหากเกิดจากการร่วมคิดจะทำให้ผู้ปกครองพอใจในการทำงาน ครูมีภาระงานที่ต้องดูแลนักเรียนเป็นจำนวนมาก ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องอาศัยผู้ปกครองเป็นหลักในการทำงาน และบ่อยครั้งที่งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอผู้ปกครองก็จะเสียสละช่วยกัน หรือหากมีผู้ปกครองที่มีความรู้ในอาชีพต่าง ๆ ที่จะเข้ามาช่วยงาน เช่นเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปได้มาก

“โรงเรียนให้ความสำคัญ จะให้ความร่วมมือทุกอย่างที่ขอ คงเป็นเพราะเรากระตือรือร้น เราศึกษากันแล้วก็เป็นผู้ให้กับโรงเรียนตลอด กิจกรรมที่จัดกันมีหลากหลายรูปแบบทุกอย่างที่เป็นค่าใช้จ่ายเรา support โรงเรียนเพียงแต่ให้สถานที่และความร่วมมือ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“มีแต่นโยบาย เงินไม่ค่อยมีเก็บจากเด็กไม่ได้ งบประมาณก็น้อยถ้าเป็นงบประมาณจากกรมฯ ไม่พอหรอก ต้องระดมทุน ทรัพยากรจากผู้ปกครองช่วยกัน แล้วบุคลากรก็

ยังไม่เพียงพอกำหนดอัตรากำลังครูสูงไป 1:25 น่าจะลดลง 1:20 ห้องเรียนหนึ่งบางที่นักเรียน 55 คนดูแลไม่ทั่วถึง ไหนจะงานสอนแล้วงานอื่น ๆ อีก”

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 11 ก.พ.46)

“สำหรับการทำงาน กิจกรรมโครงการต่าง ๆ ผู้ปกครองต้องเป็นหลักช่วยกันครูไม่มีเวลาหรือ งานล้นมือ เด็กแต่ละห้องมีมากตั้ง 50 คน น่าจะน้อยสักแค่ 25 คน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 23 มี.ค.46)

“ไม่เน้นงบประมาณอย่างเดียว เราต้องการระดมความคิด ทรัพยากรบุคคลอย่างตอนนี้เราก็มีอาสาสมัคร มีอาจารย์สอนภาษาอังกฤษสอนภาษาญี่ปุ่น

(สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, 25 ก.พ.46)

ในการดำเนินงานสร้างความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนกรณีศึกษาที่ผ่านมาไม่ใช่เรื่องง่ายต้องฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคนานัปประการ นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นไม่ว่าจะเป็น 1) การกำหนดนโยบายของโรงเรียน 2) การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน 3) การให้ความสนับสนุนของผู้ปกครอง ผสานกับแนวคิดในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ด้วยหลักการที่มีร่วมกันนั่นคือความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความอดทน ใจเย็นรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ประนีประนอม ของทั้งสองฝ่ายต่างที่พยายามปรับบุคลิกของตนเข้าหากันการทำงานจึงสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

“การทำงานต้องใช้เวลาเหมือนกันในการผ่านด่านแต่ละครั้ง...ถึงความร่วมมือจะยังไม่ 100% แต่ถึงตอนนี้ผู้ปกครองและครูไม่มี conflict กันแล้ว”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 11 ก.พ.46)

“จริง ๆ ตัว concept เรื่องการร่วมมือกันน่าจะดีแล้วแต่ในรายละเอียดที่ไม่ดีตกลงไปบ้างก็ยังมี ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบที่สุดหรอก อยู่ที่ว่าคนที่ปฏิบัติจะอดทนพอหรือไม่”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 12 ก.พ.46)

“ถ้ามีปัญหาแล้วคุยกันเองวิพากษ์วิจารณ์ไม่เกิดประโยชน์ แข็งอย่างเดียวไม่ได้ต้องพูดคุยกันทั้งสองฝ่าย เมื่อได้พูดคุยกันปัญหาจะหมดไป”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 14 ก.พ.46)

“ได้อาจารย์นี้แหละที่สอนลูกแล้วก็สอนผู้ปกครองด้วยอาจารย์ช่วยแนะนำดีมาก จากวันที่ประชุมผู้ปกครอง นักเรียนห้องนี้ค่อนข้างมีปัญหาทั้งการเรียนและพฤติกรรมชอบก่อวุ่นทั้งเพื่อนในห้องและห้องอื่น ไม่ตั้งใจเรียนอาจารย์บ่นกันมากได้อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแล อาจารย์เหนื่อยจริง ๆ เหนื่อยมาก เรานะจากที่ไม่ค่อยกล้าเข้าพบอาจารย์ มาแล้วจะรบกวนเขาหรือเปล่า ตอนนี้รู้สึกมั่นใจในตัวอาจารย์มาก อาจารย์เป็นที่พึ่งให้เราได้”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครอง, 18 ก.พ.46)

สรุปผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากโรงเรียนกรณีศึกษา

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป้าหมายการทำงาน ผู้ปกครองและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรร่วมกันพัฒนานักเรียนโดยการส่งเสริม บัณฑิตและแก้ไขทั้งเรื่องการเรียนรู้และพฤติกรรม คุณลักษณะนักเรียนควรมีทั้งดี เก่ง มีความสุข นอกจากนั้นยังต้องรู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและคนที่ด้อยโอกาส 2) หลักการทำงานที่ควรยึดถือร่วมกันคือ การปรับปรุงคุณลักษณะภายในตนที่ส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือ ได้แก่ การให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำงานด้วยความประณีตระมัดระวังที่ถ้อยคำ โดยครูมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ปกครองควรรู้บทบาทของตนเองอย่างชัดเจนในการเข้าร่วมรับผิดชอบโรงเรียน 3) วิธีการทำงาน ควรปรับความคิดของผู้ปกครองและครู แล้วเริ่มงานจากสภาพของนักเรียนนำมาปรึกษาหารือวางแผนงานดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ โดยมีผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน ควรเพิ่มเรื่องการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการให้รับทราบทั่วกัน เมื่อดำเนินงานแล้วควรสรุปผลการดำเนินงานจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่และเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในภาคเรียนต่อไป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนดังกล่าวข้างต้นเกิดจากปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ เจตคติ โดยผู้ปกครองและครูมีเจตคติที่ดีเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันที่จะก่อประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังมีปัจจัยย่อยที่ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีประกอบด้วย 1) การปฏิรูปการศึกษา เป็นผลให้ผู้ปกครองและครูตื่นตัวจึงเกิดเป็นนโยบายและการให้สนับสนุนตามมา 2) การสร้างความรู้ความตระหนักและความเข้าใจในการร่วมมือกันอย่างหลากหลายทั้งการประชุมในระดับโรงเรียน ชั้นเรียน การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ 3) ความรักและห่วงใยที่มีต่อบุตรหลานและนักเรียนของผู้ปกครองและครูที่ต้องการรวมกำลังกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนจากปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้น และ 4) ประสบการณ์การทำงานที่มีร่วมกันเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ปกครองและครูเห็นแนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนที่ยั่งยืน

กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาสามารถสรุปผล ได้ 3 ประการ ดังนี้

1. สภาพความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันมี 2 ระดับ คือ 1) ระดับการบริหารงาน ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้บริหารงานโดยการสั่งการจากบนลงล่าง แต่

เปิดโอกาสและรับฟังเสียงของผู้ปกครอง คณะครู-อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) ความเป็นหุ้นส่วนระดับการปฏิบัติงาน ในรูปของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ที่มีทั้งระดับห้องเรียนและชั้นเรียนที่เข้ามาร่วมงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละห้องและหัวหน้าระดับ มีระเบียบกว้าง ๆ ให้แต่ละส่วนย่อหน้าไปคิดกิจกรรม/โครงการได้อย่างอิสระตามสภาพของนักเรียน แล้วเสนอเพื่อขออนุมัติดำเนินการ โดยมีสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการเป็นหลัก

2. ผลการดำเนินงานปรากฏเป็นกิจกรรม/โครงการ 2 ประเภท คือ

2.1 กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) การจัดทัศนศึกษา 2) การส่งเสริมช่วยเหลือทางวิชาการ 3) การแนะแนวอาชีพ 4) การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม 5) การมอบทุนการศึกษา 6) การเสริมสร้างทักษะชีวิต และ 7) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

2.2 กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ปกครอง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน สรุปลักษณะของกิจกรรมย่อยตามกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน 6 ประเภท ได้ดังนี้ 1) การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และ การเสริมสร้างความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดู 2) การช่วยเหลือติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การจัดทำระบบข้อมูลของผู้ปกครอง การจัดประชุม การเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง และการเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร ได้แก่ การช่วยงานประจำในโรงเรียนเป็นรายบุคคล การช่วยงานประจำแบบผลัดเปลี่ยนกัน และการช่วยงานเป็นบางครั้งคราว 4) การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ การแจ้งระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ช่วงปิดภาคเรียน และการศึกษาดูงานทางวิชาการ 5) การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู 6) การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน ได้แก่ การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น การระดมความสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากร และ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งผู้ปกครองและครูมีความพอใจ ในภาพรวมทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันดี เป็นโรงเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็ง

3. ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขเพื่อปรับปรุงพัฒนา ในส่วนปลีกย่อยของการทำงานร่วมกันพบปัญหา อุปสรรคที่ต้องแก้ไขและปรับปรุง ได้แก่ 1) ขอบเขตของการทำงานที่อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้างในระยะแรก จึงได้จัดทำระเบียบว่าด้วยเครือข่ายผู้ปกครองตามความต้องการของผู้ปกครองและครูขึ้น 2) ขั้นตอนการทำงานของระบบราชการที่ล่าช้า และนอกจากนั้นยังมีเรื่อง

เจตคติของผู้ปกครองและครูบางส่วนที่ยังต้องปรับเข้าหากัน การประเมินผล การกำกับติดตามที่ยังต้องจัดการให้เป็นระบบมากขึ้น รวมทั้งปัญหาด้านสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ จำนวนบุคลากรให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนเพื่อให้ครูมีเวลาทำงานร่วมกับผู้ปกครองได้มากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดทำให้โรงเรียนต้องปฏิบัติตาม 2) ให้ความสนับสนุนของโรงเรียนอย่างจริงจังทั้งในด้านงบประมาณ การอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ การประสานงานภายในโรงเรียน และคุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ประสานงานมีส่วนสำคัญที่ต้องอยู่ตรงกลางระหว่างผู้ปกครองและครู ประสานให้ทั้งสองฝ่ายร่วมงานกันไปได้ด้วยดี และ 3) การให้ความสนับสนุนของผู้ปกครองที่เสียสละทั้งกำลังความคิด กำลังกายและกำลังทรัพย์ ตลอดจนความอดทนของทั้งผู้ปกครองและครูที่ไม่ย่อท้อต่อปัญหา อุปสรรค แต่นำมาสะท้อนเพื่อพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนให้ยั่งยืนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา” มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สำรวจแนวคิดและการปฏิบัติงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและครูในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ปกครองและครูเพื่อส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (วิจัยเชิงสำรวจ)

ศึกษาแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนจำนวน 115 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน ได้ตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 30 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเก็บข้อมูลจาก บุคคล 3 กลุ่ม 1) ผู้บริหาร 1 คน 2) ครู 8 คนที่สอนรายวิชาต่างกัน และ 3) ผู้ปกครอง จำนวน 10 คนที่มีระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพต่างกัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน จำนวน 448 ฉบับ (78.60%) ผู้บริหาร 28 ครู 181 และผู้ปกครอง 239 กลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าชาย มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี เป็นส่วนใหญ่ ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าพิจารณาตามสถานภาพ ผู้บริหารส่วนใหญ่จบสูงสุดระดับปริญญาโท ครูระดับปริญญาตรี ผู้ปกครองระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างครูมีประสบการณ์การสอนอยู่ในช่วง 21-25 ปี กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ แต่เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กผู้ปกครองส่วนใหญ่รับจ้าง ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่รับราชการ ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท แต่ในโรงเรียนใหญ่พิเศษ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและผู้บริหาร

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 3 แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ลักษณะของแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบกรณีศึกษา)

กรณีศึกษาเลือกจากตัวอย่างโรงเรียนที่ได้ทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามในการสำรวจจากการศึกษาเชิงปริมาณ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 3 ข้อ คือ 1) กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ เครือข่ายผู้ปกครองให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง 2) มีระดับคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนและการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนจากการศึกษาเชิงปริมาณอยู่ในระดับสูง 3) ผู้บริหารยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปทำงานภาคสนามเต็มเวลาตลอดช่วงระยะเวลา 1 เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) และแบบเจาะลึก (indepth interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ในด้าน แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน และปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและการปฏิบัติกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุป คือ ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (typological analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนา (description) และพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description)

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมในโรงเรียนทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.37) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.38, 3.47, 3.38 และ 3.35 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาลักษณะแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมทุกขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (2.85) ส่วนด้านหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และด้านมีขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.41, 3.58, 3.39 และ 3.47 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทุกขนาด ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีลักษณะคะแนนแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้านเช่นเดียวกับในภาพรวม กล่าวคือ ด้านมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และด้านมีขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA โรงเรียนทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมของผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.33) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.48, 3.35 และ 3.29 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาลักษณะแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ พบว่า ด้านมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (2.82) ส่วนด้านหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และด้านมีขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (3.35, 3.54, 3.36 และ 3.42 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีลักษณะคะแนนแนวคิดฯ ทั้ง 3 ด้านเช่นเดียวกับในภาพรวม กล่าวคือ ด้านมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านหลักการการทำงานที่มีความเสมอภาค ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รับผิดชอบผลงานร่วมกัน และด้านมีขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA ผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยระดับคะแนนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านหลักการการทำงานที่ต้องรับผิดชอบต่อผลงานร่วมกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ต่างจากโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ และคะแนนรวมแนวคิดฯ ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนในระหว่างสถานภาพผู้ให้ข้อมูล

พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA และ คะแนนรวมแนวคิดฯ โดยที่มีเพียงกลุ่มผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มผู้ปกครอง

จากการศึกษาแนวคิดในการทำงานแบบหุ้นส่วนของโรงเรียนกรณีศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎี โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) มีเป้าหมายการทำงานเพื่อพัฒนานักเรียนโดยการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขเรื่องการเรียนและพฤติกรรม ให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ดี เก่ง มีความสุข และรู้จักบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและคนที่ด้อยโอกาส 2) หลักการทำงาน ควรการปรับปรุงคุณลักษณะภายในตนที่ส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือ ได้แก่ การให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานด้วยความประนีประนอมถ้อยทีถ้อยอาศัย โดยครูมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าผู้ปกครองควรรู้บทบาทตนเองอย่างชัดเจนในการเข้าร่วมรับผิดชอบโรงเรียน 3) วิธีการทำงาน ควรรับความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู เริ่มงานจากสภาพของนักเรียนแล้ววางแผนงานดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ โดยผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน ควรเพิ่มเรื่องการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการให้รับทราบทั่วกัน เมื่อดำเนินงานแล้วควรสรุปผลการดำเนินงานจัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ และเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในภาคเรียนต่อไป

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบ stepwise พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว คือ เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) การกำหนดนโยบาย (PLA) การให้ความสนับสนุน (SUP) อธิบายความแปรปรวนแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนได้อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .781, -.355 และ .304 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .892 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนระดับแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนได้ร้อยละ 79.60 และข้อค้นพบจากโรงเรียนกรณีศึกษามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันที่จะก่อประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง โดยมีปัจจัยย่อยตัวอื่น ๆ สนับสนุนให้เกิดเจตคติที่ดี ได้แก่ 1) การปฏิรูปการศึกษาที่มีผลทำผู้ปกครองและครูตื่นตัว 2) การสร้างความตระหนักและความเข้าใจด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งการประชุมในระดับโรงเรียน ชั้นเรียน การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ 3) ความรักและห่วงใยที่มีต่อบุตรหลานและนักเรียนของผู้ปกครองและครูที่ต้องการรวมกำลังกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนจากปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้น 4) ประสบการณ์จากการทำงานที่มีร่วมกัน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ปกครองและครูเห็นแนวทางการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนที่ยั่งยืน

3. ลักษณะการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมของโรงเรียนทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.15) เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.74, 1.79, 2.22 และ 2.35 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรม ทั้ง 6 ประเภท โดยภาพรวมของโรงเรียน พบว่า กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.55, 2.40, 2.17, 2.22 และ 2.40 ตามลำดับ) ในขณะที่กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.58) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียนขนาดเล็ก ใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กิจกรรมการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน โรงเรียนขนาดเล็กกลางและใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กกลาง และใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กและกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมของผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.02) เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (2.52) ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.97 และ 1.99 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรม ทั้ง 6 ประเภท โดยภาพรวมของผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ พบว่า กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (1.77, 2.24, 2.05, 2.09 และ 2.20 ตามลำดับ) ในขณะที่กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.48) และเมื่อพิจารณา

แยกตามสถานภาพ พบว่า กิจกรรมการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางบ้าน ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กิจกรรมการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่ครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างขนาดของโรงเรียน พบว่า กิจกรรมที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง กิจกรรมการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษต่างจากขนาดกลาง กิจกรรมการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง คะแนนรวมการปฏิบัติกิจกรรมฯ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่ต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง

ผลการศึกษากระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนจากโรงเรียนกรณีศึกษาพบสภาพความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันมี 2 ระดับ คือ 1) ระดับการบริหารงาน ในรูปของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้บริหารงานโดยการสั่งการจากบนลงล่าง แต่เปิดโอกาสและรับฟังเสียงของผู้ปกครอง คณะครู-อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) ความเป็นหุ้นส่วนระดับการปฏิบัติงาน ในรูปของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ที่มีทั้งระดับห้องเรียนและชั้นเรียนที่เข้ามาร่วมงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละห้องและหัวหน้าระดับ มีระเบียบกว้าง ๆ ให้แต่ละส่วนย่อยนำไปคิดกิจกรรม/โครงการกันได้อย่างอิสระตามสภาพของนักเรียน แล้วเสนอเพื่อขออนุมัติดำเนินการ โดยมีสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการเป็นหลัก ผลการดำเนินงานอยู่ในรูปของกิจกรรม/โครงการ มี 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียน ประกอบด้วย 1) การจัดทัศนศึกษา 2) การส่งเสริมช่วยเหลือทางวิชาการ 3) การแนะแนวอาชีพ 4) การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม 5) การ

มอบทุนการศึกษา 6) การเสริมสร้างทักษะชีวิต และ 7) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

2. กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการโดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับทางโรงเรียน สรุปลักษณะของกิจกรรมย่อยตามกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน 6 ประเภท ได้ดังนี้ 1) การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้าน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และการเสริมสร้างความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดู 2) การช่วยเหลือติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การจัดทำระบบข้อมูลของผู้ปกครอง การจัดประชุม การเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง และการเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร ได้แก่ การช่วยงานประจำในโรงเรียนเป็นรายบุคคล การช่วยงานประจำแบบผลัดเปลี่ยนกัน และการช่วยงานเป็นบางครั้งคราว 4) การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ การแจ้งระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ช่วงปิดภาคเรียน และการศึกษาดูงานทางวิชาการ 5) การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู 6) การใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน ได้แก่ การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น การระดมความสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากร และการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ทั้งผู้ปกครองและครูมีความพอใจ โดยภาพรวมทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันดี พบปัญหา อุปสรรคที่ต้องแก้ไขและปรับปรุง ได้แก่ 1) ขอบเขตของการทำงานที่ยังไม่มีความชัดเจนในระยะแรก จึงได้จัดทำระเบียบว่าด้วยเครือข่ายผู้ปกครองตามความต้องการของผู้ปกครองและครูขึ้น 2) ขั้นตอนการทำงานของระบบราชการที่ล่าช้า และนอกจากนั้นยังมีเรื่อง เจตคติของผู้ปกครองและครูบางส่วนที่ยังต้องปรับเข้าหากัน การประเมินผลการกำกับติดตามที่ยังต้องจัดการให้เป็นระบบมากขึ้น รวมทั้งปัญหาด้านสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ จำนวนบุคลากรให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนเพื่อให้ครูมีเวลาทำงานร่วมกับผู้ปกครองได้มากยิ่งขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย คัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี stepwise พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว คือ การกำหนดนโยบาย (PLA) การให้ความสนับสนุน (SUP) และเจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) มีเพียงตัวแปรการให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .712 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนได้ร้อยละ 50.70 และข้อค้นพบจากโรงเรียนกรณีศึกษามีปัจจัยด้านการให้ความสนับสนุนที่ส่งผลความสอดคล้องกัน คือ 1) การให้ความสนับสนุนของโรงเรียนที่ต้องทำ

อย่างจริงจังทั้งในด้านงบประมาณ การอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ การประสานงานภายในโรงเรียน และคุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ประสานงานมีส่วนสำคัญที่จะต้องอยู่ตรงกลางระหว่างผู้ปกครองและครู ประสานให้ทั้งสองฝ่ายร่วมงานกันไปได้ด้วยดี 2) การให้ความสนับสนุนของผู้ปกครองที่ต้องเสียสละทั้งกำลังความคิด กำลังกายและกำลังทรัพย์ นอกจากนั้นยังมีการกำหนดนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียน กรณีศึกษาที่ต่างไปจากการผลการศึกษาเชิงปริมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนทุกขนาดและทุกสถานภาพมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแนวคิดฯ อยู่ในระดับสูง และมีความต่างกันระหว่างสถานภาพ โดยผู้บริหารมีระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนแนวคิดฯ สูงกว่าผู้ปกครอง ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดี อันแสดงให้เห็นว่าทุกฝ่ายมีแนวคิดที่ต้องการพัฒนานักเรียนร่วมกันอย่างแท้จริง โดยเฉพาะผู้บริหาร สอดคล้องกับ Epstein (1995) Werf, Creemer & Guldmond (2000) และ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ที่พบว่า การที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมมือกับโรงเรียนผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สุด จะต้องถือว่า งานสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองเป็นงานหลักที่สำคัญด้านการบริหารจัดการที่ต้องสนับสนุน และผลการศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะดังกล่าวโดยเห็นความสำคัญและผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู นอกจากนั้น ผู้ปกครองและครูยังมีแนวคิดในการทำงานแบบหุ้นส่วนที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎี โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ 1) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเรื่องการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขการเรียนและพฤติกรรม ดังที่ Epstein (1995) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ต้องสร้างความเป็นหุ้นส่วนนั้นมีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จในการเรียนที่โรงเรียนและการดำเนินชีวิตต่อไป ในภายหลังจากที่จบการศึกษา 2) หลักการสำคัญที่ควรยึดถือร่วมกันในการทำงาน คือ การปรับคุณลักษณะภายในตนที่ส่งเสริมการทำงานแบบร่วมมือที่สำคัญได้แก่ การเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Epstein (1995) และ Phelps (1999) ที่พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมความเป็นหุ้นส่วนจะต้องอยู่บนความเคารพและไว้วางใจ (respect and trust) จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงานร่วมกันลงไปได้ 3) ขั้นตอนการทำงาน พอสรุปได้ว่าการดำเนินงานตามวงจร PDCA แต่สิ่งสำคัญที่จะต้องทำก่อนคือ การปรับแนวคิดของครูและผู้ปกครองแล้วจะทำให้การทำงานไม่เกิดปัญหา และเพิ่มขึ้นขั้นตอนการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียน

จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน แนวคิด ปรับวิสัยทัศน์ให้ใจกว้างยอมรับที่จะทำงานร่วมกับผู้ปกครองที่มีความแตกต่าง และอดทนที่จะสื่อสารให้เข้าใจท่ามกลางข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

ผลการวิจัยชุดตัวพยากรณ์ 3 ตัวที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน พบว่า เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วน (ATT) มีสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด เท่ากับ .892 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นตัวทำนายที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Epstein (1995) Waller & waller (1998) Phelps (1999) Pelco & Ries (1999) สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536, อ้างถึงใน รักชนก โสภพิศ, 2542) อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่พบว่า ความเป็นหุ้นส่วนจะเริ่มต้นขึ้นได้ต้องดูที่เจตคติของคณะทำงาน โดยจะต้องให้ความสำคัญของการร่วมมือกัน มีใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างระหว่างกันในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน โดยเฉพาะครู Nedler & Macfee (1997 อ้างถึงใน ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์, 2539) เสนอแนะว่า ถ้าครูให้ความสำคัญและตระหนักว่าผู้ปกครองเป็น ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลนักเรียนได้ดีที่สุด รับฟังและกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมงานโดยครูคอยช่วยเหลือแนะนำอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้ปกครองตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งผลการศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษา แสดงให้เห็นว่าเจตคติเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลต่อแนวคิดสอดคล้องกัน โดยผู้ปกครองและครูเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันที่จะเกิดประโยชน์กับนักเรียนอย่างแท้จริง ทำให้เกิดแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันอย่างชัดเจนทำให้เกิดความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกันตามมา แต่ในขณะเดียวกันเจตคติอาจเป็นปัญหา และอุปสรรคในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูได้เช่นกันหากทั้งสองฝ่ายไม่ยอมปรับเปลี่ยนเจตคติจากประสบการณ์เดิมที่คอยแต่กล่าวโทษและจับผิดกัน

2. การปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมในโรงเรียนทุกขนาดและผู้ให้ข้อมูลทุกสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมฯ ทุกกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจกรรมการช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และพบว่า การปฏิบัติกิจกรรมฯ มีความแตกต่างกันระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ขึ้นจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงมา โดยกิจกรรมที่ต่างกัน คือ การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการใช้ทรัพยากรและบริการจากชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพการศึกษาและรายได้ของผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษซึ่งมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมฯ สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ จะมีผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าผู้ปกครองในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ สอดคล้องกับ Dornbusch & Glaslow (1996, cited in Pelco, Jacobson & Ries, 2000) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง

ชาติ (2544) ที่พบว่า ความแตกต่างในด้านฐานะเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่ต่างกันทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนต่างกัน ครอบครัวที่มีการศึกษา และ ฐานะทางเศรษฐกิจดี เป็นกลุ่มที่มีข้อเสนอ ข้อเรียกร้องต่อการเรียนการสอน การบริหารจัดการของโรงเรียนมากกว่า ขณะที่ครอบครัวรายได้น้อยต้องการเลี้ยงครอบครัว และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเห็นว่าตนเองมีความรู้ต่ำกว่าครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพล เงินคำ (2543) ที่พบว่า ปัญหาของความร่วมมือของผู้ปกครองเกิดจากไม่มีความรู้ความสามารถและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี ซึ่งผลการศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษา แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมกับครูแม้จะมีอาชีพที่หลากหลายแต่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ นักธุรกิจ และแม่บ้าน ส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และการเงิน ส่วนในรายผู้ปกครองที่มีรายได้และการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่ค่อยกล้าเข้ามามีส่วนร่วมงานนอกจากจะได้รับคำแนะนำและไว้วางใจในตัวครูที่ปรึกษาในห้องนั้น ๆ ในส่วนของกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนกรณีศึกษา พบว่า มีสภาพความเป็นหุ้นส่วน 2 ระดับ คือ ระดับการบริหารงาน และระดับการปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงานปรากฏในรูปของกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักเรียน และพัฒนาผู้ปกครอง โดยกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาผู้ปกครองจะมีครบทั้ง 6 ประเภท แต่การจัดกิจกรรมพัฒนาไปถึงขั้นที่ผู้ปกครองเป็นผู้เข้ามาช่วยเป็นหลักในการดำเนินงานและมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละระดับชั้น สอดคล้องกับ Epstein (1995) ที่เสนอแนะไว้ว่า กิจกรรมทั้ง 6 ประเภทสามารถปรับเปลี่ยนตามความต้องการของครอบครัวและนักเรียนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน แม้ผลการดำเนินงานโดยรวมจะดีเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่ายแต่พบว่ายังมีปัญหา อุปสรรคที่ยังคงมีอยู่ในเรื่องงบประมาณ บุคลากรที่ยังมีไม่พอเพียง เจตคติของผู้ปกครองและครูบางส่วนที่ยังต้องปรับเปลี่ยน และระบบการทำงานของทางราชการที่ล่าช้า จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) และ Lazer & Slostad (1992) ที่พบว่า การจะทำงานเป็นหุ้นส่วนกับผู้ปกครองได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติบางประการ กฎระเบียบราชการเป็นอุปสรรคที่ทำให้การทำงานไม่คล่องตัวไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างยืดหยุ่น ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน

ผลการวิจัยชุดตัวพยากรณ์ 3 ตัวที่ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน พบว่า มีเพียงตัวแปรการให้ความสนับสนุนของโรงเรียน (SUP) ที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (.712) สามารถอธิบายความแปรปรวนการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนได้ร้อยละ 50.70 จึงเป็นตัวทำนายที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Epstein (1995) Wherry (1996) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่พบว่า สถานศึกษามีบท

บาทสำคัญในการระดมความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วยการสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นว่าตนเองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนานักเรียนร่วมกับทางโรงเรียน ส่งเสริมพัฒนาผู้ปกครองให้มีความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดูแลนักเรียนทั้งทางด้านการเรียนและพฤติกรรม สร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อให้ผู้ปกครองเข้าถึง โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ ให้กล้าที่จะเข้ามาร่วมงานกับทางโรงเรียน ดังที่ Wherry (1996) เสนอแนะว่า สถานศึกษาต้องให้การอบรมและสนับสนุนผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้ในข้อมูลเฉพาะที่ผู้ปกครองต้องการเพื่อให้เกิดความเข้าใจและไม่กลัวที่จะทำงานร่วมกับทางโรงเรียน นอกจากนี้ควรทบทวนระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะเรื่องโอกาสและเวลา สอดคล้องกับ ไชยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2539) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังไม่มากเพราะมีปัญหา อุปสรรค เนื่องจากไม่มีโอกาสและเวลา ซึ่งผลการศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมสอดคล้องกับการศึกษาเชิงปริมาณ คือ การให้ความสนับสนุน มีทั้งการสนับสนุนของโรงเรียนในด้านงบประมาณ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในด้านสถานที่ การติดต่อประสานงาน คุณลักษณะของผู้บริหารและผู้ประสานงานของโรงเรียนที่เป็นบุคคลสำคัญในการผลักดันให้ผู้ปกครองและครูทำงานร่วมกันได้ดี และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ทั้งกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ นอกจากนี้ให้ความสนับสนุนดังกล่าวแล้วยังพบว่า การกำหนดนโยบาย ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมฯ ที่ต่างไปจากการศึกษาเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองได้มีแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนร่วมกัน แต่ในการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยังไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคบางประการ ที่หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนเองควรดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนที่เข้มแข็ง ดังนี้

1. ควรวางแผนทาง ในเรื่องขอบเขตในการทำงานของผู้ปกครองในรูปแบบของเครือข่ายผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและครูร่วมกันวางระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในบทบาทและความพอใจของผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย
2. ควรมีการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานของระบบราชการที่ล่าช้าตามความคิดของผู้ปกครองและสภาพความเป็นจริงที่เอื้อให้ผู้ปกครองทำงานได้สะดวกขึ้น

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากรเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน

4. โรงเรียนควรปรับเรื่องเจตคติของครูในโรงเรียนก่อนที่จะดึงผู้ปกครองให้เข้ามา ร่วมงาน โดยการสร้างความตระหนักให้ครูเห็นว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามาร่วมงานเป็นการแบ่งเบาภาระมิใช่เพิ่มภาระ ช่วยให้ผู้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะทำให้เกิดมิตรไมตรี เปิดใจรับผู้ปกครองด้วยความยินดีเป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองเพื่อลดภาพเดิม จากประสบการณ์เดิมที่คอยแต่กล่าวโทษและจับผิดกัน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ควรหาวิธีให้ผู้ปกครองกลุ่มนี้เข้ามาร่วมมือกับ โรงเรียนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จึงน่าจะมีการศึกษากับโรงเรียนในภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อดูว่าจะให้ ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันหรือไม่ เนื่องจากมีบริบทและสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ที่ต่างกัน

2. การศึกษาในครั้งนี้พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยังอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านการให้ความสนับสนุนทั้งจากโรงเรียนและผู้ปกครองมีความสำคัญ จึงน่าที่จะมีการพัฒนาโปรแกรมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่าง ผู้ปกครองและครูที่มีประสิทธิภาพขึ้นแล้วทดลองใช้ในโรงเรียนเพื่อการขยายผลการปฏิบัติไปยังโรงเรียนอื่น ๆ

3. จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วน พบว่าเจตคติเป็นสิ่งสำคัญ จึงน่าจะสร้างแบบวัดเจตคติและศึกษาวิธีการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองและครูใน การทำงานร่วมกันแบบหุ้นส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กอบกุล รังสิยะโรจน์. (2527). **ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจรพงษ์ เพชรเลิศอนันต์. (2536). **การสำรวจบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนสาธิตประถมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **เสริมพลังบทบาทครูในโลกที่เปลี่ยนแปลงในมุมมองของเอเชีย-แปซิฟิก**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุดทอง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุดทอง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545-2554)**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็นพี กราฟฟิค.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **รายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ 2 เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (อัดสำเนา)
- ครรชิต นิสวอนุตรพันธ์. (2540). **ความคาดหวังของครูศิลปศึกษาต่อบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คัคนางค์ มณีศรี และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). รายงานผลการวิจัยเรื่อง **อิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติทางการศึกษา และอัตมโนทัศน์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันรอล เงินคำ. (2543). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัด **เชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

เฉลิมชัย วาสะสิริ. (2533). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามการรับรู้ของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิกุล ประทีปชัย และ สุன்னทา มูลจันทร์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี**. คณะอนุกรรมการการวิจัยการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5.

นิตา ชูโต. (2540). **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (2540). **ปทานุกรมการวิจัย**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ประกอบ คู่ปรัตน์. (2528). ประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการศึกษา. ใน โอวาท สุทธานรักษ์. การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สารมวลชน.
- ประกายศรี เคนทอง. (2533). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมศิริ ธีรบุรุษ. (2539). การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2541). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไผท สุทธิสุนทร. (2543). บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน. **สานปฏิรูป**. 25 (เมษายน): 23-24.
- พจนา เทียนดารา. (2543). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พัชรี วรจรัสรังสี และ ช่อนกลิน วีรัตน์โยสินทร์. (2538). การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูลศรี ไม้ทอง. (2543). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ ทอหูน. (2526). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย, องค์การ. (ม.ป.ป.). **ไขข้อข้องใจพ่อแม่เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (จุลสาร)

- รักชนก ไสยาพิศ. (2542). การมีส่วนร่วมและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการ
 อาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลักษณะ เต็มศิริกุลชัย และ สุชาดา ตั้งทางธรรม. (2541). ภาควิชาการส่งเสริมสุขภาพ.
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ลักษณะ บุญนิมิตร. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครอง ครู และเพื่อนใน
 การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ แรงจูงใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการ
 เรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ
 ศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาชั้น
 พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร.
- ไศยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2539). บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริม
 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. วิทยา
 นิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชาย วิเชียรเลิศ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองตาต้า. สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดบุรีรัมย์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร
 : โรงพิมพ์ไต้ยงเชียง.
- สุวัฒนา แก้วสุวรรณ. (2532). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับ
 รู้ของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์ หงสา. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตร
 กับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
 ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุพล มาธนะสารวุฒิ. (2543). **ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุณาโลม ธิติสุทธิ. (2538). **บทบาทที่เป็นจริงของโรงเรียนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์ . (2540). **ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบแนวคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลน พับลิชชิ่ง.
- อุทุมพร จามรมาน. (2537). **การมีส่วนร่วมอย่างทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลน พับลิชชิ่ง.
- อุ้นตา นพคุณ. (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา**. ใน โอวาท สุทธนา รักษ์. **การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สารมวดชน.

ภาษาอังกฤษ

- Buttery, T.J, and Anderson,P.J. (1999). Community, school, and parent dynamics: A synthesis of literature and activities. *Teacher Education Quarterly* 26(4): 111-122.
- Cheng, Y., and Townsend, T. (2000). Trends and issues in Asia-Pacific education. In Cheng, Y., and Townsend, T. *Educational change and development in the Asia-Pacific region: Challenges for the future*. Mepple: Netherland by Krips.
- Creswell, J.W. (1994). *Research design: Qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks: Sage publications.
- Epstein, J.L. (1992). School and family partnerships. In M. Alkin. *Encyclopedia of educational research*. 6 th ed. New York: Macmillan.
- Epstein, J.L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan* 76(9): 701-712.
- Hoover-Dempsey, K.V., Bassler, O.C., and Brissie, J.S. (1987). Parent involvement: Contributions of teacher efficacy, school socioeconomic status, and other school characteristics. *American Educational Research Journal* 24(3): 417-435.
- Lazer, A.M., and Slostad, F. (1999). **How to overcome obstacles to parent-teacher partnerships**. [Online]. Available from: <http://willsontxt.hwwilson.com> [2002, July 16]

- Lyons, P., Robbins, A., and Smith, A. (1983). **Involving parents: A handbook for participation in schools**. Michigan: The high/scope press.
- Pelco, L. E., and Ries, R.R. (1999). Teachers' attitudes and behaviors towards family-school partnerships. **School Psychologist International** 20(3): 265-277.
- Pelco, L. E., Jacobson, L, and Ries, R.R. (2000). **Perspectives and practices in family-school partnerships: A national survey of school psychologists**. [Online]. Available from: <http://willsontxt.hwwilson.com> [2002, July 16]
- Phelps, P. H. (1999). **Secondary teacher perspectives on partnerships**. [Online]. Available from: <http://willsontxt.hwwilson.com> [2002, July 16]
- Rockwell, R.E., Andre,L.C., and Hawley, M.K. (1996). **Parent and teachers as partners: Issues and challenges**. New York: Harcourt Brace College.
- Silverman David. (2000). **Doing qualitative research**. London: Sage publications.
- Swick, K.J. (1992). **Teacher–parent partnerships**. [Online]. Available from: <http://www.ed.gov.com> [2002, November 15]
- Swick, K.J., and Francis, B. (1997). **Parent efficacy and successful parent involvement**. [Online]. Available from: <http://willsontxt.hwwilson.com> [2002, June 24]
- Tashakkori, A., and Teddlie, C. (1998). **Mixed methodology**. London: Sage publications.
- Waller, H., and Waller, J. (1998). **Linking home and school: Partnership in practice in primary education**. London: David Fulton Publishers.
- Werf, G.van der, Creemers, B., and Guldmond, H. (2001). Improvement parental involvement in primary education in Indonesia: Implementation, effects and costs. **School Effectiveness and School Improvement** 12(4): 447-466.
- Wherry, J.H. (1996). **Selected parent involvement research** [Online]. Available from: <http://www.google.com> [2002, June 24]

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุขคนธมาน
อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์
อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. อาจารย์สรียา วรสรวง
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.0-2218-2680

ที่ ทม.0302(2700.0603)/3238

วันที่ 7 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชา
 วิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็น
 หุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียน
 มัธยมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ ศุขโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา
 สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่
 นิสิตสร้างขึ้น (ตามเอกสารที่แนบ)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง
 วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม ๐๓๐๒(๒๗๐๒)/ว.๒๗๑

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี กำลังทำการวิจัยเรื่อง “แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็น
หุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียน
มัธยมศึกษา” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ สุขโรจน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ดิฉันมีความ
จำเป็นต้องศึกษาเอกสาร พร้อมทั้งสัมภาษณ์บุคลากรที่รับผิดชอบประสานงานด้านความร่วมมือกับ
ผู้ปกครอง เพื่อประกอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้หนังสือเก็บข้อมูลวิจัย เพื่อประโยชน์ทาง
การศึกษาต่อไป และขอกราบขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

Ruchada

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร ๒๑๘๒๕๗๘

ที่ ทม.0302(2700.0603)/0220

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

14 มกราคม 2546

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ สุขโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวแสงทอง ภูศรี ได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0216

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

14 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน อธิบดีกรมสามัญศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายชื่อโรงเรียน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญใจ สุขโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวแสงทอง ภูศรี ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศร 0812/ 0539

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร 10300

๒๙ มกราคม ๒๕๔๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชา
วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอขอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวคิดและ
การปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา : การศึกษาเชิงปริมาณ
และคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา” ในกรณีนี้ ผู้วิจัย มีความประสงค์จะเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม
กับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะประสานโดยตรงกับทางโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานครพิจารณาแล้ว เห็นว่าการวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์
ต่อการพัฒนาโรงเรียน และทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน สมควร
ให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมชัย รัตนประยูร)

ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาฯ

โทร. 0-2282-3834 ต่อ 108

โทรสาร 0-2281-9996-7 ต่อ 115

<http://bkk.ge.go.th/>

ที่ ทม ๐๓๐๒(๒๗๐๒)/๐๖๖

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวแสงทอง ภูศรี กำลังทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพียงใจ ศุขโรจน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม เป็นที่ปรึกษาร่วม ในการนี้ สืบเนื่องจากจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ด้วยการเข้าไปศึกษาเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์ข้อมูลกับ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องจากโรงเรียนที่หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนานักเรียนที่ดีที่สุดสามารถเป็นแบบอย่างกับโรงเรียนอื่นๆ ได้ ซึ่งโรงเรียนของท่านมีคุณสมบัติดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ สืบได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร ๒๑๘๒๕๗๘

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา
: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้าพเจ้า นางสาวแสงทอง ภูศรี กำลังทำการวิจัยเรื่อง “แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา” เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง ข้อมูลการตอบแบบสอบถามของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ โดยผู้วิจัยจะรายงานผลการวิจัยในภาพรวมเพื่อแสวงหาแนวทางในการช่วยให้โรงเรียนสามารถทำงานร่วมกับครอบครัวเพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากตอบแบบสอบถามครบทุกข้อแล้ว กรุณานำส่งท่านผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้เป็นผู้รวบรวมภายใน 3 วันหลังจากที่ท่านได้รับแบบสอบถามนี้

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยอวยพรให้ท่านและสมาชิกในครอบครัวประสบแต่ความสุข สมปรารถนาทุกประการ

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวแสงทอง ภูศรี

นิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อสอบถามแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษาจากกลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิดเรื่องความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา:
การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านตอบแบบสอบถามในฐานะ

☐ 1) ผู้บริหาร	☐ 2) ครู	☐ 3) ผู้ปกครอง
---------------------------------------	---------------------------------	---------------------------------------
2. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
---------------------------------	----------------------------------
3. อายุ ปี
4. ระดับการศึกษาของท่าน

☐ 1) ประถมศึกษา	☐ 2) มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ 4) อนุปริญญา
☐ 5)ปริญญาตรี	☐ 6)ปริญญาโท	☐ 7)ปริญญาเอก	
☐ 8) อื่นๆ (โปรดระบุ)			

ข้อ 5-7 ตอบเฉพาะครู

5. รายวิชาที่สอน

☐ 1) ภาษาไทย	☐ 2) ภาษาอังกฤษ	☐ 3) คณิตศาสตร์	☐ 4) วิทยาศาสตร์	☐ 5) สังคมศึกษา
☐ 6) พลานามัย	☐ 7) ศิลปะศึกษา	☐ 8) อื่นๆ (โปรดระบุ)		
6. ประสบการณ์ในการสอน ปี
7. ระดับชั้นที่สอน

ข้อ 8-13 ตอบเฉพาะผู้ปกครอง

8. สถานภาพสมรส

☐ 1) โสด	☐ 2) สมรส	☐ 3) ม่าย/หย่า	☐ 4) แยกกันอยู่
---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------------	--
9. ประกอบอาชีพ

☐ 1) รับราชการ	☐ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ 3) พนักงานบริษัทเอกชน	☐ 4) ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ 5) รับจ้าง	☐ 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)		
10. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1) ต่ำกว่า 5,000	☐ 2) 5,000–10,000	☐ 3) 10,001–15,000	☐ 4) 15,001–20,000
☐ 5) 20,001–25,000	☐ 6) 25,001–30,000	☐ 7) 30,001–35,000	☐ 8) 35,001–40,000
☐ 9) 40,001–45,000	☐ 10) 45,001–50,000	☐ 11) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	
11. ความสัมพันธ์กับนักเรียน

☐ 1) บิดา-มารดา	☐ 2) อื่นๆ (โปรดระบุ)
--	--
12. นักเรียนในปกครองของท่านเรียนอยู่ระดับชั้น
13. จำนวนนักเรียนในปกครองที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้ คน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา

2.1 การกำหนดนโยบายของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดระบุแนวปฏิบัติของโรงเรียนด้านความร่วมมือของครอบครัวและโรงเรียนตามสภาพที่เป็นจริงตามการรับรู้ของท่าน

- โรงเรียนได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานร่วมกับผู้ปกครองไว้เป็นงานหลักเรื่องหนึ่งของโรงเรียนหรือไม่
 1) จัดทำ (ทำข้อ 2 ต่อ) 2) ไม่ได้จัดทำ (ไม่ต้องทำข้อ 2)
- หากจัดทำ ปรากฏอยู่ในหลักฐานใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 1) นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
 3) ธรรมนูญโรงเรียน 4) คู่มือการปฏิบัติงาน/พรณงานของโรงเรียน
 5) แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)

2.2 การให้ความสนับสนุนของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับการให้ความสนับสนุนของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองตามการรับรู้ของท่าน

รายการ	ระดับการให้ความสนับสนุน			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ให้การสนับสนุน
งบประมาณ				
1. โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง				
2. โรงเรียนได้จัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง				
การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ				
3. โรงเรียนได้จัดอบรมให้ครูและผู้ปกครองมีความรู้และทักษะในการทำงานร่วมกัน				
4. โรงเรียนได้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น จดหมายข่าว จุลสาร แผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ครูและผู้ปกครอง				
5. โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ให้ครูและผู้ปกครองเข้าใจและเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนจากการร่วมมือกันของทั้งสองฝ่าย				
6. โรงเรียนได้จัดให้มีระบบโทรศัพท์เพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ปกครองต้องการทราบ เช่น กำหนดการจัดกิจกรรม การประชุมผู้ปกครอง ระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน				
การอำนวยความสะดวก				
7. โรงเรียนได้จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวย เช่น มีศูนย์ประสานงาน ห้องทำงาน ห้องสมุด สำหรับครูและผู้ปกครอง ที่จะทำงานร่วมกัน				
8. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีตารางเวลาที่ยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ปกครองและครูสามารถเลือกที่จะเข้าร่วมได้				

รายการ	ระดับการให้ความสนับสนุน			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ให้การสนับสนุน
9. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นในแหล่งที่เป็นศูนย์กลางของ ชุมชนเพื่อความสะดวกในการเดินทางของผู้ปกครอง				
10. โรงเรียนได้จัดให้มีผู้ประสานงานติดต่อกับผู้ปกครองหรือ แบ่งเบาภาระต่างๆ เพื่อให้ครูมีเวลาพบผู้ปกครองมากขึ้น				

11. ในความคิดเห็นของท่านการที่ครอบครัวและโรงเรียนจะสามารถทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียนควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใด อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 เจตคติต่อความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียน

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในรายการด้านล่างพร้อมทั้งระบุว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรโดยทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ทุกโรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน				
2. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันปฏิบัติแม้จะมีปัญหาและอุปสรรค				
3. ครูและผู้ปกครองสามารถที่จะร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนได้				
4. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองส่งผลให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาได้ดีขึ้น				
5. การที่จะส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง				
6. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองทำให้นักเรียนมีคะแนนสอบและระดับผลการเรียนดีขึ้น				
7. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองส่งผลให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์				

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8. ความร่วมมือของผู้ปกครองช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น				
9. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองช่วยให้นักเรียนวางแผนการศึกษาต่อในระดับสูงได้ตรงกับความสามารถและความต้องการมากขึ้น				
10. ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้เรื่องจิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดู สุขภาพ โภชนาการ เพื่อนำไปดูแลนักเรียนได้ดีขึ้น				

ตอนที่ 3 แนวคิดด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการจัดการศึกษา
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความด้านล่างแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ครูและผู้ปกครองควรร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ พฤติกรรม และเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน				
2. ครูและผู้ปกครองควรประสานงานกันเมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่อง การเรียนและพฤติกรรมเท่านั้น				
3. การที่ครูและผู้ปกครองร่วมกันคิดค้นกิจกรรมทำให้ตอบสนอง ความต้องการของทั้งสองฝ่ายได้ดีขึ้น				
4. ครูและผู้ปกครองควรร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง กิจกรรมพัฒนานักเรียน				
5. ครูและผู้ปกครองต่างเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถผลักดันให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนเพิ่มมากขึ้น				
6. ในการทำงานร่วมกันของครูและผู้ปกครองควรให้ความเคารพ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน				
7. ความสำเร็จหรือล้มเหลวของนักเรียนเป็นเรื่องที่ครู และผู้ปกครอง ต้องร่วมกันรับผิดชอบ				
8. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนจากการร่วมมือกันหลายฝ่าย ช่วยให้พัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น				
9. การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการที่ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และสมาชิกใน ชุมชน เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ ประสานและกำกับ ติดตามการ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ				

ตอนที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ที่ตรงกับระดับการปฏิบัติกิจกรรมที่โรงเรียนมีการดำเนินงานตามความเป็นจริง โดยระดับการปฏิบัติแต่ละระดับ มีความหมายดังนี้

- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้น **เป็นประจำ** คิดเป็น 80-100% ใน 1 ภาคเรียน
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้น **บ่อยครั้ง** คิดเป็น 60-79% ใน 1 ภาคเรียน
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้น **ค่อนข้างบ่อย** คิดเป็น 40-59% ใน 1 ภาคเรียน
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติเกิดขึ้น **เป็นบางครั้ง** คิดเป็น 1-39% ใน 1 ภาคเรียน
 0 หมายถึง **ไม่มีการปฏิบัติ**กิจกรรมนั้นๆ เลย

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
1. การช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้าน					
1.1 ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ จัดประชุมปฏิบัติการ อบรม หรือจัดหลักสูตรระยะสั้นให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องจิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละช่วงอายุ					
1.2 ให้ความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ปกครอง การดูแลสุขภาพโภชนาการที่ดีแก่บุตรหลาน					
1.3 ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก					
1.4 ให้ความรู้เรื่องการสร้างสัมพันธภาพหรือบรรยากาศที่อบอุ่น มีความรักและเชื่ออาทรในครอบครัว					
1.5 ให้ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูแก่ผู้ปกครองที่ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยจัดทำวีดิทัศน์ โทรศัพท์อัตโนมัติ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ					
2. การช่วยเรื่องติดต่อสื่อสาร					
2.1 จัดทำระบบข้อมูลของทั้งครูและผู้ปกครองที่เป็นปัจจุบัน เพื่อความสะดวกในการสื่อสารซึ่งกันและกัน					
2.2 จัดประชุมครูและผู้ปกครองระดับโรงเรียนเพื่อรับฟังความคิดเห็นและรับทราบแผนปฏิบัติการต่างๆ					
2.3 จัดประชุม พบปะระหว่างครูและผู้ปกครองระดับชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและร่วมกันเตรียมความพร้อมในการเรียน					
2.4 จัดให้ครูได้ออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อทำความรู้จักและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครอบครัวและโรงเรียน					
2.5 จัดส่งแฟ้มสะสมงานนักเรียนให้ทางบ้านได้ดูผลงานและแสดงความคิดเห็น					
2.6 เผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น ปฏิทินปฏิบัติงาน จดหมายข่าว จุลสาร อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์					
2.7 จัดให้ครูที่ปรึกษาพบผู้ปกครองทุกต้นภาคเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและร่วมกันเตรียมความพร้อมในการเรียน					

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	4	3	2	1	0
2.8 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองติดต่อกับครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน เพื่อแสดงความ คิดเห็นหรือปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับนักเรียนหรือกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง หลากหลายทั้งการมาพบด้วยตนเอง โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และจดหมาย					
3. การช่วยให้เข้ามาทำงานอาสาสมัคร					
3.1 จัดให้มีอาสาสมัครผู้ปกครองช่วยงานในโรงเรียน เช่น ช่วยดูแลห้องสมุด ช่วยเป็นครูพิเศษ ช่วยครูควบคุมนักเรียนไปทัศนศึกษา					
3.2 สสำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความเชี่ยวชาญ สถานที่และเวลา ที่สามารถทำงานอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา					
3.3 จัดฝึกอบรมทักษะความรู้ด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาช่วย งานอาสาสมัครในโรงเรียน					
3.4 จัดให้มีศูนย์ประสานงานหรือมีห้องสำหรับการพบปะของผู้ปกครองเพื่อ การทำงานอาสาสมัคร					
4. การช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่บ้าน					
4.1 ครูแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลในรายวิชาต่างๆ					
4.2 ครูแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบปฏิทินการทำกิจกรรมที่นักเรียนและ ผู้ ปกครองต้องทำร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ หลัง การเรียนรู้จากโรงเรียน					
4.3 ครูแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบวิธีการกำกับติดตามช่วยเหลือนักเรียนใน การทำงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน					
4.4 ครูร่วมกับผู้ปกครองจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนช่วงปิด ภาคเรียน					
4.5 งานแนะแนวมีการจัดให้ผู้ปกครองเข้าร่วมวางแผนเป้าหมายของนักเรียนใน แต่ละปี และร่วมวางแผนเพื่อเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาหรือการทำงาน					
5. การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
5.1 เผยแพร่สิทธิ รูปแบบวิธีการให้ผู้ปกครองรับทราบในการเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมบริหารงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน					
5.2 จัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านงานวิชาการ งานธุรการ งานบริการ และ งานปกครอง โดยมีตัวแทนทั้งจากคณะครูและผู้ปกครอง					
5.3 คณะครูและผู้ปกครองที่ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนในคณะกรรมการ ชุดต่างๆ เข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน					
5.4 คณะกรรมการครูและผู้ปกครองเข้าร่วมวางแผน จัดการดูแลการใช้ งบประมาณ วางแผนด้านการเรียนการสอน การประเมินผล การให้ คำแนะนำต่างๆ แก่ทางโรงเรียน หรือมาร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น					

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด

1. ความคิดเห็นเรื่องวิธีการและการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรเพื่อให้ครอบครัว และโรงเรียนสามารถทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียน

หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน	ความถี่	วิธีการ	ความถี่
ความคิดเห็นของผู้บริหาร			
- สมาคมผู้ปกครองและครู	2	- จัดทำโครงสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน	1
- องค์กรเอกชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	2	- สนับสนุนหารายได้ ฝึกวิชาชีพหรือเป็นวิทยากรท้องถิ่น	1
- ชมรมผู้ปกครองเครือข่ายของโรงเรียน	2		
- หน่วยงานต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองทำงานอยู่	2		
- กรมสามัญศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ	1	- กำหนดนโยบาย	1
- สถานศึกษา	1	- กำหนดนโยบาย	1
- ฝ่ายบริหาร	1	- ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง	1
- ผู้ปกครอง	1	- เสียสละเวลามาร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียน	1
- ทุกส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน	1	- ควรสนับสนุนงบประมาณและปัจจัยต่าง ๆ	1
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1		
- คณะกรรมการสมาคมนักเรียนเก่า	1		
- สถานพยาบาลของรัฐ	1		
- ตำรวจ/สถานีตำรวจ	1		
- วัด	1		
- สำนักงานเขต	1		
รวม	19	รวม	7
ความคิดเห็นของครู-อาจารย์			
- โรงเรียน	10	- จัดห้องทำงานหรือห้องประชุมที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองมาทำงานช่วยเหลือโรงเรียน โดยกำหนดข้อตกลงเรื่องสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองอย่างชัดเจน	1
- ผู้ปกครอง	9	- ต้องสละเวลาในการหาเลี้ยงครอบครัวมาให้เวลากับบุตรหลานและทางโรงเรียนเพื่อช่วยกันดูแลนักเรียน	3
- ชุมชน	7	- ขอความช่วยเหลือด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปัจจัยต่าง ๆ	1

หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน	ความถี่	วิธีการ	ความถี่
- กระทรวงศึกษาธิการ	6	- กำหนดนโยบายและวางแผนให้ผู้ปกครองได้มีส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมพัฒนาบุตรหลาน - สนับสนุนด้านงบประมาณ	2 3
- หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	6	- ร่วมกับโรงเรียนและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา	1
- ฝ่ายบริหาร	5	- ให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่ทุกคน - ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองและครูเห็นความสำคัญของการศึกษา พฤติกรรมของนักเรียน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา วางแผนและหาแนวทางแก้ไข	1 1
- สมาคมผู้ปกครองและครู	5	- ประสานงาน นัดหมาย จัดกิจกรรม	1
- อาจารย์ที่ปรึกษา ครู	5		
- ภาครัฐ	4	- จัดสรรงบประมาณด้านนี้ให้มากขึ้น	1
- หน่วยงานหรือองค์กรที่ผู้ปกครองทำงานอยู่	4	- อนุญาตให้ผู้ปกครองแบ่งเวลามาทำงานร่วมกับโรงเรียนโดยจ่ายค่าตอบแทนตามปกติ	4
- สถานีตำรวจในชุมชน	4	- แก้ไขปัญหายาบ้า ร้านเกม แหล่งมั่วสุ่ม โดยเข้าไปจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ	1
- หน่วยงานต้นสังกัด	3	- กำหนดนโยบายให้โรงเรียนทำโครงการไว้ว่า ต้องมีการทำงานร่วมกันและให้รายงานการปฏิบัติงานให้ทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งและให้งบประมาณดำเนินงานด้วย - ร่วมแก้ปัญหากับโรงเรียน ไม่ใช่สั่งการอย่างเดียว	1 1
- เครือข่ายผู้ปกครอง	3	- ให้การสนับสนุน	1
- ฝ่ายปกครอง	3	- วางแนวทางประสานงานกับครูในการดูแลนักเรียน	1
- ภาคเอกชน	2	- สนับสนุนให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนขอความช่วยเหลือ	1
- สมาคมศิษย์เก่า	2		
- วัด	2		
- กรมสุขภาพจิต	1	- จัดกิจกรรมเพื่อสื่อความสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนา	1
- กรมแรงงาน	1	- ฝึกทักษะวิชาชีพให้ผู้ปกครอง เพื่อนำมาพัฒนานักเรียน	1

หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน	ความถี่	วิธีการ	ความถี่
- ภาคเอกชน เช่น ค่ายเพลง สื่อวิทยุ โทรทัศน์	1	- สร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้ความรู้ หรืออาจให้เป็นวิทยากรเพื่อให้ประสบการณ์งานวิชาชีพ ตลอดจนบริจาคเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ	1
- คณะกรรมการสถานศึกษา	1		
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต	1		
รวม	85	รวม	28
ความคิดเห็นของผู้ปกครอง			
- กระทรวงศึกษาธิการ	26	- สนับสนุนนโยบายและงบประมาณ - กำหนดนโยบายให้ครอบครัวและโรงเรียนทำงานร่วมกันมากขึ้น - ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้ปกครองเครือข่ายแล้วขยายผลไปทุกครอบครัว เพื่อนำไปสอนบุตรหลาน	7 2 4
- หน่วยงานรัฐบาล	20	- ให้ความสำคัญพร้อมทั้งกำหนดนโยบายและงบประมาณสนับสนุน - ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง	6 1
- โรงเรียน	18	- จัดให้มีการพบปะกันระหว่างผู้ปกครองและครูเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง - วางแผนพัฒนานักเรียนเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐ - สนับสนุนสถานที่ อุปกรณ์และบุคลากร - ประสานงานกับผู้ปกครองสม่ำเสมอ	2 1 1 1
- ผู้ปกครอง	14	- ดูแลนักเรียนในปกครองร่วมกับโรงเรียน - ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในทุกด้านและหาทุนสนับสนุนโรงเรียน - ให้เวลากับโรงเรียนมากขึ้น	2 1 1
- สมาคมผู้ปกครองและครู	8	- จัดงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและโรงเรียน เช่น งานเลี้ยงสังสรรค์	2
- ภาคเอกชน	7	- สร้างความเข้าใจต่อกันให้ดียิ่งขึ้น - ให้เงินสนับสนุนการทำกิจกรรม - ให้ผู้ปกครองหยุดงานเสาร์-อาทิตย์ เพื่อมีเวลาดูแลบุตรหลาน	2 1 1
- ครูและบุคลากรในโรงเรียน	3	- ทำงานร่วมกับครอบครัวอย่างอบอุ่น	1

หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน	ความถี่	วิธีการ	ความถี่
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	3	- สนับสนุนเงินทุน และ อุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อการจัดเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	2
- สมาคมนักเรียนเก่า	3		
- กรมสามัญศึกษา	2	- กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้พบปะ พูดคุยกับผู้ปกครองให้มากขึ้น	1
- ฝ่ายบริหาร	2	- ประสานงานกับครอบครัวในด้านต่าง ๆ	1
- คณะกรรมการสถานศึกษา	2	- จัดโครงการรณรงค์ให้มีการประชุมระหว่าง ผู้ปกครองและครู	1
- องค์กรในชุมชน	2	- ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้เข้มแข็งโดยสร้าง พันธมิตรในชุมชน	1
- คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง	1		
- สถานีตำรวจ	1		
- โรงพยาบาล ศูนย์สาธารณสุข	1		
- วัด	1		
รวม	114	รวม	42

2. ความคิดเห็นเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีคุณภาพ

รายการ	ความถี่
ความคิดเห็นของผู้บริหาร	
ร่วมประชุมระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อพิจารณาผลการดำเนินงาน	2
ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน	1
ปรับปรุงระบบสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน	1
ควรกำหนดข้อตกลงในการทำงานร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือและดูแลทางการเรียนการสอนและพฤติกรรม	1
กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานโดยทุกคนมีส่วนร่วม	1
เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว ควรดำเนินงานในทุกขั้นตอนให้ได้ผล	1
รวม	7
ความคิดเห็นของครู-อาจารย์	
เห็นด้วยว่าในทุกขั้นตอนเหมาะสมครบคลุมดี	10
สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองและ ชุมชน เห็นความสำคัญของการร่วมมือกัน	5
การดำเนินงานควรระบุหน้าที่ ความรับผิดชอบ ขอบข่ายงานของผู้ปกครองและครูให้ชัดเจน	4
เห็นว่าผู้ปกครองไม่ได้ทำงานประจำกับครู การปฏิบัติภารกิจตามขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปได้ยาก เพราะผู้ปกครองไม่มีเวลาต้องหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว	2

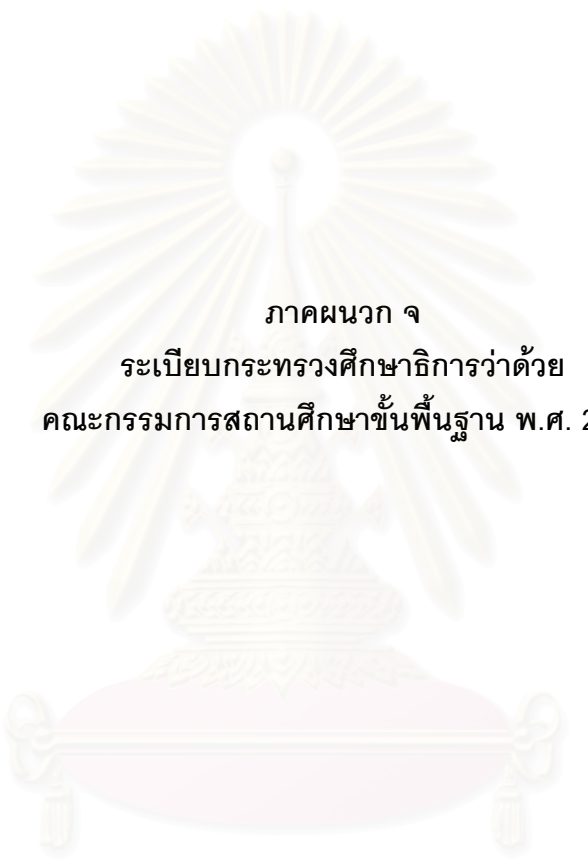
รายการ	ความถี่
ระบุปัญหาก่อนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครู	1
ควรวางแผนการดำเนินงานระยะยาว	1
การดำเนินควรทำอย่างต่อเนื่อง	1
รวม	24
ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	
ควรทำตามทุกขั้นตอนเพราะมีความครอบคลุมดีแล้ว หากทำได้จริงจะทำให้การดำเนินงานมีคุณภาพ	19
การดำเนินงานร่วมกันควรประสานงาน ทำความเข้าใจ สื่อสารตลอดเวลา	4
ประเมินความต้องการของครู ผู้ปกครองและนักเรียนให้ได้ความต้องการร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการต่าง ๆ ได้ตามต้องการ	3
จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้ผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นในแต่ละครั้ง ควรให้ความสำคัญเพราะมีผลต่อนักเรียนรุ่นหลัง ๆ	3
กำหนดงบประมาณและแหล่งสนับสนุนให้เพียงพอ ตั้งแต่เริ่มต้น	2
กำหนดเป้าหมายการทำงานควรทำให้ชัดเจน	2
กำหนดแนวทาง ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบร่วมกันในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนเพื่อลดความผิดพลาดในการทำงาน	2
สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเข้ามาร่วมงานกับโรงเรียน	1
ผู้ปกครองและครูร่วมประชุมเพื่อหากิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน	1
การประเมินความต้องการของครูเป็นหลัก ผู้ปกครองเป็นรอง ส่วนนักเรียนมีความจำเป็นน้อย เพราะเป็นผู้ถูกพัฒนา	1
การประเมินผลความพอใจในการดำเนินงานควรประเมินอย่างทั่วถึงทุกฝ่าย	1
การประเมินผลการดำเนินงาน ไม่ควรเน้นผลการศึกษาเพียงอย่างเดียวควรพิจารณาพฤติกรรมและความรู้สึมนักเรียนด้วย	1
เมื่อปรับปรุงการดำเนินงานแล้วควรมีการประเมินผลงานอีกครั้งเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	1
รวม	41

3. ความคิดเห็นเรื่องกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

กิจกรรม	ความถี่
ความคิดเห็นของผู้บริหาร	
เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน และรับฟังความคิดเห็นผู้ปกครองเพื่อนำมาพัฒนา กำหนดนโยบายและวางแผนงานของโรงเรียน	7
จัดระบบการสื่อสารอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ	3

กิจกรรม	ความถี่
จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองที่กำหนดขอบเขตชัดเจน โครงสร้างชัดเจนเพื่อช่วยในการพัฒนาโรงเรียน	3
จัดกิจกรรมระดมทุนร่วมกัน เช่น ทอดผ้าป่า เทศน์มหาชาติ สหกรณ์	3
สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองตระหนักในบทบาทของการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน	1
สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและความสามารถของผู้ปกครองเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน	1
จัดกิจกรรมแนะแนวการเรียน การครองตน การเลี้ยงลูกวัยรุ่น ที่ถูกวิธีและดีที่สุดใน	1
จัดกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น ด้านภัยยาเสพติด ส่งเสริมประชาธิปไตย	1
รวม	20
ความคิดเห็นของครู-อาจารย์	
จัดประชุมสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองเพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน	9
ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยวางแผนทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน	8
รวบรวมข้อมูลผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ในด้านต่าง ๆ เพื่อเชิญเข้ามาเป็นผู้สอนพิเศษ วิทยากร หรือครูอาสาสมัคร	8
กิจกรรมพบครูของลูกให้ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองพบกันร่วมวางแผนการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและตามความสามารถ	6
จัดหาเงินสนับสนุนการศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้ปกครอง เช่น ผ้าป่าการศึกษา สหกรณ์	5
จัดงานในวันสำคัญ ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ ประกาศเกียรติคุณนักเรียนทำความดี มอบทุนการศึกษา แนะนำแนวศึกษาต่อ ให้ผู้ปกครองมาร่วมงาน	4
กิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุมดีแล้ว	4
จัดกิจกรรมให้ความรู้กับผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน ส่งเสริมให้รางวัลครอบครัวตัวอย่างและขยายผล	3
ผู้ปกครองช่วยติดตามความประพฤติของนักเรียน ติดต่อกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อาจทำสายด่วนผู้ปกครองสำหรับแจ้งปัญหาจะได้ร่วมกันแก้ไขได้ทัน่วงที	2
จัดอบรมสัมมนาผู้ปกครองในวันหยุดแต่ละระดับ โดยแบ่งเป็นระดับละ 1-2 วัน	2
จัดทำโครงการเครือข่ายผู้ปกครอง	2
จัดงานประจำปีหรือวันครบรอบโรงเรียนหรือจัดนิทรรศการ รวมกลุ่มผู้ปกครองเป็นชมรมตามความถนัดให้มาร่วมกับโรงเรียนโดยทำอย่างต่อเนื่อง	2
จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ใช้ความรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
จัดนิทรรศการทางวิชาการแสดงผลการของนักเรียนและเชิญผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรม สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ที่โรงเรียนไม่สามารถจัดหาได้ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ใหม่แก่นักเรียนต่อไป	2
จัดงานชุมนุมผู้ปกครองศิษย์เก่าได้พบปะสังสรรค์กับคณะครู	1
เชิญร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	1
เปิด open house ให้ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมชมสังเกตการเรียนการสอน	1

กิจกรรม	ความถี่
ควรรให้ผู้ปกครองร่วมเป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานนักเรียน	1
จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น การแข่งขันวิ่งการกุศล ทำบุญผ้าป่า การทำความสะอาดแหล่งชุมชน	1
รวม	64
ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	
ควรมีการประชุมผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และนักเรียน เพื่อรับฟังข้อเสนอนะ ปรึกษาหารือร่วมกัน แก้ปัญหา และ ดูแลนักเรียน	16
จัดการประชุมให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษา ร่วมวางแผนงาน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ร่วมรับรู้ปัญหาและงบประมาณของโรงเรียน โดยจัดเวลาพบปะกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ	11
จัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง หรือ สภาโรงเรียน เพื่อรับรู้ความเคลื่อนไหวในโรงเรียน และช่วยเหลือ เสนอโครงการ/กิจกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา ปรับปรุง พัฒนา นักเรียน และ โรงเรียน	7
ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมระดมเงินทุนในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การทอดผ้าป่า จัดตั้งสหกรณ์ โรงเรียนร่วมกัน	5
การจัดหาข้อมูล เอกสารทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งวิธีปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชัดเจนให้ผู้ปกครองทราบโดยผ่านทางนักเรียน หรือการประชุม	4
ควรรจัดกิจกรรมที่เน้นความสัมพันธ์ที่ดีให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสทำร่วมกัน เช่น การไปทัศนศึกษา การเข้าค่ายฝึกอบรม กิจกรรมแข่งคุณธรรม จริยธรรม	4
รวบรวมข้อมูลความรู้ความสามารถ การศึกษา อาชีพ หน่วยงานที่สังกัดของผู้ปกครอง เพื่อความสะดวกในการระดมความร่วมมือ	3
เชิญผู้ปกครองที่มีความสามารถมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน	3
เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น รับใบประกาศผลการเรียนหรือรับวุฒิบัตรในวันจบการศึกษา	2
จัดนิทรรศการหรือการแสดงผลงาน ค้นคว้า ทดลองของนักเรียน ให้ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง	2
จัดให้มีการประชุมแนะแนวการศึกษาเพื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียน และ ผู้ปกครองได้ปรึกษาแนวทางการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	2
ให้ผู้ปกครองใช้สถานที่ของโรงเรียนทำกิจกรรม เช่น ออกกำลังกาย	1
จัดกิจกรรมอบรมวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองและเด็ก	1
รวม	61

ภาคผนวก จ
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2543**

เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2543 ประกอบกับ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2543 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539"

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"สถานศึกษา" หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่หมายรวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

"ผู้บริหารสถานศึกษา" หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย

(1) "ผู้แทนผู้ปกครอง" ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(2) "ผู้แทนครู" ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(3) “ผู้แทนองค์กรชุมชน” ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปองค์กรอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(4) “ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

(5) “ผู้แทนศิษย์เก่า” ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

(6) “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการและให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่ง ใน (1) (3) (4) (5) และ (6) เป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการ กำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึงจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ 7 การให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้สถานศึกษาประกาศรับสมัครผู้แทนตามข้อ 5 (1) (2) (3) (4) และ (5)

(2) ให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกตามข้อ 7 (1) คัดเลือกกันเอง ให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

(3) ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกตามข้อ 7 (2) และผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ตนเห็นสมควรจำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ประชุมคัดเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

(4) ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำรายชื่อเสนอผู้มีอำนาจตามข้อ 9 เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

ในกรณีไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้แทนในองค์ประกอบใด ให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้น จำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้แทนในองค์ประกอบใด ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้ที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกเท่าที่มีอยู่ในองค์ประกอบนั้น แล้วให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ยังขาดอยู่ และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือตามจำนวนที่กำหนดไว้

ในกรณีที่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดมีจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นกรรมการในองค์ประกอบนั้น

ข้อ 8 คุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการ

- (1) เป็นผู้สนใจในการพัฒนาการศึกษา
- (2) เป็นผู้มีความประพฤติดี
- (3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ 9 ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามในการแต่งตั้งและอนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

คณะกรรมการซึ่งได้มาตามระเบียบนี้ในวาระแรก เมื่อครบตามกำหนดสองปีให้จับสลากออกกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่เป็นการเพิ่มพิเศษเพิ่มเป็นหนึ่งคน เว้นกรรมการและเลขานุการ

ให้สถานศึกษาดำเนินการสรรหากรรมการทดแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคสอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อ 7 โดยให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง การสรรหากรรมการใหม่แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ดำเนินการภายในสี่สิบห้าวันนับจากวันครบวาระหรือครบกำหนดแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะได้มีประกาศแต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการที่พ้นวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้อีก

ข้อ 11 คณะกรรมการจะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 8
- (5) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (6) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (7) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(8) พ้นจากตำแหน่งในสถานศึกษานั้น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (2) และผู้บริหารสถานศึกษา

(9) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้ปกครองนักเรียน สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (1)

(10) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (4)

(11) คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามมีมติให้ออก ยกเว้นตำแหน่งกรรมการเลขานุการ

ข้อ 12 ในกรณีที่กรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนครบวาระเกินกว่าเก้าสิบวัน ให้สถานศึกษาดำเนินการตามข้อ 7 เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการในองค์ประกอบนั้นภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ 13 คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- (2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- (3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- (4) กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- (5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- (6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- (7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
- (8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- (9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- (10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน

(11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

(12) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

ข้อ 14 ให้มีการประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้ง

การดำเนินการประชุมคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้มีคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ในขณะนั้น และให้มีผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง ให้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งภายในสิบห้าวัน นับจากวันที่มีการประชุม

ข้อ 15 ในวาระเริ่มแรกให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันประกาศใช้ระเบียบนี้

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้คณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539 ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการตามระเบียบนี้ รวมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

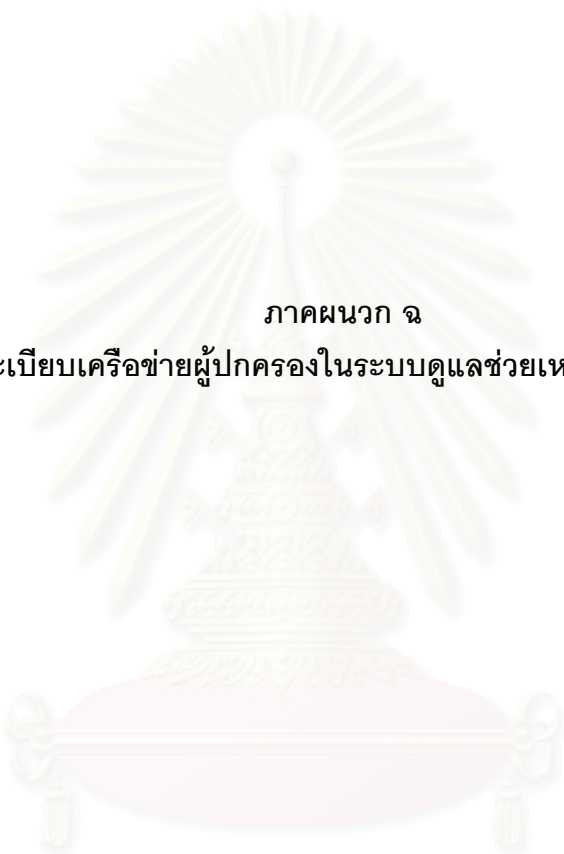
สถานศึกษาที่ไม่มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในวันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมซึ่งเป็นเจ้าสังกัด กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

ข้อ 16 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2543

(นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ฉ
ระเบียบเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระเบียบเครือข่ายผู้ปกครอง ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้วยทางโรงเรียนตระหนักดีว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความเจริญทั้งทางด้านสติปัญญา ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม พร้อมด้วยสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน อีกทั้งมีการประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โรงเรียนได้จัดให้มีเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมุ่งหวังว่าโรงเรียนและผู้ปกครองจะประสานความร่วมมือกันให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านการส่งเสริมส่วนที่ดีของนักเรียนและด้านการป้องกันการเกิดปัญหาของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. เพื่อให้ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. เพื่อให้ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดการกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองประกอบด้วย

1. คณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน ในแต่ละห้องเรียนให้มีคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งตัวแทนผู้ปกครองในห้องเรียน จำนวนห้องเรียนละ 5 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ประธานคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน
 - 1.2 รองประธานคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน
 - 1.3 ฝ่ายกิจกรรม
 - 1.4 ฝ่ายประชาสัมพันธ์
 - 1.5 เลขานุการคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน
2. คณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน ในแต่ละระดับชั้นเรียนให้มีคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนของทุกห้องเรียนเป็นกรรมการ

และเลือกกรรมการท่านหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน และประธานที่ได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งกรรมการดำรงตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการระดับชั้นเรียนดังนี้

- 2.1 ประธานกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน
- 2.2 รองประธานกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน
- 2.3 ฝ่ายประชาสัมพันธ์
- 2.4 ฝ่ายกิจกรรม
- 2.5 เลขานุการ

นอกจากนั้นเป็นตำแหน่งอื่นๆ ตามที่ประธานมอบหมาย

การเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียน

1. ภายใน 30 วันนับจากวันเปิดเรียน ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมวันผู้ปกครองพบครูที่ปรึกษาครั้งที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองรู้จักกับครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองภายในห้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Classroom meeting)

2. ในวันผู้ปกครองพบครูที่ปรึกษาครั้งที่ 1 ให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองระดับห้องเรียน การเลือกตั้งให้เลือกโดยวิธีที่ประชุมผู้ปกครองในห้องเรียนนั้นเลือกประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการเลือกตั้งกันเองเป็นรองประธาน 1 คน กิจกรรม 1 คน ประชาสัมพันธ์ 1 คน และเลขานุการ 1 คน

การเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน

ในวันที่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน เมื่อได้ประธานกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนแล้วถือว่าประธานกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนเป็นกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียน ให้อาจารย์หัวหน้าระดับเชิญกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียนประชุมเพื่อดำเนินการเลือกประธานกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียนและให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการในตำแหน่งรองประธาน 1 คน สำหรับตำแหน่งอื่นๆ ให้ประธานเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

วาระอยู่ในตำแหน่ง

ให้คณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนอยู่ในวาระ 3 ปี คือ ม.1 - ม.3 และ ม.4 - ม.6 ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนห้องเรียนเนื่องจากนักเรียนย้ายห้อง ก็ให้ถือว่าเป็นกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนในปีต่อไป หากห้องที่ย้ายไปมีกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนไม่ถึง 5 คน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการเลือกตั้งใหม่ให้ครบ 5 คน หากห้องที่ย้ายไปมีกรรมการครบ 5 คนแล้วหรือมากกว่า 5 คน ให้ถือว่ามิใช่คณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนครบถ้วน สำหรับประธานกรรมการห้องเรียนให้เลือกใหม่ทุกปีซึ่งอาจเป็นคนเดิมก็ได้

สำหรับคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน จะเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของประธานกรรมการห้องเรียนซึ่งจะมีการเลือกประธานกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียนและตำแหน่งต่าง ๆ ใหม่ทุกปีการศึกษา

การพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนและคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองจะพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ออกตามวาระคือ เมื่อนักเรียนในปกครองจบ ม.3 หรือ ม.6 แล้ว
2. ลาออกโดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน
3. ขาดจากการเป็นผู้ปกครองนักเรียน

ตำแหน่งกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองว่างลงก่อนครบวาระ

ถ้าตำแหน่งกรรมการผู้ปกครองห้องเรียนว่างลงก่อนครบวาระ ให้กรรมการที่เหลือจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองห้องเรียนนั้นเพื่อเลือกตั้งกรรมการให้ครบโดยเร็ว

ถ้าตำแหน่งกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียนว่างลงก่อนครบวาระ ให้รอผลการเลือกตั้งประธานกรรมการห้องเรียนที่ว่างเพื่อมาทดแทน

การประชุมและองค์ประชุม

ให้คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองดำเนินการประชุมกันตามคราวที่มีกิจธุระ แต่จะต้องมีการประชุมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

ในการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองแต่ละตำแหน่ง

ก. ประธานกรรมการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. เป็นประธานการประชุม ดำเนินการและควบคุมการประชุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองให้เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย

ข. รองประธานกรรมการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการเมื่อประธานกรรมการไม่อยู่หรือ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่
ได้หรือเมื่อตำแหน่งประธานว่างลง

2. ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมาย

ค. กรรมการ มีบทบาทหน้าที่

1. ประสานงานการดำเนินกิจกรรมตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2. ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ง. ประชาสัมพันธ์ มีบทบาทหน้าที่

1. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของคณะกรรมการ

2. ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในห้องเรียนของคุณ

จ. เลขานุการ มีบทบาทหน้าที่

1. จัดทำรายงานการประชุม

2. แจกนิตประชุมไปยังกรรมการทุกท่าน

3. ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

1. เสนอแผนงาน กิจกรรม ต่อโรงเรียนเพื่อสนับสนุนหรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

2. ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

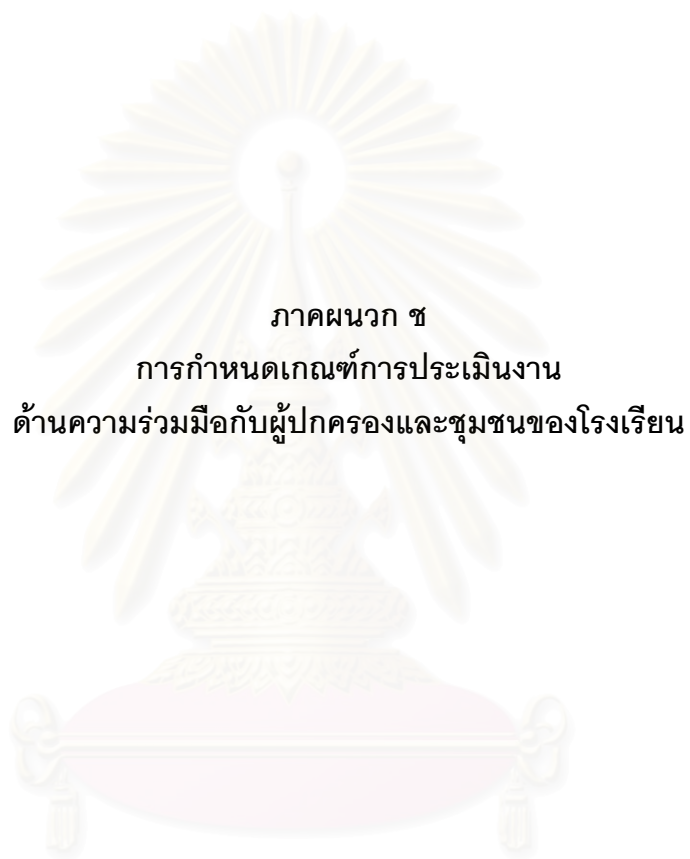
3. ประสานงานติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในห้องเรียนหรือระดับชั้น เพื่อแจ้งข่าวสารของทาง
โรงเรียนหรือของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียน

1. อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานงานคณะกรรมการผู้ปกครองห้องเรียน

2. หัวหน้าระดับ เป็นผู้ประสานคณะกรรมการผู้ปกครองระดับชั้นเรียน

3. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง เป็นผู้ประสานงานคณะกรรมการผู้ปกครองระดับโรงเรียน
(ทุกระดับชั้น)

ภาคผนวก ช
การกำหนดเกณฑ์การประเมินงาน
ด้านความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน ในการจัดและพัฒนาการศึกษา

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ระดับคุณภาพ	แนวทางการตรวจสอบ
<p>1. ผู้บริหารและครูสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ในการร่วมกันจัดและ พัฒนาการศึกษา</p>	<p>ระดับ 1 มีคณะกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและสำรวจความ ต้องการของชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน</p> <p>ระดับ 2 มีการวางแผนการปฏิบัติงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนร่วมกัน</p> <p>ระดับ 3 มีการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ระดับ 4 มีการประเมินผลการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และมี การปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น</p> <p>ระดับ 5 มีการเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และมี ประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน</p>	<p>1. เอกสาร/หลักฐาน/คำสั่ง การจัดตั้งองค์กรความ ร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน</p> <p>2. ข้อมูลพื้นฐานชุมชน</p> <p>3. โครงการ/กิจกรรมระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน</p> <p>4. เอกสารหลักฐานแสดง ความสำเร็จของกิจกรรม ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</p> <p>5. เอกสารสื่อแผ่นพับ วารสาร วีดิทัศน์ รูปภาพ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ โรงเรียน</p> <p>6. รายงานการประชุม/รูปภาพ การประชุมผู้ปกครอง หรือ สมาคม หรือมูลนิธิ</p> <p>7. ผลสรุปความพอใจของ ผู้ปกครอง ชุมชน ในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชน</p> <p>8. หลักฐานการให้บริการแก่ ชุมชน</p>

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ระดับคุณภาพ	แนวทางการตรวจสอบ
<p>2. กำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา</p>	<p>ระดับ 1 มีการสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการมีส่วนร่วมจัดพัฒนาการศึกษา</p> <p>ระดับ 2 มีการวางแผนร่วมกันในเรื่องการกำหนดบทบาทระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ในการจัดและพัฒนาการศึกษา</p> <p>ระดับ 3 มีการกำหนดโครงสร้างและพรรณนาบทบาทของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการจัดและพัฒนาการศึกษา อย่างชัดเจน</p> <p>ระดับ 4 โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการประชุมเพื่อทบทวนบทบาทร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ระดับ 5 มีการจัดทำเรื่องการกำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อชุมชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ธรรมนูญโรงเรียน 2. แผนภูมิ/คำสั่งโครงสร้างกรรมการบริหารโรงเรียน 3. บันทึกการประชุมผู้ปกครอง 4. ข้อมูล/รูปภาพกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ 5. หลักฐานการเชิญวิทยากรท้องถิ่น การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 6. ข้อมูลวิทยากรท้องถิ่น 7. ข้อมูลสื่อ/แหล่งความรู้ในชุมชน
<p>3. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน การดำเนินงานและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน</p>	<p>ระดับ 1 มีการกำหนดนโยบายร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน</p> <p>ระดับ 2 มีการวางแผนในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน</p> <p>ระดับ 3 มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ระดับ 4 มีการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาจัดการศึกษาของโรงเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ธรรมนูญโรงเรียน 2. แผนการปฏิบัติการประจำปี 3. รายงานการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินการปฏิบัติงาน ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา 4. รูปภาพกิจกรรมการประชาสัมพันธ์

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ระดับคุณภาพ	แนวทางการตรวจสอบ
4. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน มีส่วนการเรียนรู้ของผู้เรียน	<p>ระดับ 1 มีการสำรวจร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในด้านความต้องการของผู้เรียน และความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>ระดับ 2 มีการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>ระดับ 3 ดำเนินการตามแผนการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา / ทุนการศึกษา</p> <p>ระดับ 4 มีการประเมินผลการดำเนินงานและมีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น</p> <p>ระดับ 5 มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภาครัฐและเอกชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลการสำรวจความต้องการของชุมชน 2. หลักสูตรท้องถิ่น 3. เอกสาร หนังสือเชิญ ขอความอนุเคราะห์ สนับสนุนการเรียนรู้ 4. บัญชีเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับบริจาค 5. รายชื่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพที่นักเรียนไปฝึกงาน 6. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่นักเรียนไปฝึกงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวแสงทอง ภูศรี เกิดเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2512 อยู่บ้านเลขที่ 2/19 หมู่บ้านท่าสุพรรณ ตำบลตากลี อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีการศึกษาศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทบริหารธุรกิจ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน เมื่อปี 2534 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544 ปัจจุบันรับราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนตากลีประชาสรรค์ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย